

Primăvară! Renaste natura, renasc marile energii ale muncii!

O componentă majoră
a democrației noastre socialiste

CONTROLUL OAMENILOR MUNCII

Chip al democrației autentice și consecință directă a sistemului democrației noastre socialiste, controlul oamenilor muncii se afirmă ca o formă tot mai largă de participare a cetățenilor la desfășurarea vieții noastre economice și sociale, la îndeplinirea hotărârilor de partid și de stat, la respectarea legilor, la apărarea avuției naționale.

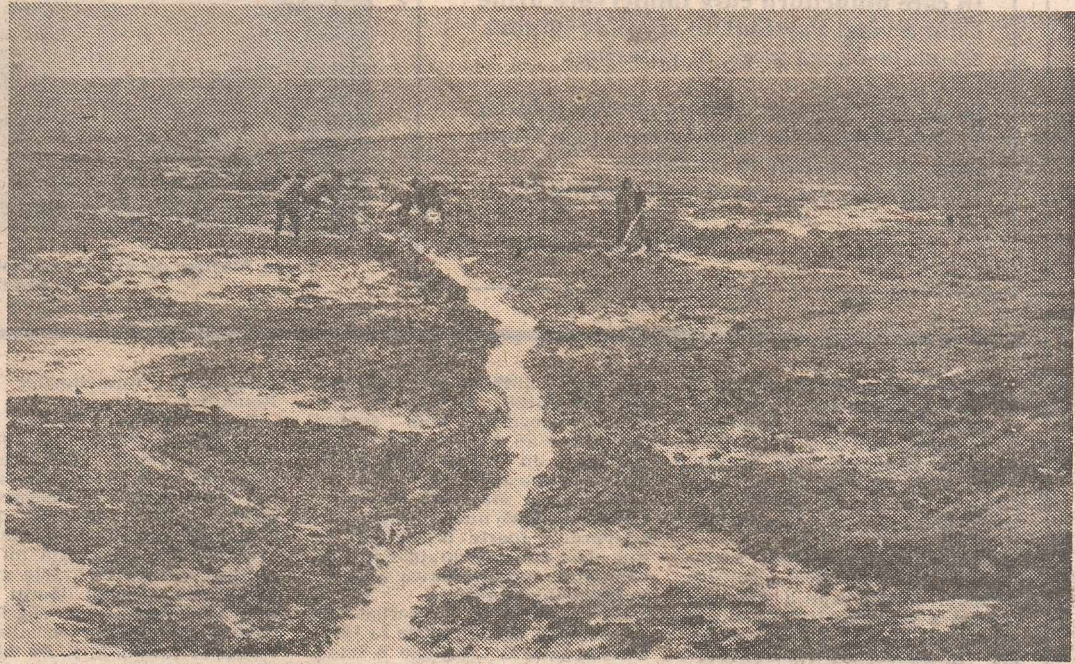
Deosebită contribuție a controlului oamenilor muncii la mai buna gospodărire a valorilor încredințate de societate, precum și la întărirea spiritului de ordine și disciplină este pusă în lumină de perfecționarea continuă a comerțului, a presărilor de servicii către populație, a construcției de locuințe, a asistenței sanitare, a tuturor sectoarelor definerii pentru ridicarea nivelului de trai al populației.

Experiența câștigată în acest domeniu, care angrenează la ora actuală peste 200 000 oameni ai muncii — muncitori maeștri, ingineri, tehnicieni, medici, juriști, profesori — oameni ai muncii aleși din rândurile comuniștilor, utoceștilor, ai membrilor O.D.U.S., o uriașă forță menită să orienteze lucrurile spre foarte bine într-un sector sau altul, a fost subliniată cu pregnanță și cu prilejul consfătuirilor reprezentanților echipelor de control al oamenilor muncii, care au avut loc la sfârșitul anului trecut, în toate comunele, orașele și municipiile țării.

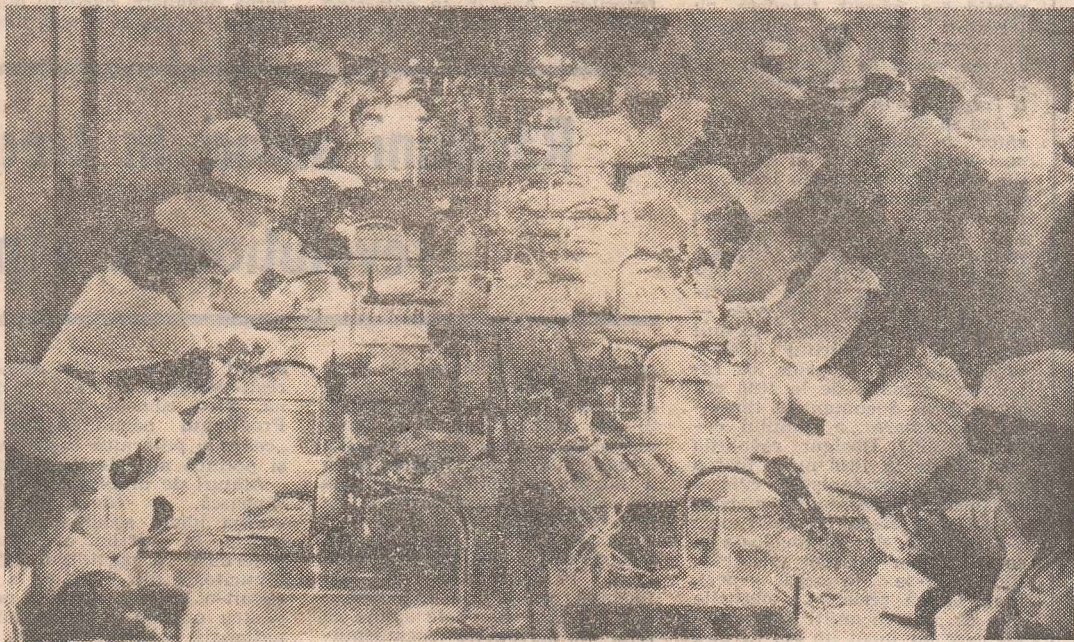
Desfășurate într-o atmosferă de lucru, de înaltă răspundere civică, consfătuirile au relevat faptul că această formă a democrației — controlul oamenilor muncii — se înscrie ca un moment deosebit în cronica acestor ultimi douăzeci de ani și s-au impus prin analiza exigentă a modului în care s-a acționat pentru îndeplinirea indicațiilor și a orientărilor secretarului general al partidului, președintelui Frontului Democrației și Unității Socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind perfecționarea și creșterea contribuției controlului oamenilor muncii la îndeplinirea exemplară a hotărârilor Congresului al XIII-lea al partidului. S-a remarcat, în cadrul generos al dezbaterilor, faptul că organele locale ale F.D.U.S., împreună cu consiliile controlului muncitoresc, cu sindicatele, cu organizațiile de tineret, de femei și celelalte organizații de masă și obștești, care au participat la activitatea de control, acordă o atenție sporită organizării activității de control al oamenilor muncii, contribuind la reușitele unei instituții deosebit de eficiente în munca de control, care a asigurat un climat de ordine și disciplină în unitățile spre care și-a îndreptat atenția. Fără îndoială însă, că mai sînt multe de împlinit, de îndreptat, de îmbunătățit, și analiza temeinică a ceea ce este bun și, deopotrivă, a ceea ce nu se ridică încă la nivelul cerințelor formulate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, decurge din necesitatea perfecționării activității de control al oamenilor muncii, din importanța deosebită pe care partidul nostru o acordă acestei exemplare forme a democrației, în virtutea înaltului adevăr că treburile obștești nu pot fi rezolvate în chip fericit decît prin largă participare a maselor, în consens cu marele principiu al societății noastre, potrivit căruia socialismul se construiește prin oameni, pentru oameni.

RĂZVAN BĂRBULESCU

Pe ogoare, grija cea mare : incheierea însămînțărilor

ORGANIZARE • RĂSPUNDERE • DĂRUIRE

Priorități în industrie : producția fizică și exportul

Victorioasă în partida retur cu Kuusysi Lahti

STEAUA BUCUREȘTI
s-a calificat pentru semifinalele
Cupei campionilor europeni.

FELICITĂRI ȘI SUCCES MAI DEPARTE!

Relatarea trimisului nostru la Helsinki, Octavian Știreanu, în pagina 22

Desene pe asfalt

Pentru cei mulți

Există întrebări devenite clasice la care se răspunde cu plăcere tocmai fiindcă ți se pare că ai mai făcut-o de multe ori și există, evident, răspunsuri directe și mai ales indirecte, iarăși, de neocolit.

Scriitorul e întrebat „De ce scrii? Pentru cine scrii? și, replicind, interogației i se oferă fraze ce „se repetă”, spuse de mai mulți, cu aceleași cuvinte ce-ți răsăr și ție în gînd. Iată de ce simt proteguit nevoia de a calchia în răspunsul meu cîteva cuvinte ale lui G. Căli-

nescu definind decisiv rostul scrisii noastre : scriu pentru cei mulți, cu credința că astfel scriu pentru mai multă vreme!

Ocolesc, fără prea mult spor, cuvintele „mari” dar nu se poate altcum. Scris sau rostit, răspunsul la întrebări cu evidență fundamentale nu se poate lipsi de un anume patetism.

Pentru cei mulți?

Un truism, desigur, dar cine!

(Continuare în pag. 14)

GHEORGHE TOMOZEI

„Partidul e-n toate, e-n cele ce sînt,
Și-n cele ce mîine vor rîde la soare“

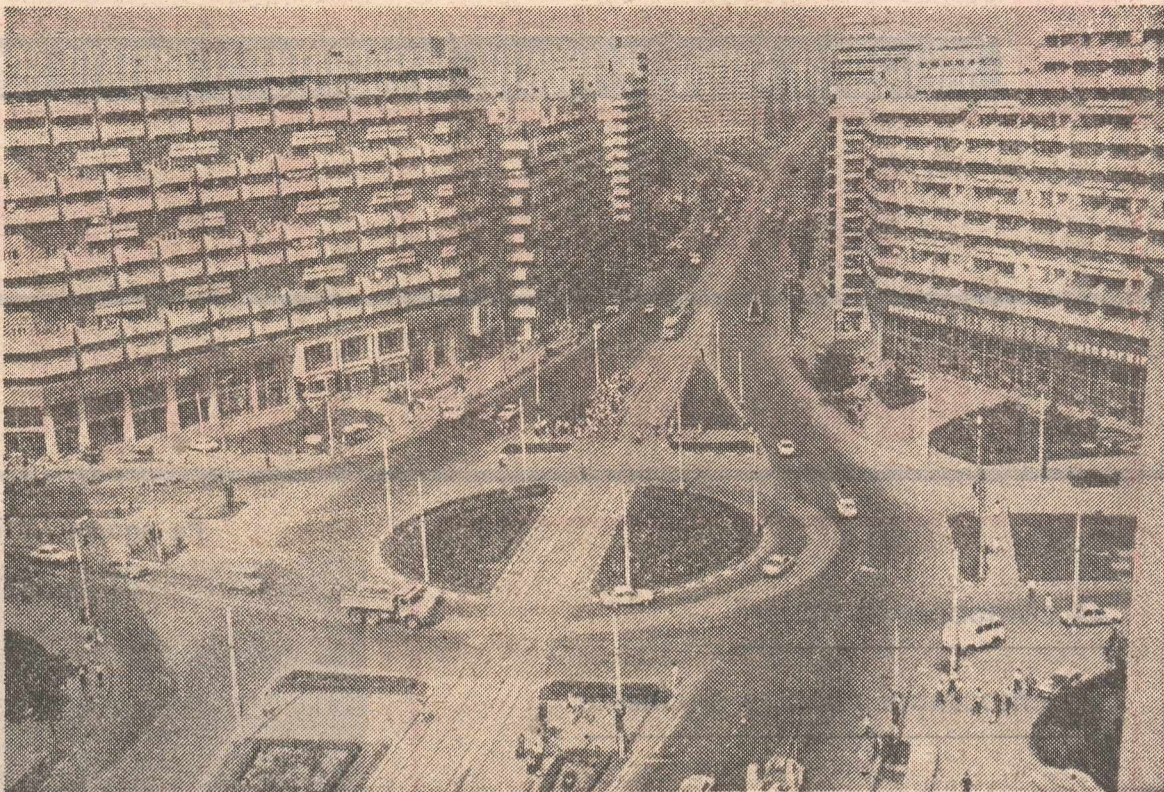
Înalte biruințe

Să ne cîntăm eroii cum ne cîntăm iubirea,
În ochii lor lumina mustește-a nemurire,
De n-ar fi fost eroii azi n-ar fi fost zidirea
Și dragostea de țară nu ne-ar trona în fire.

Eroii nasc întruna această zi senină
În care muncitorii curg falnici spre uzine
Cum a visat Partidul, în slavă de lumină
Să-nalțe-o țară nouă, în viitorime.

Să ne cîntăm eroii cum ne cîntăm iubirea,
Istoria Partidului să ne pătrundă-n ființe,
Eroi ce s-au zidit în izbăvirea
Întregii țări spre noi și-nalte biruințe.

CHIRIAC SAMOILA

Calea Moșilor de azi, ca simbol al înfloririi întregii geografii a patriei, ca operă a oamenilor muncii conduși de partid, strîns uniți în jurul acestuia

Aniversarea a 65 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român este un prilej binevenit de a evoca, pentru a fi cunoscut de noile generații, îndelungatul drum al partidului clasei muncitoare în istoria modernă și contemporană a poporului român.

Partidele muncitorești, socialiste au apărut în arena politică a țărilor europene în a doua jumătate a veacului trecut. În general, ele au fost rezultatul legic al dezvoltării social-economice și politice, parcurșă de societatea capitalistă, exprimată prin două fenomene caracteristice: creșterea numerică a clasei muncitoare, ca urmare a dezvoltării industriei și afirmarea conștiinței politice (de clasă) a acesteia, ca urmare a răspîndirii ideilor socialismului științific. La o privire mai atentă însă, se observă că fiecare partid s-a născut, totodată, cu trăsături specifice, imprimate de poporul în mijlocul căruia apărea, adică de trecutul istoric al acestuia, de problemele care îl frământau în acea epocă.

Așa se explică faptul, surprinzător în aparență, că mișcarea socialistă din România este una din cele mai vechi din lume, că în timp ce în țările mai dezvoltate din occidentul Europei s-au afirmat teoriile socialismului utopic, în prima jumătate a veacului al XIX-lea, în Valahia s-a creat și s-a experimentat practic un falanster — falansterul de la Scăeni, în anii 1834—1835, în spiritul ideilor utopistului Ch. Fourier, că revoluția română de la 1848 era socotită, în documentele timpului, purtătoare „a duhului comunismului”. Desigur, revoluția română de la 1848 nu a fost o revoluție „comunistă”, cum o calificau reprezentanții marilor puteri care și-au trimis trupele s-o reprime, dar în ideologia ei se regăseau și idei socialiste. Referindu-se la acest aspect, Ion Ghica scria în amintirile sale că „foarte mulți din oamenii care au jucat un rol în țară își datoresc lui Diamant (creatorul falansterului de la Scăeni — N.C.) ideile generoase și patriotice”. Revoluția românilor se deosebea de revoluțiile din occidentul și centrul Europei prin caracterul ei național, popular, prin implicarea unor mari probleme, specifice poporului român în pragul epocii moderne, cum erau: unitatea și independența națională a poporului, forma republicană de guvernare, egalitatea politică a tuturor cetățenilor, dreptul de proprietate asupra pămîntului a celor ce-l munceau. Nu este exclus ca acuzația de comunism să fi fost dedusă din cerința improprietății țăranilor formulată în programul revoluției din Muntenia care presupunea atacarea marii proprietăți, a marilor latifundii feudale, boieresti.

Unirea celor două țări române a fost o continuare — reușită de data aceasta — a revolu-

ției de la 1848 și evenimentele din 1857—1859 (Adunările Ad-hoc și alegerea unui singur domnitor) au fost nu mai puțin populare, în sensul participării active a maselor, decît cel din 1848. Unirea Moldovei cu Muntenia era însă numai unul — e adevărat, foarte important —, din obiectivele formulate în documentele programatice ale revoluției de la 1848.

Dar „punctele” înscrise în programele revoluției de la 1848, care hrăniseră ideologic o bună parte a poporului, rămăseseră neînfăptuite.

Meditînd la aceste aspecte pe care le înfățișa societatea românească în deceniul al 8-lea, tînrul socialist Nicolae Codreanu scria că țăranii români se aflau în situația de a aștepta reparația unui revoluționar, ca Vladimirescu, care să-i organizeze și să-i ridice la luptă împotriva boierilor. Așadar, în anii cînd ideile socialismului științific

partidului muncitorilor din România.

Se știe însă că P.S.D. al muncitorilor din România nu numai că nu a rămas indiferent la frămînrile țăranimii, dar a trecut la organizarea acesteia în ultimii ani ai veacului trecut. Cluburile socialiste la sate au avut o mare rezonanță în viața politică a țării. Partidele guvernamentale, atît cel liberal cit și cel conservator, s-au speriat de pătrunderea ideilor socialiste în rîndurile țăranilor și au declanșat o violentă acțiune de interzicere a activității partidului muncitorilor la sate. În mod firesc, singura forță politică organizată care s-a solidarizat cu luptele țăranimii împotriva exploatații moșierești, lupte ce s-au materializat într-o salbă de răscoale endemice care au culminat cu marea răscoală țărănească din 1907 a fost mișcarea socialistă, partidul muncitorilor — ceea ce a pus, încă de

leasă sentimente ca noi”. De aceea, conchidea revista, „vom spune dar verde și lămurit cugetarea noastră: voim Dacia așa cum fu”. Un punct de vedere interesant ce avea să se confirme exact era exprimat în legătură cu destinul istoric al statului dualist austro-ungar, creat în 1867. Tinerii socialiști români considerau, în 1883, Austro-Ungaria ca un stat „în stare de descompozițiune”, „un monstru din alte timpuri”, „care ține în robie de fier pe frații noștri de peste munți” și care va dispărea în fața hotărîrii popoarelor asupra de a se elibera.

O a treia rădăcină puternică și-a avut partidul clasei muncitoare în necesitatea democratizării vieții politice din România. Poporul român care s-a ilustrat în fața Europei în 1857 prin cele mai democratice Adunări reprezentative (cu peste 30 de deputați țărani, de exemplu)

vitatea sa revendicarea introducerii dreptului de vot universal.

Această lozincă nu era specifică socialismului, dar mișcarea socialistă din România i-a simțit necesitatea și a desfășurat o îndelungată și susținută campanie pentru egalizarea politică a tuturor cetățenilor țării, pentru democratizarea sistemului politic din România. Nici un alt partid nu a desfășurat o asemenea activitate care a contribuit efectiv, pe de o parte la pregătirea și educația politică a maselor, iar pe de altă parte la introducerea dreptului de vot universal în sistemul electoral din România, în condițiile de la sfîrșitul primului război mondial. Meritul istoric al legiferării acestei reforme democratice nu aparține, firește partidului liberal care a fost nevoit s-o accepte, ci partidului care o ceruse de 30 de ani și pregătise masele în acest scop.

Iată pe ce temelii social-politice și economice s-a născut partidul clasei muncitoare din România. Actul lui de naștere este datat 31 martie 1893. Dar pînă la această dată făuritorii lui își pregătiseră principalele sale arme: organizații muncitorești în principalele centre industriale ale țării, o influență relativ puternică în rîndurile intelectualității (realizată, mai ales prin intermediul revistei „Contemporanul” (1881—1891), o ideologie unică.

La vremea lui, congresul de constituire a Partidului Social Democrat al Muncitorilor din România a fost — chiar numai prin el însuși — în afara consecințelor produse — un eveniment însemnat în viața social-politică a țării. Cu toate acestea, evenimentul, după cîțiva ani, a intrat într-un con de umbră, unde avea să rămînă timp de trei sferturi de veac, adică pînă după Congresul al IX-lea al partidului. În anul 1968 s-a sărbătorit pentru prima oară crearea partidului politic al clasei muncitoare din România, din 1893. La împlinirea a 75 de ani, presa, radioul și televiziunea au omagiat evenimentul. Cinci ani mai tîrziu, împlinirea a 80 de ani de la crearea P.S.D.M.R. a fost marcată printr-o mare adunare solemnă la care tovarășul Nicolae Ceaușescu a rostit o amplă cuvîntare. A fost pentru prima oară cînd secretarul general al partidului aducea un cald omagiu înaintașilor care pusese rădăcinile temelia acestui partid cu opt decenii în urmă.

De atunci, data de 31 martie a intrat definitiv în calendarul istoric al partidului nostru, al poporului. Ea este precursora datei de 8 Mai 1921.

Locul acestui partid în istoria modernă a României a fost fundamental pentru existența și progresul poporului român, pentru viabilitatea, trîncicia, independența și suveranitatea națională a statului român.

NICOLAE COPOIU

Rădăcini adînci în trecutul de luptă revoluționară a poporului

ajungeau în România ele erau puse în legătură cu problemele specifice societății românești. Și una dintre marile probleme ale acesteia era, fără îndoială, situația țăranimii, marea masă a poporului român, exploatăată în chip feudal-capitalist de cele cîteva mii de mari moșieri care dețineau mai mult de jumătate din suprafața arabilă a țării. Parafrazînd o cunoscută formulă din istoria socialismului științific, se poate spune că unul din „izvoarele” socialismului românesc a fost nevoia țăranimii din România de ideile eliberatoare ale socialismului științific. În această privință, ne apare nu numai simbolic, dar chiar gîndit în chip necesar faptul că istoricul congres de constituire a Partidului social-democrat al muncitorilor din România din 31 martie 1893 a fost deschis de bătrînul țăran Gheorghe Petrovici, ceea ce era, indiscutabil, un fapt fără precedent în istoria partidelor muncitorești.

Prezența țăranilor la congresele partidelor socialiste din alte țări, este total necunoscută, fapt de altfel întru totul explicabil dacă se ține seama cit de puțin interes au manifestat congresele internaționale muncitorești de la Bruxelles (1891), Zürich (1893) și Londra (1896) față de problema luptelor țăranimii, problemă pe care le-o propusese tocmai delegația

atunci temelia alianței muncitorești-țăranesti ce avea să devină, după cum se apreciază în Programul partidului din 1974, „cea mai puternică forță socială și politică a societății noastre”.

Alături de problema agrar-țăranescă, a cărei rezolvare chema ideile socialismului științific în sprijin, o rădăcină puternică a partidului clasei muncitoare din România a constituit-o lupta poporului român pentru unitate și independența națională, pentru făurirea statului unitar român.

Publicațiile socialiste au reflectat, încă de la începutul apariției lor, probleme legate de Unirea Munteniei cu Moldova, de necesitatea luptei pentru independența și desăvîrșirea unității naționale, făcînd ample incursiuni în istoria veche a poporului român. Astfel, revista socialistă „Dacia viitoare”, al cărei titlu sugera ideea unității teritoriale și a poporului român pe vatra Daciei antice, sublinia faptul că dezvoltarea conștiinței naționale, a comunității originii, limbii și sentimentelor a jucat un rol de prim ordin în realizarea Unirii din 1859.

Evocînd, în cadrul istoriei mult milenare a poporului nostru, gazeta scria că „astă unire e incompletă”, deoarece peste Carpați sînt „trei milioane de români care zic ca și noi: sînt români, care vorbesc aceeași limbă și au ace-

a fost lipsit de drepturi politice elementare prin Constituția din 1866. Deși lăudată pentru caracterul ei burghezo-liberal, în pas cu alte constituții din Europa (se spunea că era inspirată după cea belgiană) Constituția din 1866 stabilea un principiu electoral foarte puțin democratic limitat la clasele instărite. Țărînimia, în conștiința căreia trăia amintirea lui Ion Roată și Constantin Tănase din Adunările care votaseră unirea în 1857 era lipsită de drept de vot direct și, practic, nu a mai avut nici un deputat din rîndurile ei în întreaga această perioadă, pînă după sfîrșitul primului război mondial. Lupta țăranimii pentru pămîntul vital care îi lipsea era împiedicată, prin caracterul restrictiv al sistemului electoral. Răscoalele țărănești care au brăzdat întreaga epocă au fost reflexul situației grele materiale în care se aflau milioane de țărani, dar ele se explică și prin faptul că nici un reprezentant real al țăranimii nu se afla în parlamentele țării pentru a-i apăra interesele pe cale legală.

Mișcarea socialistă a văzut, după cum s-a arătat mai înainte, acuitatea problemei țărănești dar în același timp a simțit, mai ales în timpul campaniilor electorale, cît de departe era ținută țăranimea de viața politică. Este motivul pentru care partidul clasei muncitoare a așezat la loc de frunte în acti-

„Vizita de lucru” — pictură de Eugen Palade

Cu poporul, pentru popor

Istoria, martor obiectiv și implacabil al evenimentelor și faptelor petrecute, consemnează elocvent că toate realizările unei națiuni au fost și sînt strîns legate de munca și creația oamenilor, că, în egală măsură, epocile de vîrf, „fierbinți”, fără precedent, poartă amprenta înaltelor virtuți ale conducătorilor care au reușit să imprime victorii poporului lor un curs ascendent, superior, în toate planurile perioadelor istorice anterioare. O astfel de epocă, inaugurată cu două decenii în urmă de Congresul al IX-lea al partidului, caracterizează acum societatea românească, epocă pe care fiecare din noi o numim pe drept cuvînt și cu mîndrie patriotică „Epoca Nicolae Ceaușescu”.

Privind retrospectiv asupra împlinirilor obținute în anii care au trecut de la istoricul congres, orice om de bună credință este vizibil impresionat de dimensiunile realizărilor, ale schimbărilor calitative survenite în toate sectoarele și domeniile de activitate, dar, în același timp, și de optimismul rațional al viitorului. Rememorînd azi nivelul de la care am pornit, greutățile cu care ne-am confruntat și pe care a trebuit să le biruim, succesele ni se înfățișează de-a dreptul fascinante. A fost o etapă de muncă asiduă, îndrîjită, uneori epuizantă, în care fiecare membru al societății și toți laolaltă au acționat cu dăruire și abnegație pentru edificarea construcției în care toți eram angajați. Acest unanim efort, acest exemplar devotament își trag seva din vrea generală a oamenilor de a construi o societate nouă, diferită de tot ceea ce istoria a cunoscut, o societate care să se afirme în lume prin prezența ei industrială, prin participarea științifică și spirituală, prin originalitatea valorilor care ființează și stau la baza relațiilor dintre oameni.

Partidul Comunist Român — al cărui act de naștere a fost semnat în tumultuoasa primăvară a anului 1921 — este, de fapt, apogeul, împlinirea năzuințelor unui popor care și-a dorit un exponent fidel în lupta pentru împlinirea aspirațiilor de libertate și progres social. Cutezanța și forța ideilor sale revoluționare nu numai că nu și-au pierdut din vigoare, dar, pe măsura timpului scurs, ele au cuprîns tot mai mulți oameni, mase întregi, au devenit țeluri proprii și colective ale

fiecăruia și ale tuturor. Ţelurile generoase înscrise în acele memorabile timpuri s-au amplificat și dezvoltat, astăzi România — sub conducerea gloriosului ei partid — prezentîndu-se ca țară puternică și multilateral dezvoltată, cu o economie înfloritoare, cu un prezent și un viitor care o situează în rîndul țărilor dezvoltate ale lumii contemporane.

Partidul, în procesualitatea sa continuă, a cunoscut transformări cantitative și calitative transformîndu-se dintr-un detașament de avangardă al clasei muncitoare într-un autentic centru vital al întregii noastre națiuni. Fizionomia, mărimea sa sînt azi în raport direct cu misiunea și rolul pe care-l îndeplinește în societate.

Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism reprezintă, din acest punct de vedere, un document politic de o covîrșitoare importanță. El dă, într-un mod științific, dimensiunile viitorului României, drumul pe care trebuie să-l parcurgă societatea noastră pentru atingerea țelului înscris, strădaniile care se cer a fi depuse pentru realizarea obiectivelor stabilite.

Programul partidului — rod al dialogului viu, statornic, purtat cu poporul — exprimă de fapt vrea acestuia, năzuințele și aspirațiile sale de progres multilateral.

În sînta înnoirilor concepute pentru dezvoltarea permanentă a capacității sale de conducere, principiile pe care, îndeosebi după cel de-al IX-lea Congres, și le-a statornicit partidul sînt de primă mărime. Promovarea la toate nivelurile a muncii și conducerii colective, ca principiu suprem în întreaga viață a partidului nostru, folosirea fermă a criticii și autocriticii ca instrument de înlăturare a fenomenelor negative, elaborarea și aplicarea principiilor vieții și activității comunistilor ca model de viață pentru întreaga societate, introducerea și generalizarea dreptului de control al partidului în toate sectoarele de activitate reprezintă doar cîteva dintre perfecționările aduse de partid vieții sale interne, perfecționări care, împreună cu cele de natură organizatorică, i-au sporit puterea de conducere.

Imaginea de azi a partidului este concludentă: un efectiv, de peste 3 500 000 de membri, orga-

nizațiile sale de bază ființează la nivelul tuturor locurilor de muncă, conduc în fiecare unitate economico-socială procesele de înfăptuire a obiectivelor strategice și tactice pe care ni le-am înscris în Program. Deosebit de relevant este și faptul că partidul a reușit să creeze acea unitate moral-politică a oamenilor muncii, a întregii națiuni în jurul său, unitate ce exprimă de fapt însăși forța sa de atracție.

Unitatea moral-politică în jurul partidului, fundamentată pe comuniunea de aspirații și țeluri ale partidului cu cele ale poporului, este clădită și verificată de-a lungul anilor de muncă și luptă pentru edificarea noii societăți.

Unitatea poporului în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o regăsim în munca plină de dăruire și patos revoluționar a clasei muncitoare pentru îndeplinirea obiectivelor înscrise în programul partidului, o regăsim în eforturile țărănimii pentru înfăptuirea sarcinilor pe care noua revoluție din agricultură le presupune. Este prezentă în munca de creație științifică a intelectualității noastre, în angajarea generală a tuturor pentru făurirea noii societăți.

Această angajare totală, acest spirit revoluționar care caracterizează în prezent societatea românească reprezintă, de fapt, rodul nivelului de conștiință al oamenilor, conștiința răspunderii pentru progresul continuu.

Rememorînd evenimentele care au avut loc în această perioadă în societatea românească, este necesar să evidențiem marile eforturi și strădaniile făcute de partid, de conducerea sa, personal de secretarul nostru general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a da un nou curs vieții oamenilor, de a le crea condiții dintre cele mai bune, materiale și spirituale, pentru afirmarea deplină a personalității lor, pentru asigurarea unui ridicat standard de viață. La sărbătorirea împlinirii a 55 de ani de la istoricul eveniment, gîndurile fiecăruia din noi se îndreaptă cu recunoștință și căldură spre gloriosul partid al comunistilor români, care în permanență a condus cu clarviziune și consecvență lupta poporului nostru pentru făurirea unui destin luminos — destinul socialist și comunist.

Conf. dr. ION COCIUBA

„Înmănunchind organizațiile de masă și obștești, toate clasele și păturile sociale ce alcătuiesc societatea noastră, Frontul Uniunii Socialiste dă expresie unității de interese și aspirații ale întregului popor, raporturilor de colaborare, frăție și solidaritate dintre toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate. El ilustrează schimbările profunde petrecute în structura socială a țării, precum și perspectiva apropierii tot mai depline a tuturor claselor și categoriilor de oameni ai muncii, a omogenizării continue a societății. Frontul Uniunii Socialiste este cu adevărat cel mai larg și reprezentativ organism al democrației noastre, în cadrul căruia se realizează unitatea maselor populare în jurul partidului — forța politică conducătoare a întregii societăți”.

„Marile realizări obținute și în această perioadă demonstrează cu putere justetea politicii partidului nostru comunist, care se călăuzește ferm după concepția revoluționară materialist-dialectică și istorică și aplică neabătut adevărurile general-valabile la condițiile concrete din țara noastră. Faptele, realitățile demonstrează că partidul își îndeplinește cu cinste înalta misiune istorică de a conduce poporul român pe calea socialismului și comunismului, a bunăstării și fericirii, a independenței și suveranității naționale.

Tot ce am înfăptuit este rezultatul muncii eroice, pline de abnegație, a minunatei noastre clase muncitoare, care își îndeplinește cu succes misiunea istorică de clasă conducătoare a societății socialiste românești, a minunatei țărănime cooperatiste, care, în alianță cu clasa muncitoare, aduce o contribuție de seamă la întreaga dezvoltare a patriei, a noii noastre intelectualități, strîns legată de clasa muncitoare și țărănime, care are un rol tot mai important în transformarea revoluționară a societății. Mersul nostru neabătut înainte este rodul activității tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, a întregului popor, strîns unit în jurul partidului — forța politică conducătoare a națiunii noastre socialiste”.

„Punem un mare accent pe dezvoltarea democrației muncitorești revoluționare, înțelegînd prin aceasta participarea directă a clasei muncitoare, a intelectualității, a tuturor categoriilor sociale la conducerea tuturor sectoarelor de activitate. Socialismul nu se poate realiza decît cu participarea directă a întregului popor. Noi în România spunem că socialismul îl realizăm cu poporul și pentru popor — și trebuie să facem totul pentru dezvoltarea democrației socialiste — factor hotărîtor pentru victoria comunismului! Poporul este constructorul comunismului — el trebuie să aibă rolul hotărîtor în conducerea întregii societăți”.

„În actualul stadiu de dezvoltare a societății socialiste, al perfecționării cadrului democratic de participare a maselor populare, la conducerea tuturor sectoarelor, partidului nostru îi revine înalta misiune de a constitui forța politică organizatoare și dinamizatoare a întregii activități economico-sociale. El reprezintă și va reprezenta în continuare centrul vital al funcționării societății noastre socialiste”.

„Partidul reprezintă nucleul în jurul căruia gravitează întreaga societate și de la care radiază energia și lumina ce pun în mișcare și asigură funcționarea întregului angrenaj al orînduirii socialiste. La rîndul său, partidul se regenerează continuu sub impulsul puternicelor fasciole de energie și lumină ce se îndreaptă continuu spre el din rîndul națiunii noastre socialiste. Putem spune că partidul comunist îndeplinește rolul de centru vital al întregului nostru sistem social. Funcționarea normală a acestui centru reprezintă condiția sine qua non a dezvoltării continue a societății socialiste”.

ZIUA BUNĂ SE CUNOAȘTE DUPĂ CUM ÎȚI FACI DATORIA!

În reportaj pe mari vetre ale industriei românești

Asigurarea tuturor condițiilor materiale și organizatorice pentru ca fiecare zi să însemne un pas măsurat și energetic spre realizarea tuturor sarcinilor de plan constituie dominantă preocupărilor din toate colectivele de oameni ai muncii de pe întreg cuprinsul țării. În aceste eforturi se află cheia realizării sarcinilor de plan și a realizării prevederilor programului suplimentar de producție industrială pe primul trimestru al anului. Recuperarea rămănelor în urmă și modalitățile folosite pentru a fi la înălțimea exigențelor impuse de cifrele care materializează și capacitățile și sarcinile fiecărui loc de muncă dau un amplu tablou al muncii creatoare, al spiritului revoluționar în acțiune, al spiritului gospodăresc confruntat cu organizarea de zi cu zi. Realizarea producției pentru export revine constant pe agenda de lucru a fiecăruia. Îndeplinirea integrală a sarcinilor pentru export, datorită de onoare și sarcină de serviciu pentru fiecare la locul său de muncă, a determinat preocupări sporite, idei eficiente, modalități organizatorice noi. Acestea sînt chiar trăsăturile surprinse de redactorii noștri în reportajele realizate pe mari platforme industriale și în unități economice reprezentative.

Activitatea întreprinderii de mașini electrice București, I.M.E.B. cum e cunoscută, are o particularitate. Se realizează aici mai ales serii mici, uneori foarte mici sau chiar unicate. În plus, cele peste 900 de produse de concepție proprie (motoare electrice, convertizoare, alternatoare, etc.) sînt necesare, indispensabile în nenumărate domenii: în industria extractivă (motoare pentru locomotive de mină, motoare antiexplozive), în industria chimică, în siderurgie, în transporturi (motoare pentru locomotivele diesel, motoare de navă, motoare pentru metrou, pentru tramvaie, etc.), în agricultură (motoarele pompelor folosite la irigații, etc.), în construcții și chiar în ocrotirea sănătății. Celor de la I.M.E.B. le place să spună, am constatat, că „toate aparatele care se învîrt, din țară, o fac cu ajutorul motoarelor produse aici”. Se înțelege că, în aceste condiții, realizarea exemplară a planului, ca și la alte întreprinderi de altfel, încetează de a avea o importanță locală, ea avînd, practic, ecouri în întreaga economie.

Din fericire ecouri benefice, trebuie să o spunem de la început, căci la I.M.E.B. îndeplinirea exemplară a planului este considerată o datorie, economică și morală, zilnică și imperioasă. Dovadă stă și bilanțul de pină acum. Pe primele două luni ale acestui an, producția fizică a fost realizată în proporție de 105,5%. La producția marfă s-a realizat o depășire de 7 milioane de lei. Se prelină o creștere cu peste 62 de milioane la producția marfă în acest trimestru față de trimestrul corespunzător din anul trecut. Și toate acestea fără nici un rabat la calitate, fără să se depășească normele de consum de materiale, de materii prime, combustibili și energie, dimpotrivă obținându-se o serie de economii importante. Să precizăm, de pildă, că s-a reușit economisirea a 10 tone de metal, atenția fiind îndreptată în principal spre materialele deficitare și energofage. În incinta întreprinderii a fost amenajat un depozit de materiale refolosibile, bine evidențiate pe tipuri și dimensiuni. Acestea sînt utilizate la realizarea unor repere de mici dimensiuni. Numai pe primele două luni au fost valorificate astfel peste 5 tone de laminate ferose.

Explicațiile acestor bune rezultate se găsesc, firește, în buna organizare a muncii, iar maestrul Alexandru Radu ne-a dat o imagine foarte plastică a ceea ce înseamnă la I.M.E.B. o bună organizare: „La noi, ne-a spus el, planul nu este o preocupare doar a conducerii întreprinderii, ci a tuturor muncitorilor, a întregului colectiv”.

L-am rugat să ne dea amănunte și am notat: „Fiecare muncitor știe, înainte de a intra în secție, ce are de făcut. Spre exemplu, el știe înainte de a-i spune eu că în ziua respectivă are de bobinat două motoare. Eu, ca maestru, îi indic doar ce tip de motor să bobineze. Apoi, de la introducerea acordului global, muncitorii se interesează din proprie inițiativă de realizarea producției. Tot timpul vin și întreabă: Cîte milioane am făcut? Cîte motoare? Cît mai e de montat? În ateliere avem afi-

multe ori, i-am surprins pe oamenii mei cerîndu-le celor de la montaj să grăbească lucrările, iar dacă a fost nevoie de un ajutor n-au pregetat să-l dea. Așa s-a ajuns că unii au acum și calificarea de bobinator și pe aceea de montor”.

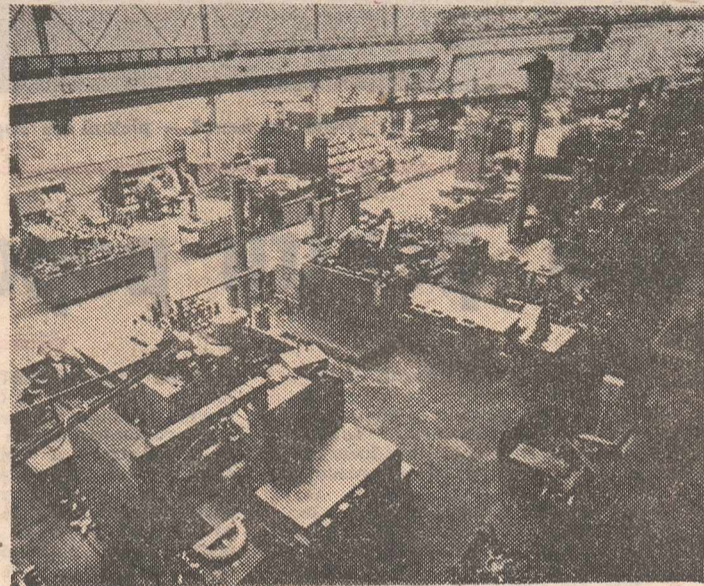
De un prețios ajutor s-a dovedit și introducerea proiectării asistate de calculator. Să dăm un exemplu. Era nevoie, pentru reducerea importului în metalurgie, să se realizeze mai repede un tip de motor ce figura în planul trimestrului al treilea

o variantă din 5 variante, cite se făceau înainte, sau din 36 (ori chiar 52) cite oferă folosirea calculatorului.

Mașinile electrice produse la I.M.E.B. sînt foarte apreciate nu numai pe piața internă. Dovadă, creșterea spectaculoasă a exportului. Dacă în 1961, I.M.E.B. exporta numai 3 tipuri de mașini electrice, în 2 țări, astăzi se exportă peste 500 de tipuri de mașini, în 71 de țări, multe dintre ele cu tradiție (S.U.A., Franța, Belgia, Italia etc.). Dacă în același an 1961, pe care l-am ales pentru că de atunci a început întreprinderea să fie cunoscută peste hotare, exportul nu reprezenta nici 1% din producția I.M.E.B.-ului, astăzi, exportul direct și indirect depășește 40%. Iar din totalul producției exportate, peste 90% sînt produse noi și modernizate. Să mai adăugăm că, practic, se exportă mașini electrice românești produse la I.M.E.B. în toate cele cinci continente, ceea ce vorbește de la sine despre prestigiul de care se bucură munca și competența colectivului de aici, care înțelege să-și respecte și numele și renumele. În acest scop, I.M.E.B.-ul se adaptează continuu la cerințele mereu în schimbare ale pieței, intervenindu-se de multe ori chiar într-o fază avansată a proiectării, urmărește să scurteze termenele de livrare și se preocupă permanent de ridicarea calității produselor, a parametrilor lor tehnici. Testate în laboratoare specializate ale unor firme cu tradiție din S.U.A., R.F.G. sau Canada, mașinile electrice produse la I.M.E.B. au obținut atestări care le situează la un nivel optim pe plan mondial. Să mai notăm un continuu și foarte firesc interes pentru cunoașterea pieței externe, a competițiilor posibile, a performanțelor tehnice cu care se confruntă, precum și faptul că graficele de export (incluzînd produsele ce urmează să fie realizate, datele tehnice, termenele de livrare) sînt difuzate în secții, în ateliere, pînă la echipe de lucru, încît fiecare muncitor știe ce-i revine lui personal din planul întreprinderii în următoarele 3 luni. Nu e de mirare, deci, că planul la export a fost depășit în primele două luni ale acestui an cu 7%, deși el este mai mare decît în aceeași perioadă a anului trecut. Încă o dată se verifică adevărul că succesul în economie nu e întimplător. În cazul celor de la I.M.E.B. el se datorează în mare măsură faptului că aici, toți, absolut toți, de la muncitorii la directori se simt la fel de implicați în realizarea planului. Și la fel de răspunzători.

ALEXANDRU ȘERBAN ■

PLANUL, lege și preocupare pentru toți

șate și normele de timp pentru fiecare lucrare. Și vrem să afișăm cit i se cuvine fiecăruia din tariful lucrării executate. Cit revine bobinării, executării conexiunilor, executării bobinelor. A devenit foarte clar pentru fiecare cit de normală e legătura dintre ceea ce primim ca venit și ceea ce livrăm. Căci este important să produci, dar cel mai important este să livrezi. Livrarea este, de fapt, finalizarea muncii. Dacă montajul nu finalizează motorul pentru a fi livrat, nici noi nu ne putem încasa drepturile. De aceea, de

din acest an. Răspunzînd pozitiv acestei urgențe, cei de la I.M.E.B. au devansat planul și au asimilat motorul în primul trimestru, folosind proiectarea asistată de calculator care oferă multe avantaje: creșterea calității, reducerea cheltuielilor de producție și scurtarea substanțială a termenelor. Specialiștii întreprinderii ne-au explicat că în trei luni se poate străbate un drum (de la începerea proiectării pînă la intrarea în fabricație a produsului) care, altminteri, ar fi cerut un an de muncă. Și, bineînțeles, nu e totuna să alege

Acuma, seara, vă închipuiți și dumneavoastră că s-a terminat și la noi programul — mi se spune la poartă și neavînd încotro, dau să plec. Ezit, însă, citeva clipe și femeia, dorind să mă ajute, formează totuși un număr de telefon, interesîndu-se de citeva nume.

Peste nici zece minute constat că omul din fața mea nu e prea vorbăreț, ci e mai degrabă sobru, cumpănit la fiecare cuvînt. Pare puțin obosit, ceea ce mă împiedică să-i ghicesc vîrsta. Se foiește în scaun și-mi spune, încercînd parcă să se scuze, că a mai rămas să rezolve citeva probleme de producție. Că întreprinderea e mare, e foarte mare, că planul de producție este și el pe măsură, că exportul trebuie asigurat nu cu vorba, ci cu fapta, adică la termen, și la cel mai înalt nivel tehnico-calitativ. Și de altfel, la ora actuală, întreprinderea „I Mai” Ploiești nu mai poate coborî stacheta performanțelor de pină acum. Atîta vreme cit mai bine de treizeci de beneficiari externi de pe aproape toate continentele așteaptă utilajele petroliere produse aici, nimeni nu poate să-și mai permită clipe de răgaz, pînă cînd toate contractele nu vor fi onorate la zi. Nivelul producției destinate exportului? Peste 70 la sută. Și asta înseamnă ceva, pentru că întreprinderea se numără prin-

tre principalii exportatori de utilaj petrolier din lume. Instalațiile de foraj la mare adîncime, echipamentele de foraj, agregatele de cimentare, sapele de foraj cu role, instalațiile de prevenire a erupțiilor sînt foarte solicitate pretutîndeni. Cu alte cuvinte, sînt competitive cu toate produsele similare existente pe piața mondială, multe dintre ele avînd chiar performanțe superioare ce depășesc

apreciate, ca dovadă — numărul mare de scrisori de mulțumire primite din partea beneficiarilor externi. De altfel, puține firme producătoare de utilaj petrolier pot face față condițiilor tehnice de exploatare impuse în acest domeniu. A asigura buna funcționare la parametri de lucru de mare dificultate, de la minus 40 și pînă la plus 55 de grade Celsius, nu e o treabă ușoară.

și cum să înceapă. Reia firul discuției, explicîndu-mi că „nimic nu a picat din cer”. Totul a însemnat muncă, o muncă încordată de zi cu zi, din partea fiecărui om din întreprindere. Rămîne o clipă pe gînduri, apoi rostește o avalanșă de nume pe care abia prindesc să le notez: Toma Stroilescu, lăcătuș la secția mecanică 1, Ion Radu, maestru, Ion Delescu, C.T.C.-ist, Ion Vilcov și Gheorghe Zecheru,

ral al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind modalitățile de impulsare a producției destinate exportului, care, aplicate în practică, și-au dovedit și aici marea eficiență.

Desigur, acest amplu proces a pretins o participare largă din partea tuturor muncitorilor, tehnicienilor și specialiștilor din întreprindere, inteligența tehnică și buna organizare avînd un rol primordial atît în realizarea acestor obiective, cit și în ceea ce privește punerea în funcțiune și întreținerea în exploatare a instalațiilor, utilajelor și echipamentelor petroliere exportate. Iar gîndurile de viitor ale oamenilor de aici au căpătat deja contururi clare, avînd în vedere realitatea concretă, că pentru primele două luni ale acestui an planul producției marfă a fost îndeplinit, urmînd ca pînă la finele acestei luni să se realizeze o producție în devers care să permită asigurarea peste prevederi a sarcinilor de plan.

Desigur, afirmația că la întreprinderea „I Mai” din Ploiești treburile merg bine nu poate fi pusă pe seama întîmplării: faptele de muncă de pînă acum sînt o garanție fermă a succeselor viitoare.

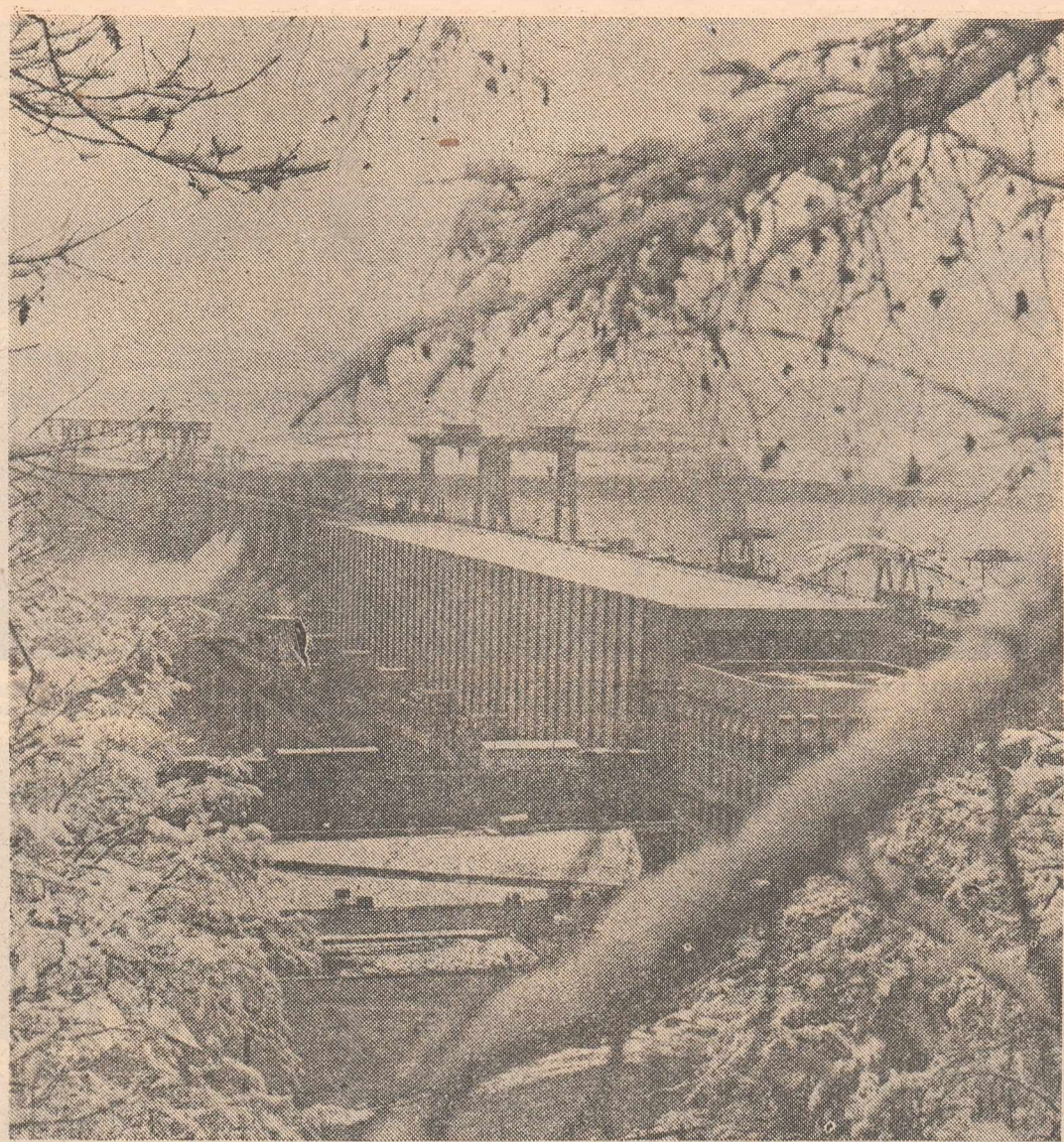
CONSTANTIN BALACCIU ■

A exporta înseamnă a fi competitiv

normele tehnice de exploatare prevăzute în contracte. De pildă, instalațiile de foraj la mare adîncime, proiectate pentru 6.000—7.000 de metri s-au comportat excelent și la peste 8.000 de metri, aceasta constituînd un adevărat record european. Nici sapele de foraj, repere ce comportă mari solicitări în exploatare, cu atît mai mult cu cit lucrează frecvent în medii corozive, nu sînt mai prejos. În ultimii doi, trei ani, nu numai că nu li s-a putut reproșa nimic, ba chiar au fost deosebit de

Cristel Popeia, directorul general al întreprinderii, îmi vorbește, iată, despre gigantiști te-reștri ai explorărilor subpămîntene risipiți pe mai toate meridianele, cu aceeași căldură cu care mi-ar povesti despre copiii săi plecați la grădiniță. Discuția despre „fierătaniile” sale care fac minuni îl acaparează, îl incită. Îmi reproșez în gînd că l-am judecat greșit la început, socotindu-l a fi mai puțin comunicativ. A fost numai o impresie de moment pentru, că, firește, orice om care are multe de spus, nu știe cu ce

strungari, Gheorghe Lazăr, Țel-ral, Gheorghe Brăjban, lăcătuș. Aflu, de asemenea, citeva amănunte din amplul program de măsuri tehnico-organizatorice care au condus în anul trecut la realizarea planului de export în procent de 103 la sută: reprofiliarea unor secții, policalificarea unui însemnat număr de oameni, reorganizarea producției și, nu în ultimul rînd, reprojectarea unor instalații la nivelul tehnicienilor de vîrf mondiale. Adică tocmai reperele innoitoare la care s-a referit în repetate rînduri secretarul gene-

O sarcină totdeauna prioritară : Să gospodărim cu grijă fiecare kilowatt !

De la început n-au vrut să facă umbră pământului de pomană. Asta se simte în toate. Spiritul acesta l-a imprimat fostul director, Gheorghe Karancsi, vreme de 31 de ani la cirna acestei întreprinderi. În fond, atunci când a preluat-o avea de ales, să se spele pe niini sau să-și facă datoria. Nu era decât un atelier de produse nasturi la care lucrau 50 de oameni care nu prea aveau pământ. Se spune despre el că era un om cu o putere de convingere ieșită din comun. Putea antrenarea citeva sute de oameni chiar și în cea mai nesăbuită acțiune. Dar omul acesta, pe lângă forță de convingere, a avut și caracter și această calitate a pus-o în slujba oamenilor și a prăpăditului de atelier producător de nasturi. Și voința de a fi, imprimată de acest om, acum retras de pe baricade, a stat la temelie una din cele mai mari fabrici de nasturi din Europa. Poate că în mintea noastră nasturele nu înseamnă mare lucru. E aproape un nimic. Atâta doar că acceptăm ideea că este necesar. Oricum, nimeni nu e dispus să se aplece ca să ridice un nasture căzut pe asfalt. Poate că socotim asta chiar un gest indecent. Din fericire, oamenii de la întreprinderea de nasturi din Jimbolia n-au ținut cont de asta și și-au văzut de treabă. De la început a bătut un aer proaspăt, din primele zile s-a simțit această voință de a face mereu un pas înainte. Au schimbat utilaje, au renunțat la nasturii și la pieptenii făcuți din copite și au încercat să introducă și chiar au reușit, tehnologiile moderne de mare productivitate. Mai mult, atunci când lumea, sătulă de nasturi, cu toate hainele încheiate, a început să treacă la fermoare și să nu se mai intereseze de măruntele accesoriu de îmbrăcăminte, cei de la Jimbolia au preluat o mică producție de mase plastice de la o întreprindere din Făgăraș. Și cind „criza“ nasturilor (concomitentă cu invazia fermoarelor) a atins apogeul, cei de la Jimbolia s-au reprofilat cu discreție pe mase plastice. La un moment dat au ajuns ca acestea să depășească în bilanțul firmei producția de nasturi. Dar și pentru nasturi și pentru obiectele din mase plastice le trebuiau matrițe. De obicei, le aduceau de aiurea, la prefuri mari, cu pierderi de timp, cu nervi, cu belele. Dar matrițele nu sînt la îndemina oricui. Nu le fac decât frezorii de clasă. Cei de la Jimbolia au adunat citiva meseriași de nădejde și au înjghebat o sculărie mică, mai mult de încercare. A fost

un fapt de curaj. Acum au una din cele mai bune matrișeri din ramura lor. Tot o chestiune de modernizare, adică de curaj a fost galvanoplastia. N-o făcea nimeni. Auziseră de ea doar de prin reviste. Și acum au ridicat acest procedeu la rangul de virtute. Se laudă și poate că, într-adevăr, sînt cei mai buni. Marele merit al fostului director, om simplu, zugrav de meserie în clipa în care a preluat atelierul de nasturi, a fost acela de a gândi mai repede. El s-a gândit la ziua de mîine și tot el, vreme de 31 de ani, fără să se teamă

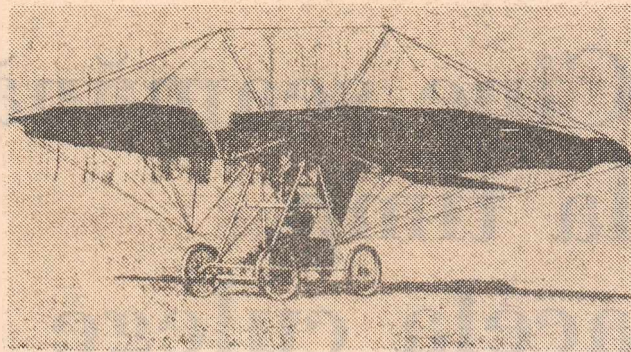
Pași pentru ziua de mîine

că tinerii care vin îi vor lua scaunul, fără să îi țină departe, în toți acești ani a avut grijă de meseriași de nădejde și a crescut specialiști de valoare. Și cind a plecat, purtind cu el discretul coupon de pensionar, a trebuit să ia și o jumătate de camion de flori pe care i le aduseseră toți cei care, alături de el, au frudit la existența mărunților nasturi de pe hainele bunicilor și părinților noștri. Erau flori pentru o viață trăită frumos, dar și pentru ce făcuse în această întreprindere. Mai corect spus, pentru ce a făcut și pentru ce spirit a întronat în toți acești ani. Căci întreprinderea de nasturi și mase plastice din Jimbolia este una din cele mai vii din cite am cunoscut în ultima vreme. E un neastimpăr, o căutare, o neliniște la fiecare dintre cei care calcă zilnic în perimetrul extrem de îngrijit al acestei instituții. L-am auzit pe noul director al întreprinderii, inginerul Gheorghe Motișan, spunind „important este ca din minimum de materii prime să valorificăm maximul posibil. Asta este modernizarea. Și să ai mereu în minecă o duzină de idei noi, de lucruri cu care să ieși în lume pentru ziua de mîine. Valoarea producției crește an de an iar materia primă scade. Ce faci atunci? Cersești, te lamentezi sau găsești o cale inteligentă pentru a merge înainte. Și asta implică modernizarea și valorificarea superioară a ma-

teriei prime“. Două sînt aspectele modernizării care „ard“ la Jimbolia. Modernizarea tehnologiilor și modernizarea produselor. Cind modernizarea tehnologiilor este o chestiune de strictă specialitate, privindu-i mai mult pe cei din domeniul în cauză, modernizarea produselor poate prezenta un interes mai larg. Ca să-ți găsești un loc al tău pe o piață în care masele plastice și așa nu crează crize de gelozie, de bună seamă că nu e atât de ușor. Și totuși mai există loc pentru inventivitate, pentru producția oamenilor isteți. Cei de la Jimbolia au pus la cale zeci și zeci de lucruri mărunte, aparent fără prea mare importanță, dar extrem de necesare. Ei au produs un set de vase de voiaj pentru 6 persoane, set cu dimensiuni extrem de practice. Din prima lovitură piața a și solicitat zeci de mii. Au conceput o lampă pentru depanare auto. Circulă. Au pus la cale niște skiuri mici, pentru copii. Se caută. Au scos o mășuță pliantă pe roțile. Se vinde. Scot poate cele mai frumoase sandale de plastic și acum se pregătesc să lanseze „aparatură“ de scos simburii din vișine, ci-reșe și alte fructe mici. Costă o nimica toată și are productivitate pentru gospodine. Au mai omologat un aparat de infuzat ceai și filtrat cafea, au în proiect o pompă de desfundat chiuvetele și multe alte lucruri aparent mărunte. Nasturii sînt nasturi. Pînă nu se sfîrșește lumea va mai fi nevoie de ei. Și cu toate acestea cei de la nasturi caută soluții, formule, forme și metode noi. Pun la cale o metodă de folosirea resturilor pentru a obține produse mai ieftine, încearcă tehnologii noi de turnare a cataramelor în cochilii injectate. Au trecut la producerea jucurilor logice și la multe alte lucruri aparent mărunte din care ei adună sute de milioane. Pe mesele celor de la creație e mereu un set de lucruri noi care le amenință pe cele vechi. Mai mult, cu inventivitate și curaj, cei de la Jimbolia au ajuns să producă și utilaje specifice pentru toți cei care au nevoie. Și „nevoiși“ sînt destui. Îi poți vedea cum bat la poartă lor sau prin notele de comandă. Asta pentru că „ideile de modernizare, pasul înainte pentru ziua de mîine a fost întotdeauna un subiect la zi“ în această întreprindere de-o mobilitate impresionantă. Cu timpul ea a devenit o adevărată sursă de surprize. Spre tot mai deplina satisfacere a nevoilor oamenilor.

BOGDAN NISPOIU ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Avionul „Vuia-I“ („Liliacul“)

80 de ani de la zborul lui Traian Vuia

Se implinesc tocmai 80 de ani de la acest remarcabil eveniment din istoria tehnicii mondiale. În acea zi, la 18 martie 1903, pe o șosea de la Montesson, lângă Paris, bănațeanul Traian Vuia izbutea, pentru prima dată în lume, să se desprindă de la sol cu un aparat de zbor mai greu decît aerul — și aceasta numai prin propriile mijloace de bord, prin forța motorului său. Primul zbor mecanic era astfel înapoi-tuit. Referindu-se la acest zbor, modest în aparență (la o înălțime de 1 m., pe o distanță de 12 m.), dar epocal prin semnificația sa, cunoscutul istoric al aviației René Chambe avea să scrie trei decenii mai tîrziu : „În 1906, Traian Vuia a făcut ca bătrîna Europă să se trezească. El este primul în timp“.

...Primul în timp. Într-adevăr, multe decenii partizanii aparatelor mai ușoare decît aerul, „baloniștii“, dominaseră gândirea aeronautică și repudiaseră orice proiect care preconiza un „mai greu decît aerul“. Apoi în 1897, Clément Ader izbutise să facă primul salt de la pămînt, dar cu un avion dotat cu un motor cu aburi, sistem care s-a dovedit a nu avea niciun viitor în aviație. În 1903, frații Orville și Wilbur Wright reușiseră, la rîndul lor, să efectueze un zbor, dar cu lansarea prin catapultare, cu alte cuvinte aparatul nu se ridicase autonom, prin forța mijloacelor sale de bord, ci „ajutat“ la pornire. Iată de ce performanța lui Vuia este excepțională: cuplul avion-motor a realizat zborul fără niciun ajutor. La jumătate de secol după aceea, la 18 martie 1956, „Journal of the Aeronautical Society“ scria : „La 18 martie este a 50-a aniversare a primului zbor mecanic, de aproximativ 12 metri, efectuat de românul Traian Vuia“.

Pînă ce a ajuns aici, calea străbătută de inventatorul-zburător a fost însă lungă. Traian Vuia s-a născut în satul Sărdcul Mic, comuna Bujor, în actualul județ Caraș-Severin, la 17 august 1872, într-o familie de țărani. A urmat liceul la Lugoj, devenind bacalaureat în 1892, pasionat încă din școală pentru fizică și mecanică, construind tot felul de aparate și instalații ingenioase. Se înscrie apoi la Școala Politehnică din Buda-pesta, dar e nevoit să se retragă după un an, din lipsă de mijloace, trecînd la Facultatea de Drept, unde frecvența nu era obligatorie și își poate câștiga existența într-un birou avocațial; în 1901 devine doctor în științe juridice, cu teza **Militarism și industrialism. Regimul de stat și de contract.** Practică pentru scurt timp avocatura, dar tehnica este și mai departe marea pasiune a vieții sale. Construiește la Lugoj macheta unui „aeroplan-automobil“, însă autoritățile austro-ungare îi refuză sprijinul pentru a-l realiza în mărime naturală.

În 1902, ajutat bănește de prietenii transilvăneni, pleacă la Paris, pe atunci o adevărată „capitală“ a aeronauticii mondiale. Adresează Academiei de Științe din Paris un memoriu în care își expune proiectul. Academia, unde „baloniștii“ aveau un cuvînt greu de spus, clasează însă memoriul, cu o rezoluție care astăzi ne apare

de domeniul umorului involuntar : „Realizarea zborului cu un aparat mai greu decît aerul este o himeră. Această concepție nu poate să izvoască decât dintr-un creier bolnav...“

Dirzul bănațean găsește însă forța de a nu se descuraja. Probabil că știa că aceeași Academie „dăcrașese“, cu un veac în urmă, ca meteoriții sînt de origine terestră, întrucît din cer nu pot cădea pietre. De i Traian Vuia începe construcția pretenșiei „himeră“ și în 1903 obține brevetul francez nr. 332 106 pentru „aeroplanul-automobil“. Aparatură sa, poreclit de prietenii, după forma aripilor sale, „Liliacul“, este un monoplan ușor, considerat de Ch. Harvard Gibbs-Smith, în lucrarea sa **Aviation. An Historical Survey** (London, 1970), drept „cel dintîi monoplan integral din istorie“. Era înzestrat cu un motor „Serpollot“ (sensibil transformat de T. Vuia), cîntărind doar 5 kg/C² și avînd trenul de aterizare sub forma unui cărucior cu roți pneumatice, pentru prima dată folosite. Cadrul era din țevi metalice ușoare, iar aripile din pinză (primul avion cu aripi pliante și cu incidență variabilă în zbor). A. Bié, un alt cunoscut istoric al aeronauticii, aprecia că era un avion „bine construit. Departe de a copia dispozitivele cunoscute pînă atunci, el inovase multe și concepția sa era mai largă decît a celor deja experimentate“.

Primele experiențe de rulare s-au efectuat la Montesson, în decembrie 1905, dar Traian Vuia s-a îmbolnăvit și a fost nevoit să le întrerupă. Apoi, cum arătam la început, în ziua de 18 martie 1906, în prezența a numai citeva persoane, a avut loc istoricul zbor, cind un „mai greu ca aerul“ a învins pentru prima oară, prin propria sa forță, gravitația. Astăzi celebrul aparat („Vuia I“) se află expus la Muzeul Aerului din Paris, o copie a sa putînd fi văzută la Muzeul Militar Central din București.

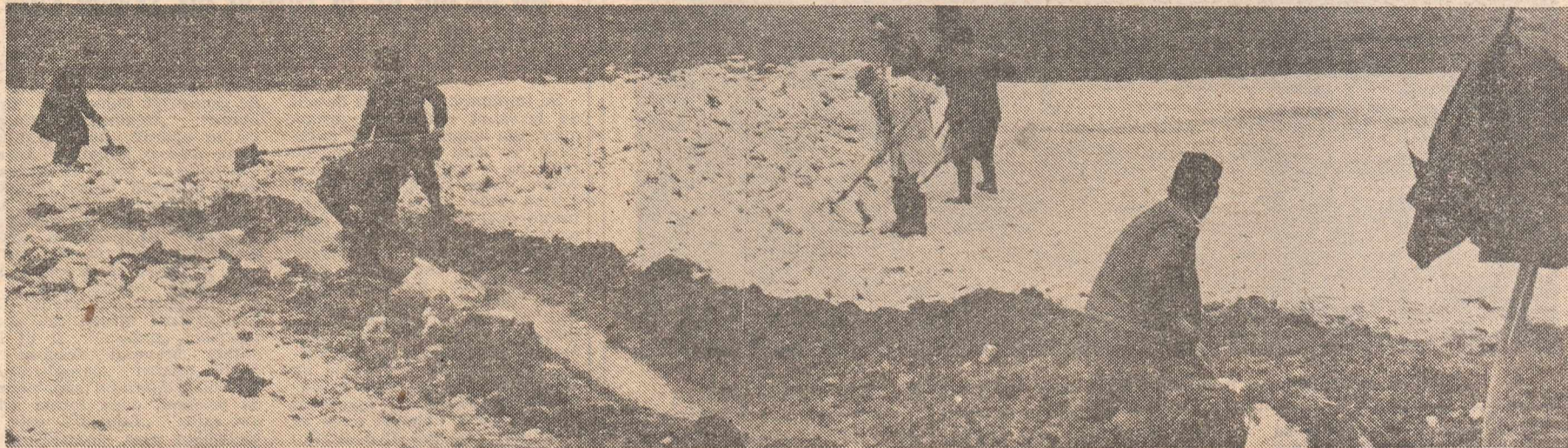
Ne-am ocupat de geneza acestui zbor de glorios pionierat și mai puțin de Traian Vuia. Să mai arătăm totuși că ulterior inventatorul a construit alte avioane, mai perfecționate, cu care a realizat performanțe superioare („Vuia I bis“, cu motor „Antoinette“ și „Vuia II“), apoi s-a ocupat de zborul vertical și a realizat elicoptere ușoare, cu însușiri superioare. În sfîrșit, a inventat și construit un generator de aburi (1925), cu randament superior, brevetîndu-l în mai multe țări. În timpul primului război mondial, a susținut cu multă căldură cauza reintegrării României, a publicat articole și manifeste în sprijinul cauzei „unirii cu țara“ a fraților de peste munți, a fost în fruntea „Comitetului românilor din Transilvania și Banat“ organizat la Paris. În cel de al doilea război mondial, deși trecut de 70 de ani, a participat, alături de alți compatrioți din Franța, la mișcarea de rezistență din această țară și a fost presedinte al „Frontului Național Român“. A murit la 2 septembrie 1959, la București. Să încheiem cu vorbele sale, nu o dată citate : „Eu nu lucrez pentru gloria mea personală, ci pentru gloria genului uman“.

I.M. ȘTEFAN ■

În plină desfășurare —

campania de primăvară

Cine seamănă la timp, acela culege mai mult!

Cooperatorii din Călugăreni opresc la timp anxioza grîului : sparg gheața, mută zăpada și fac șanțuri

Fotografii de ELENA GHERA

„Acum e de lucru pentru toată lumea”

Valuri de frig uscat se abat de-a lungul Văii Mureșului. Apele riului s-au umflat puțin, fără a se ridica atât de mult încît pămînturile din preajmă să-și poată trage toată umezeala necesară unei primăveri. Arăturile s-au făinat de frig și de uscăciune și afară stăpînește o vreme tocmai bună pentru semănat. Tot ce-a fost arat și răscolit de cu toamnă seamănă acum cu niște felii enorme, pe care, în loc de unt, natura a întins pămînt. Zăpezile iernii au nivelat totul. Și-n vreme ce iarna își schimbă tonurile pe cureaua lungă de cîmpie, cei de la Vințul de Jos și-au văzut de treburi, au trecut la lucrurile mai mărunte, la vie și la pomi, la alesul cartofilor de sămîntă, la împrăștierea îngrășămintelor, la decontul sfeclei de zahăr și la pregătirea celor 52 de hectare de livadă care în această vară dau primul mare examen de fructe. Au terminat deratizările, au pus gardurile cu salcimi sălbatici pentru a se apăra de iepuri, au pus în ordine locul secției de răchitărie unde va intra în acest an o primă producție de pe cele 6 hectare. Mijitul primăverii i-a prins cu tractoarele reparate, cu toate celelalte mașini gata de start. Și acum, cînd în sudul țării încă mai stăruie pete de zăpadă și urme de bălți, la Vințul de Jos luni, 17 martie, Nicolae Laslău și Ion Vlad, doi dintre mecanizatorii care ajung acasă după ce se lasă întinericul, deci luni, ei s-au întors în sat obosiți, zicînd doar, gata, am terminat și cu cele 30 de hectare de mazăre! Marți au început semănatul celor 17 hectare cu mărșar și, ieri dimineață, au început campania cartofilor. Sămînta și arăturile erau gata pe 25 de hectare, și așteptau puțină căldură ca într-o zi sau două să înceapă și semănatul celor 50 de hectare cu sfecle de zahăr. Apoi ceapa și celelalte, care sînt mai multe decît și-ar putea cineva imagina la o primă impresie. Asta pentru că la Vințul de Jos ființează o cooperativă, cu o putere aparte, care nu se împiedică de neacazurile zilei, care a prins

cheag de-a lungul unor ani de muncă. Atita doar că aici s-a muncit inteligent și cu dăruire. Președinta cooperativei din Vințul de Jos este o femeie taciturnă, voinică, îmbrăcată cu o scurtă groasă de fiș, cu baticul de lînă bine strîns sub bărbie și încălțată cu o pereche de cizme de cauciuc, pe care drumurile pe hotarul întins de-o parte și de alta a Mureșului au lăsat vizibile urme. Maria Mermezan, la 55 de ani, este bunică, dar se mișcă de parcă ar fi un bărbat în floarea vîrstei. E lute, hotărîtă, neiertătoare. În tot ce face are tăietura precisă a unui chirurg preceptiv. Și sefa fermei vegetale e tot femeie. Inginera Angela Pienar are doar 30 de ani și se poartă de parcă ar fi deprins știința pămîntului tot de la Președinta, cum i se spune Mariei Mermezan. A venit la Vinț în urmă cu 4 ani și, împreună cu soțul ei, șeful fermei zootehnice, s-a legat de comună de parcă ar fi crescut aici. Nu e ușor să izbutești ce au reușit cei de la Vințul de Jos. Căci de-a lungul anilor au pus la cale o fermă zootehnică populată cu 1 500 de taurăși, cu 200 de porci și 500 de oi, reușind performanța de a nu cumpăra niciodată un kilogram de fin, de a nu se teme de iernat, ba dimpotrivă, de a ieși din ei cu animale de toată frumusețea. Iar pe pămîntul nu prea mult pe care îl au, nu tot întins pe valea riului, ci și pe dealurile calcaroase ale Apusenilor prelinși parcă pînă aproape de albie, au scos recolte deja etalon pentru multe cooperative din centrul și nordul țării. Numai anul trecut, în ciuda vremii, au reușit 8 000 de kilograme de porumb, 5 400 de kilograme de grîu, 4 800 de kilograme de orz la hectar, socotînd acestea ca fiind producții modeste față de alți ani cînd au scos mult mai mult, ani în care au fost între primii pe țară. Din 1977 cooperativa din Vințul de Jos deține titlul de Erou al Muncii Socialiste și o vitrină cu toate distincțiile de campioni la diferite culturi s-ar întinde pe mai mulți metri de perete. Și toate acestea ob-

ținute cu oamenii satului, o mare parte angajată și în orașele apropiate. „Noi nu avem ce să le dăm de lucru la toți cei care vor să lucreze pămîntul”, spunea președinta Maria Mermezan. Și oamenii vor, convingși de un singur argument: ce rămîne toamna, după ce se onorează toate obligațiile. La Vințul de Jos de mai multă vreme toate socotelile se încheie cu beneficiu. Iar beneficiul e factorul cel mai eficient în convingerea țăranilor. Și asta se vede și acum, cînd primăvara și-a întins falcurile pe malurile Mureșului, aducînd un vînt rece, aer uscat și puțină ploaie. Pămîntul e gata, a primit ce i se cuvine, semințele au fost așezate în patul umed și întunecat al solului, altele așteaptă în magazin, iar

oamenii au devenit mai agitați, mai grăbiți, mai greu de găsit prin curțile caselor. Cu atît mai puțin poate fi văzut acest om în vîrstă, cu părul alb, un fel de inimă piston al întregului C.A.P., poate chiar turnul control al acestei fabrici de grîu, porumb, cartofi și alte cele. Lui i se spune în mai multe feluri, după natura relațiilor pe care le are cu prietenii sau cu sătenii. Dar pentru toți este inginerul șef și în acte se numește Dicu Pompiu. În agitația lui și-n mișcarea din ce în ce mai agitată a tuturor celor implicați în soarta culturilor se vede că la Vințul de Jos a mai început o bătălie pentru un titlu de campion al roadelor pămîntului.

VASILE M. TOMUȘ

„Oamenii n-așteaptă să le bată cineva în poartă”

Par niște pete mișcătoare pe cîmpul timid inverzit. E greu de ajuns la ei. Cismele, devenite uriașe, înglodate de pămîntul lipicios ca o plastelină, și mersul pe mai vechile urme (vechi de citeva ore!), spre a nu strica rostul grîului abia ieșit la lumină, îți dau senzația deplasării pe o birnă. De sus, din posomoritul cer, se pornește o măzărîche care-ți sfichiue obraji fără milă. „Dar ei, cei de acolo, cum rezistă?” — I-am întrebat pe insoțitorul nostru, Lazăr Ciobanu, Președinte al C.U.A.S.C.-ului Călugăreni, județul Giurgiu. „Nu le-ar tîhni altfel, zice, cită vreme știu că, unde apar ochiurile de apă, moarte de plantă înseamnă! Ori aici unde ne aflăm, la C.A.P. Hulugești, au grîu ales din soiul de elită „Fundulea 29”.

Greu să-l dibui pe șeful de fermă Anton Stoianof dintre ceilalți. Și el, cu lopata în mină, îmbrăcat în aceeași subă imblăniță și cu nelipsita căciulă mocănească, sapa șențulețe pentru scurgerea apei alături de vreo 20 de cooperatori. Erau cam gata cu lucrarea aici. Urmău să se mute pe tarlaua Teiuș, mai spre șosea, unde alte ape își făcuseră cuib pe grîul lor. „Neajlovul, în urmă cu vreo două săptămîni și ceva, își ieșise bine din matcă. Se lăbărtase, cotro-

pind cam o sută de hectare cultivate cu grîu. Acum s-a retras cuminte în albia lui. Asta nu înseamnă că nu-i descoperi urmele pe întinderea cu grîu plîpînd abia ieșit din pămîntul mîlos cu zbircituri de femeie bătrînă. Ei, cei din Călugăreni, n-avuseseră nevoie să le bată cineva de două ori în poartă spre a ieși la această acțiune. O făcuse o dată președintele C.A.P.-ului lor, Ion Logofătu. Venise însoțit de președintele O.D.U.S.-ului, medicul veterinar, Viorel Nicolaescu. Și, cum cei mai mulți dintre ei sînt membri ai Organizației Democratice și Unității Socialiste, au înțeles fără prea multe vorbe apelul. Pînă și o postată dacă s-ar pierde, ar fi necaz, dar cînd toate la un loc dau hectare, cu atît mai puțin poți sta cu brațele încrucișate. Așa că, după ce au dat gata zona din jurul Neajlovului, au trecut să le desece și pe celelalte, rătăcîtele.

În punctul „Releu”, lucrează peste 50 de oameni, bărbați și femei. Încearcă s-o ia mai înainte apelor. Zonă în pantă fiind, a adunat ceva apă, dar și zăpadă, și gheață. „Ne-am gîndit că o să se asfixieze grîul — ne explică Ion Logofătu — și în situația asta avem vreo 5 hectare.” Sparge gheața, cot la cot cu ceilalți. Parte din ei, sapa șanțulețe,

femeile duc zăpada în marginea drumului sau cară apa cu gălețile unde nu intra motopompa. Gheorghe Alexe, motopompist... de ocazie, este de fapt șofer. Greu să stai cu el de vorbă. Pe de o parte, uruitul motorului, pe de alta, obligația de a sta cu ochii în patru pe motopompa lui, altfel se infundă. S-a rănit la un deget dar cine are timp de el. Vine ea primăvara și-o să-i treacă!

Printre cei 600 de cooperatori „de bază” ai C.A.P.-ului Călugăreni se află și moș Tudor. Dă zdravîn în crusta de gheață a zăpezii de parcă n-ar avea 81 de ani. Da, atîția ani are moș Tudor Constantinescu și nu pierde nici o ocazie să mulțumească pămîntului care l-a hrănit și pe el, și pe ai lui, inclusiv pe cei 5 nepoți pe care îi are. În C.A.P. doar Ilie Tata îl ia ca vîrstă. Are 83 de ani și conduce și azi caii ca ai tineri. Se văzuseră de dimineață. Porniseră care încotro. Ilie Tata la dus bălegarul în cîmp, moș Tudor la descărcat. Bătuse drumul pe jos, pînă aici, la „Releu”, împreună cu ceilalți. Mai departe, o echipă de femei condusă de un bărbat, Gh. Sută. Sînt încinse de atîta muncă, dar miinile nu le stau de fel: vor să fie toate primele! Și Rada Barbu, și Maria Băjenaru, și Rada H. Suta (insistă să-i trecem H-ul deoarece sînt două care se potrivesc la nume), și Iancu Necula, și Cristina Cristea, și Maria Anghel, și Maria Băjenaru, și Epure Ilinca...

La Adunații Copăceni, șeful fermei vegetale, ing. Nicolae Voinea, a ieșit cu vreo 30 de oameni să curețe canalul de evacuare de zăpadă și gheață. Ca și vecinii lor, și ei stau cu un ochi ațîntit pe culturile de grîu și orz, cu celălalt pe pămîntul ce așteaptă sămînta holdelor viitoare. Știu că răspunderea față de pămînt nu poate fi împinsă cu nici o zi mai încolo, că ochiurile de apă înseamnă moartea grîului. Și de aceea ies la treabă, muncînd din greu, cu apa pînă la glezne. „Se așteaptă intrarea la semănat, precum așteaptă insetatul o picătură de apă” — rezuma metaforic starea de fapt a țăranilor din C.U.A.S.C.-ul Călugărenilor și nu numai de aici! țovărășul Nicolae Chiriac, șeful secției propagandă a Comitetului județean al P.C.R. Giurgiu.

Multe griji și multe cumpene sînt de răzbit pînă a trăi momentul bucuriei facerii pîinii. Știu însă că le voi răzbi. Sînt pregătiți să o facă și chiar o fac.

GEORGETA ȘTEFANESCU

Iarna asta cu vinturi aspre, cu spulber de ger in spic, cu zăpezi până la pieptul calului, ba pe deasupra mușcând adinc și din primăvară, a dat peste cap și aici, la Milcoiu, tot ce oamenii hotărâseră, plânuseră, rinduseră, pregătiseră. Calendarul astral, zice Ion Stingă, a luat-o anapoda, drept care lucrările în livadă au întârziat și s-au suprapus, greu le mai dai de capăt. Bătrînul Hesiod e supărat, sint munci și zile întregi care trebuie prinse din urmă.

Ieri a nins, azi cerul e de sticlă rece și străvezie. Un cer prin care totuși nu se vede nimic, nici o speranță de soare, de primăvară. Cele 140 de hectare de meri ale Fermei pomicole Milcoiu 1 a I.A.S. Rm. Vilcea (plantații intensive și superintensive, ajungînd la peste 1000 de pomi la hectar), sint luate cu asalt de oameni. Nu-s oameni mulți, doar vreo 17, cei 17 lucrători permanenți ai fermei, dar imaginea „a-altului” se justifică. E o imagine militară, imaginea unei bătălii acerbe, dar nu disperate, că i, zice Stingă, o bătălie disperată nu e o fericire, dimpotrivă. În calitate de comandant, de șef al fermei, el preferă, firesc, una organizată, cu lecția de strategie și de tactică în mînă. Fiecare din cei 17 (împreună cu ajutoarele lui) a fost îndrumat, așadar, unde trebuie, fiecare știe care-i e rostul și ce se așteaptă de la el. O parte din oameni, călări pe tractoare sau pe capra cărărilor, sint ocupați cu fertilizarea (operație pe sfîrșite), alții cu desfundatul terenului și cu săpatul gropilor pentru plantările primăverii (operație care, la fel, va fi în curînd bifată în jurnalul de front al fermei). Se trudește deci în numele primăverii, cu ochii spre primăvară, căci, zice Stingă, primăvara poate pica dintr-o clipă într-alta, fără heraldici cu trîmbițe înflorite

care să-i vestească sosirea, tot așa de neașteptat, de neprevăzut, de tumultuos și de exploziv cum a picat și iarna asta de Groenlandă după o secetă de Sahară. Alți oameni, cei mai dibaci, experți între experții fermei, „doctori în pomi”, sint ocupați cu ultimele tă-

ordine și în aprigă grijă de zi și noapte. Pomi „serioși și disciplinați”, zice Ion Stingă, cu desăvîrșită încredere în stăpînii improvizată în chirurgi, dovadă că se dau fără murmur pe mina acestora, lăsîndu-i să le facă orice. Iar în ultima vreme li s-au făcut foarte multe. În

avem și aici niște doctori în meseria lor, notați-i, vă rog, pe tractoriștii Paulin Chiriță și Constantin Pondiche, ale căror loturi în acord global (de 22 de hectare fiecare) au dat numai fructe de calitate „întii” și „extra”, deși anul a fost așa cum a fost. Tot seceta ne-a

tea nu-i o poveste, nu? Sigur că nu, se încruntă ușor Ion Stingă, sint dese cazurile în care la două sau trei din noapte o să-i vedeți pe oamenii mei în plantații, la treburi ce nu suferă să se aștepte zorii. O să-i vedeți aprinzînd focuri mari, pălălai de foc, ca să alunge brumele din epoca înfloritului, ori, ca în iarna asta, gerurile prea grele pentru gingășia pomilor tineri. Bolile merilor, puful albicios al „făinării” ori bubele „rapăului”, sint, ca orice boli, nesimțitoare la zi sau la noapte. Veghea la stîrpirea lor e permanentă.

Urmărim mai departe truda oamenilor, a celor ce execută ultimele tăieri sau administrează îngrășăminte, trudă grea, de uzură, extenuantă la culme, solicitînd mușchii și nervii, dibăcie și rezistență fizică, solicitînd peste toate știința organizării, instinctul coeziunii, al ordinei și al disciplinei, deci sentimentul social al omului. Celor 17 specialiști ai fermei li s-au alăturat în aceste zile, prin grija O.D.U.S.-ului din Milcoiu, și alți trudituri. Tărani din Milcoiu, și ei iubitori de pomi, știutori de pomi, și ei experți în ceea ce am putea numi (Stingă numește astfel) „chiro-manție vegetală”, adică arta de a citi în palma mărului linia vieții și ce trebuie făcut pentru prelungirea și rodnicia ei.

Încă un efort, oftează interlocutorul nostru, și ne înscriem în legile antimpului, prîndem din urmă zilele și lucrările care ne-au scăpat din mîini, punem piciorul pe acel prag — ferm și înalt — din care zarea se limpezește, putîndu-i citi livezii destinelor pînă la capăt. Ion Stingă îl citește — cel puțin așa s-ar părea, după zîmbetul ce-i destinde fața — de pe acum. Și-l găsește rotund ca un fruct.

ILIE PURCARU

Chirurgii pomilor din Milcoiu

ieri. Tăieri de un soi anume, „tăieri speciale”, adică, în limbajul doctorilor în pomi, „incizii înelare la ramuri”, menite să stimuleze pornirea în vegetație a mugurilor îmbolnăviți de ger și să refacă „habitusul” pacienților vegetali, greu încercat de iarna amarnică. Vreo șapte muncitori-specialiști, avîndu-i în frunte pe Ion Toma și Nicolae Radu, au operat, cu cuțitele-bisturie, cite 3-4 „incizii înelare” la crengile fiecărui din zecile de mii de Ion-tani, Goldeni, Parmeni, Crețești etc. pe care-i au în sub-

sfîrșit, zilele astea o să înceapă din plin (pe alocuri a și început) o altă operație chirurgicală dificilă și delicată, extirparea crengilor degerate. Ziceați, ne adresăm interlocutorului, că pomilor dv. „li s-au făcut foarte multe”, ce anume li s-a mai făcut? Păi să vedeți, ni se răspunde, întii a fost seceta, care i-a uscat, i-a deshidratat, i-a făcut vulnerabili la boli și la vreme. A trebuit să-i stropim masiv, să-i fertilizăm masiv, să sporim calitatea erbicidărilor, a discutiului și a arăturilor. Noroc că

împiedicat să facem cum trebuie diferențierea mugurilor florali, operație decisivă pentru recoltă, și pe care am fost siliți s-o împingem pînă în iarnă. Adică să hrănim foarte bine rădăcinile pomilor, fertilizînd terenul pînă cînd gerul l-a împietrit ca pe o nucă. Iar în zilele cu frig mai moale, ca acum, să luăm fertilizarea de la capăt, să împrăștiem pretutîndeni bălegar și substanțe chimice.

Ziceați, ne continuăm întrebările, că trudiți în livada dv. zi și noapte, povestea cu noap-

În Iernutul mureșan greu îți vine a crede că te afli într-o comună. Nu pentru că primarul Vasile Cornea îți vorbește despre stadiul avansat de urbanizare, ci pentru că vezi la fiecare pas că Iernutul arată ca un oraș cu industrie în plină dezvoltare, cu prestări de servicii de ultimă oră, cu instituții care arată preocuparea pentru sănătate, învățămînt, cultură. Se mindresc oamenii locului și au și cu ce. Întrebă-i însă, pe ei, ce par a călca doar pe bulevard, despre animalele lor. Sulfletul de țaran iese pe dată la iveală, dragostea le-a rămas neștirbită, e pentru ei dintotdeauna, ca și grija lor. Schimbată e doar viața animalelor, adusă și ea la nivelul de civilizație pe care l-au impus omienirii. Pe scurt, ești invitat la „Baby-beef”. Te întrebă mirat ce o mai fi și asta, și se explică, e vorba de „grădiniță”. Cum adică? Te nedumerești mai tare. Tineretul taurin de la I.A.S. este crescut la Iernut într-un complex special amenajat, iar denumirea îi vine din limba engleză. Sint numai trei asemenea complexe de acest tip în țară, iar la Iernut este primul înființat, acum 16 ani. Are o capacitate de aproximativ 12000 capete și se ocupă de creșterea intensivă a vițelilor. Vîrsta de la care sint admisi la „grădiniță” este de 21 de zile. Cei mici sint mai întii alăptați. Se înțelege, laptele vine pe o conductă, iar vițelilor nu le trebuie mult pînă să învețe „să sugă” la automat. Asta ar fi prima fază, în care se pune și problema stress-ului prin care trec, a acomodării. Nu sint cu nimic mai prejos decît copiii aduși în prima zi la creșă și s „dădăciți” ca niște copii. În fiecare boxă sint între 20 și 40

de viței. Se obișnuiesc repede unul cu altul, se au „ca frații”, dar nu l-ar primi pe un altul, dacă n-a fost de la început „în grupa lor”. Se dezvoltă rapid, iar cel care e mai mare, mai puternic, devine pentru ceilalți un fel de conducător, pe care-l

cația necesară. Numai că nu prea e cazul. Sint toți zdraveni, iar cînd îl simt pe medicul veterinar Aurel Turcu întind spre el, în semn de recunoaștere, cite un botic umed. E „dădaca” vițelilor de 16 ani, îi iubește pe toți, dar parcă mai mult pe cei care

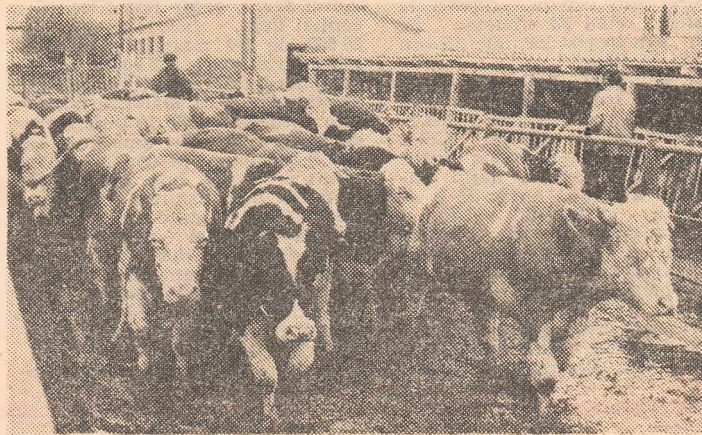
mişcare, mișcare. Vițelii mîincă zi și noapte. Furașarea se face în trei schimburi. „Sintem o întreprindere cu foc continuu — declară economistul Ion Stan. „Un rebut ar însemna o viață. N-avem voie să dăm rebuturi”. „Cămarile” întreprinderii aces-

grame zilnic, la fiecare vițel. Asta, pentru că oamenii au reușit din vara trecută să le asigure pentru tot timpul rece partea de grosiere și suculente cerute „după carte”. Au adunat paie, ciucălăi, orice buruiană de pe cîmp. La sfîrșit de toamnă, cămarile greu de umplut erau pline. Vițelii sint sătui, iar oamenii au o satisfacție, le-au purtat de grijă, au crescut sub ochii lor mindri și voinici. Cînd vine trenul după ei, în ziua livrării „prizării” care abia se tîneau pe picioare la intrarea în complex, pleacă cu o greutate de 400 de kilograme fiecare. Înseamnă că oamenii și-au făcut datoria. Anul care s-a încheiat a arătat că și-au făcut-o cu prisosință. Plânuseră ei, la început, să dea 1710 tone carne. Socotilele de la sfîrșit au arătat că și-au depășit planul cu 17 la sută. Pentru '86 au ambiții și mai mari. Cele peste două luni care s-au scurs deja din acest an probează, cu argumentul faptelor, al realizărilor că sint pe calea cea bună. Disciplina și ordinea, competența și pasiunea sint armele de bază în ducerea la capăt a datoriei pe care o au a proiectelor pe care și le-au alcătuit. Vor, între altele, să mai adauge numărului de cusețe individuale existente, încă o mie. În fruntea complexului este un nou inginer zootehnist, Gheorghe Simon. „Sintem cu ochii pe el, zice primarul Vasile Cornea, să-l vedem ce poate, cit poate!”

Dragostea țaranului pentru animale a rămas neclintită. Doar modul ei de manifestare este altul. Modern, ca și viața pe care o duce astăzi omul pămîntului.

LIANA MOLNAR

Un rebut ar însemna o viață

urmează cu toții. Asta se întîmplă în faza a doua, cînd încep să primească furaje și cresc vîzînd cu ochii. Furașarea se face tot automat, ca și evacuarea dejectiilor, după un sistem propriu, de „tip Iernut”, conceput de sectorul mecanic al I.A.S.-ului.

Mai sint și vițel care, despărțiți de mama lor, de mediul în care au venit pe lume, nu reușesc să se adapteze „la comun”. Pentru ei au fost concepute cusețele individuale și, dacă e cazul, li se administrează medi-

sint la început mai slăbuți, mai neputincioși. „Duminica nu pot să mîinc de amiază dacă nu vin pînă la ei să vad ce mîincă. Vițelii nu știu de zile libere sau de sîrbătoare. Atunci, nici oamenii noștri nu-și mai aduc aminte că-i duminică. Sint puternici, dar nu-și cunosc puterea, ne așteaptă pe noi, neajutorăți ca niște copii. Ionaș al nostru, omul de la grajd, n-ar pleca acasă să-l omori, pînă n-a mîncat „beby”.

La „Beby-beef” nu există timpi morți. Aici e mișcare,

teia sint de-a dreptul uriașe, pentru că aici se mîincă 18-20 vagoane de furaje pe zi. Pentru silozare s-a făcut în fiecare an o campanie serioasă, de la care n-au lipsit nici primarul Vasile Cornea, nici contabilul șef Ioan Pastor, nici un funcționar al consiliului popular, nici un om al comunei. Gîndul le-a fost la iarna pe care trebuiau s-o treacă vițelii — și nu s-o treacă oricum, ci să crească. De crescut, au crescut și-n iarna aceasta, ca în fiecare an. Sporul de greutate a fost de 400 de

Pe cîmp, munca n-are vîrstă!

Are chipul clasic de țărăncă, cel care este cusut pe stampe și este de obicei în fotografiile ascunse în umbra florilor de cîmp agățate în odăile fără podele, mirosînd a pămînt curat, proaspăt stropit. Ținuta ei vestimentară are acel discret acord cu portul orășenesc al fetelor de 20 de ani, de vîrsta ei adică.

Se numește Gabriela Ciobanu. Ciobanu este numele soțului. S-a măritat cu citeva luni în urmă. El este mecanic-auto și lucrează în Alba-Iulia. Ea a terminat liceul-agricol în Blaj. A făcut și cursul de contabilitate în Alba, la liceul economic. Ca orice fată de țaran încăpățînat, a locuit în Bărbănt pînă s-a măritat, în casa părinților ei. Muncește la C.A.P. Micești.

Ziua de lucru este între 12 și 14 ore pe cîmp, numai pe cîmp. După ce se întunecă, vine la sediul C.A.P.-ului și incheie actele.

„Asta mi-am dorit-o, părintii n-au fost de acord, dar nu renunț la meserie. Am iubit-o de cînd eram mică. Am învățat-o de la mama care are și acum solarul acasă.

Prima întîlnire cu oamenii din cîmp a fost grea. M-au văzut mai tîndră, aveam 18 ani, eram mai timidă, cum să le spun eu ce să facă și cum să asculte ei de mine?”

Șeful ei este inginerul Vasile Todea. A învățat-o cu actele și cu cîmpul. Răsadnițele de la C.A.P. nu se fac cum se fac răsadnițele de la mama de-acasă.

Din cei 150 de oameni care lucrează la C.A.P. Micești, la legume, 60 sint tineri. Din cei 160 care lucrează la C.A.P. Bărbănt, la legume, 50 sint tineri. Tineri înseamnă mai mult fete măritate acasă. Bărbaii lor muncesc la Alba, în întreprinderi, ele aici. Au avut o încăpățîinare (care ține de natura lor specială) de a nu pleca nicăieri.

Pe cîmp, nu există conflict între generații. Bătrîn sau tîndr, fiecare își face norma, și, dacă e soare și au chef, se sprijină de coada sapei și privește orizontul.

Dacă întrebă de vorbă pe un om de la țară, din Ardeal, în timp ce stă rezemat de sapă sau de coasă, el se simte deranjat dintr-un ritual. Ascultă cu încredere cuvintele numai dacă au o anumită măsură. Dar, atunci cînd destinelor lui se confundă cu contemplarea, cuvintele par a fi impudice și nu-și au locul.

Un șef de echipă, Aurel Mămăligan, are 69 de ani. O șefă de echipă, Lilica Beanga, are 30 de ani. Generații diferite, aceeași răspundere, aceeași sudoare. La Bărbănt Petru Brîndușă, pensionar de stat, lucrează la C.A.P. și anul trecut a terminat primul de recoltat legumele. În cîmp, munca le dă vîrsta. De fapt, ei par că știu că vîrstele biologice sînt de ceva îndepărtat și neimportant. Munca este cea care măsoară și împarte totul. Pe Gabriela, au ascultat-o înd și-au dat seama că are ce să vorbească și au luat-o în seamă cînd le-a arătat că poate munci la fel ca ei.

Ea, ca să incheie, Gabriela Ciobanu adică, și-a dat seama că viața țaranului e pămîntul și că locul lui e la țară. Faptele ei sint munca ei, iar mai încolo nu mai e nimic.

TITU DUMITRESCU

33
de ani
de
dragoste

III. Visul unui bărbat care citește ziare

Abia mă pot ține după el. N-aș fi crezut ca un om de peste 50 de ani să meargă așa de repede. „Păcătoasă rocă! Și până la străpungere numai de ea o să avem parte. Unde mai pui că, mergând spre adinc, apa se ține după noi...”. „Au mai fost, până acum, surprizi aici, la Riușor?” „Fost. Dar fără probleme, adică fără accidente grave. Nenorocirea e că surprizile acestea ne întirzie grozav, ne împiedică să ne facem metrii planificați. Au venit geologii, au constatat, dar sint și situații în care, pentru a învinge natura, trebuie să procedezi cu binișorul, s-o lași să-și facă mendrele și abia după aia să-i rizi în față și să-i zici: ai văzut care-i mai tare dintre noi? La Bicaz, pentru că tot vorbeam despre el, unde tunelul avea deschiderea de 23 de metri pătrați, pentru o remediere a unei surprizi era nevoie și de cite trei luni. Aici, la numai 12 metri pătrați, problemele sint mai mici. Dar citeva zile tot ne fură. Și mai sint și consumurile mari: aduci pompe în plus, lemne, armătură... Despre efortul oamenilor, ce să mai zicem?”

În galerie se înaintează greu. Cizmele cîntăresc vreo citeva kilograme. Costumele cauciucate ale minerilor strălucesc, ude, în lumina pilpitoare a lămpașelor. N-am văzut niciodată, dar absolut niciodată, chipuri omenști mai marcate de încordare. Nu spaima se citește pe ele, nici ura împotriva miezului de munte ce nu s-ar fi bănuțit atît de lipsit de consistență, ci o înverșunare teribilă, adîncind culele obrazului și frunții și făcînd ca ochii să scilpească pînă la fosforescență. Nu e vorba, din fericire, de o surprize prea gravă și nici de una care să se fi produs în spatele frontului de lucru. Dar ea obligă, totuși, la o trudă în plus. Ion Grigore, șeful de schimb, cel despre care Gheorghe

Iordache spune că-l moștenește în privința calmului, îndrăznelii și puterii de muncă, a văzut, în cei șapte ani de subteran ai săi, surprizi mai grozave. Una dintre ele l-a prins tocmai cînd monta armăturile la tavanul tunelului. Vedeă trecînd prin fața lui bolovani și grohotiș. Nu-și mai simțea piciorul, la început, apoi a uitat de întregul corp. Părinții lui au fost convinși că întimplarea asta l-a leucuit de dorul de-a mai lucra în subteran. Dar asta nu s-a întimplat. A mai avut de traversat momente de tensiune. Odată, aflîndu-se în străfundurile galeriei și înaintînd alături de cițiva ortaci, a primit vesteă că se presimte o surprize. Și-a încordat auzul, dar n-a sesizat nici un zgomot care să-l alarmeze. A continuat să lucreze. La intrarea în tunel, ingineră Mirela Costache îi aștepta să vină. El — nimic. Atunci, pentru a-i opri din muncă, a închis instalația de aer ce alimenta uriașele burghie cu care se străpunge stîncă. Abia atunci au ieșit și, după scurt timp, surprizea s-a produs. A întreat-o pe tinăra ingineră ce-ar fi făcut dacă ei nu veneau. Ar fi mers după ei, nu putea concepe ca ea să fie afară, iar ei blocați în adinc. Și Ion Grigore ar putea povesti și despre cum a pătruns într-un puț măsurînd citeva zeci de metri pentru a-i ajuta să iasă pe cei aflați acolo în pericol de a se asfixia, dar acum nu e vremea de povesti.

Trecerea crelor nu mai e sesizată și nici nu interesează pe careva. „Asta îmi place mie cel mai mult la nea Iordache — îmi spune Ion Grigore — are un curaj extraordinar, dar nu-și expune oamenii. Găsește într-o clipă soluțiile, pentru că aici nu-i loc și vreme pentru meditații filozofice, și are un simț de organizator ieșit din comun. Sigur, e vorba și de o mare experiență, dar și de altceva, de un soi de simț al subteranului pe care, dacă nu-l ai, poți rămîne o viață întreagă miner mediocru, fără inițiativă și personalitate.”

Acasă, nea Ghiță își leapadă costumul cauciucat, moale ca o cîrpă și pătruns de apă, face o baie zdryană și revine în cameră avînd eu totul altă înfățișare decît acum citeva ore, la intrarea în galerie. Drama-tice momente! — spun. „N-a fost cine știe ce. Schimbul care intră acum poate lucra normal. Eu am avut, printre meseriile de la Bicaz, pe unul Micloș Zoltan, mare dulgher, de la care am învățat cu adevărat meserie. El spunea că, oricît ai fi de entuziasat, trebuie să-ți impui ca, atunci cînd faci un lucru, să-l faci temeinic, pentru a nu mai fi nevoit să revii asupra lui. Cînd ești tinăr mai cu seamă, așa, ca Ion Grigore, ești tentat să înaintezi repede, să spulberii norma zilnică, să dovedești că poți. Dar toate acestea nu trebuia să te conducă la grăbirea peste fire a lucrării, la netemeinicie. Altfel, vorba celui de m-a strigat azi dimineață, e bai mare.” Hai să vorbim de lucruri mai vesale. Povestește-mi cum a fost la nuntă. „Cum să fie? Ca la nuntă. De fapt, am făcut două: una în colonie, la Bicaz, și alta la socri, la Pingărați. Dar și acolo a venit toată echipa mea, vreo 25 de băieți. Au sosit primii, de simbătă ziua, și au plecat ultimii, luni noaptea. A fost bine, ca peste tot unde e veselie sinceră. Ne-am

stabilit, apoi, în casa socrilor, dar, după o lună, ni s-a repartizat apartament într-o baracă și ne-am mutat acolo. Devenisem șef de brigadă. Acum, ca să fiu drept, o să-ți mărturisesc un lucru — abia după căsătorie mi s-a deschis viața cu adevărat. „Cum adică?” „A început să-mi meargă tot mai bine. Orice începeam, îmi ieșea perfect. De-asta-i bună familia: te mobilizează. Nu mai ești doar tu pe lume, să zici — ce-o fi, o fi, mă descurc eu, s-o ții într-o petrecere, trai pe vîtrați, uitînd că viața nu-i un bal fără oprire. Simțeam, proaspăt însurat, că sint cineva. Niciodată n-am considerat familia o povară. Dar nici n-am făcut, cum am mai auzit pe cite unii, caz de ea. Îl vezi că e le-neș, că sare dintr-o gafă în alta și după aia vine la tine să te înduioșeze: ce vrei să faciți cu mine? Am copii de crescut! Dar cit ai dus-o ca un belfer, nu te-ai gîndit la prunci? Acu? Îți venii dorul de ei? Pentru mine familia a fost întii de toate sprijin moral. La un an de la nuntă, în '60, am primit și cea dintii decorație, Medalia Muncii. Eram fericit. În camera din colonie aveam atît: o masă cu două scaune, un pat cu două perne și plapumă și un dulăpior. Nici chiuvetă, nici grup sanitar. Ah, mai aveam o sobă și primeam rația pentru o iarnă 300 de kilograme de lemne. Pe-reții erau din placă de stuf, tencuții ca vai de lume, dar, fi-am mai zis, nu ei contează în primul rînd. Ne-am cumpărat un radio — „Intim” — pe care, uite, îl mai țin și-acum. Televizor am luat abia în '65, merge și azi, e „Grigorescu”, marcă serioasă...”

În 1959 se termină, la Bicaz, „centrala mare”. Dar lucrările continuă, pe Bistrița în jos, pînă la Bacău. Într-o zi, inginerul Ghiță Popescu îl oprește pe Iordache și-i zice: măi băiete, ai auzit ce lucrare începe acum? Vino și tu acolo, pe Argeș, Se face o centrală la peste o sută de metri sub pămînt, un baraj înalt de 160. E ceva ce nu s-a mai văzut la noi. Pe Gheorghe Iordache l-a entuziasmat ideea, le-a spus de ea și soției și socrilor. Cei din urmă, nici să n-audă. Plecați voi așa, hai-hui, prin lume? N-aveți aici tot ce vă trebuie? N-avem noi gospodărie frumoasă? De ce să ne îndepărtăm unii de alții? Nu ne-așteptam, Ghiță, la una ca asta din partea ta, să știi. Dacă ne spuneai ce ne-ai spus astăzi acum un an, nu mai dă-deam fata după tine.

Între timp, primul eșalon de muncitori ai Bicazului pornise spre Argeș. Iordache rămîne pe loc. Se gîndește bine și se hotărăște — va pleca. „Dar directorul grupului de șantier, Mosora îi zicea, nu e de acord cu transferul. Mai avem destule lucrări în cascadă. Pleci tu, mai pleacă altul, nu cu cine terminăm aici? L-am înțeles, dar eu îmi visam să particip la o lucrare importantă, mai aveam de învățat meserie. Și așa, a trecut anul '60, a început și '61, a venit și vara, iar eu tot la Bicaz eram. Despre Argeș nu aflam decît din ziare. Însă un gînd, atunci cînd e iscat cu temei în capul omului, nu se dă repede dus.”

DAN MUCENIC ■

Era foarte modest, în aparență. Așa și-l amintesc oam-nii. În cizme, în haine ponosite, cu cămașa neschimbăată undelung. „Așa e bine, așa umblă cine muncește”, ar fi replicat odată, cînd i-a sugerat cineva să-și pună măcar o cămașă curată. Așa mergea prin comună, prin I.A.S. — unde era director — și tot așa umbla și pe la județ. Imaginea este des-tul de ciudată cînd trebuie să admiti ceea ce toți par a ști și anume că acest om se bucura de faima aproape legendară a ușilor deschise în fața lui. În trei ani, cit a fost director, și-a construit o vilă bună de admirat și a mai ridicat în curte o construcție considerată de-pendințe, în lungime de vreo 70 de metri. Cu etaj. Plănuise acolo încăperi de locuit — pen-tru el și soție, la bătrînețe, pentru părinții lui, pentru pă-rinții ei —, dar și ateliere, și spații în care să poată crește multe și diferite animale, păsări. Această a doua clădire a rămas netencuită. Vila — cu două apartamente, fiecare cu scară interioară, pentru fată și pen-tru băiat — nu a mai apucat s-o mobilizeze. Este de bănuțit că, dacă reușea, nici n-ar fi încar-cat-o cu orice. Stejarul masiv al ușilor cerea nuc masiv în interior. Dar nucii după care umblase nu reușiseră să devină mobila visată de el. Mai aveau puțin. Era un om cu ambiții. Mai cu seamă la cumpărături. Șapte sau opt scurte de blană le ținea noi noută. Îi plăcea să le aibă. Să le știe acolo. De îmbrăcat nu le îmbrăca: el umbla jerpelit și murdar. Ținea să lase impresia unui om modest. Îi ajungea să știe el tot ce are. Nu voia să vadă oricine. Destul că se vedea ce con-struise. Așa, își adunase vreo 18 sau 20 de pălării. Îi plăceau pălăriile. Să le aibă. Noi. Nu le purta. Stringea. A chețuit o enormă energie cu strînsul. Stă-tea cu familia într-un bloc din incinta întreprinderii. Aparta-ment cu două camere. De fapt, nu avea prietenii de familie. Îi ajungeau neamurile pe care le încadrăse — un fin, un frate al soției, un nepot al acesteia — și cărora le dăduse cite un rol pe marea scenă a vieții lui. Pe soția sa Ana (șapte clase ele-mentare) o făcuse sefa cantinei din întreprindere. Prindea bine. Minuia și, mai ales vămăuia, cu ajutorul lor, mai multe gestiuni, transporta ce-i plăcea acolo unde dorea. În vilă n-a apur-at să se mute de-a binelea pînă a bătuț oasul socotelilor. Cei care l-au cunoscut știu că era un om nervos. Îi sărea tîndăra din te miri ce. La furie, dădea cu căciula de masă ori de podea. Cînd injura, o făcea fără adresă, supărat pe lume, pe viață, pe o

incurcătură, nu neapărat pe omul care-i stătea în față. Dar omul acela trebuia să știe să se teamă de furia lui. Ceea ce se și întimpla. Poate numai cu soția era mai sincer la necaz. Vorbele grele ei i le adresa direct, nu mai voia să li se incurce destinatarul și nu făcea economie de asemenea cuvinte. Șoferul său cobora repede la mașină, cînd se nimerea de față. „Era treaba lor, mie mi-era rușine să ascult”.

Ca să facă tot ce a făcut, directorul Ioan Bochiș, adică fostul director, al I.A.S. Inand, din comuna Cefa, județul Bihor, a comis multe ilegalități, a corupt mulți oam-neni și a folosit pofta de a se înfrupta gratis din orice a multora gata corupți. Faptele sale și ale complicilor săi au fost judecate în primă instanță de tribunalul județean, a cărui sentință este în prezent defi-nitivă după respingerea recursu-rilor de către Tribunalul Su-prem. Ioan Bochiș și-a însușit

mul spre Cefa. Și tot Teodor Abrudan, președintele căruia îi dăruise tona de paie, a furat din unitatea pe care o conducea la acea vreme — și se credea că o apără! — furaje, materiale de construcții, păsări, mă rog, ce a putut și i le-a vîndut lui Ioan Bochiș. Se înțelege că la preț de marfă furată. Ca și Aurel Guiu, șeful Bazei de recepție Cefa, care i-a dat cu 20.000 de lei materiale în va-loare de aproape 220.000 și care, deci, nu dezinteresat l-a ajutat pe director să-și mai însușească alte aproape 12.000 de kilograme de ciment pentru ambițioasele lui construcții personale. S-a putut proba că, încă din 1979, cînd era doar inginer șef, Ioan Bochiș fura produse din unitate. Pentru asta și pentru a le transporta unde dorea a pretins, ani de zile, ca oamenii din sub-ordinea lui să întocmească acte false. A semnat el însuși docu-mente false ce acopereau abuz-urile. Din stufărișul de incorec-titudini și de atitudini imorale

recupera pagubele — de la Ioan Bochiș, de la soția sa Ana, de la complicii lor, de la alții care făcuseră ca ei — mai multe unități economice. Soții Bo-chiș au tîrit în închisoare după ei alte 18 persoane. Fostul director a primit ca pe-deapsă pentru faptele sale pro-bate, în total, 58 de ani de în-chisoare, din care hotărîrea de-finitivă îl obligă să execute 20. De cojoace și de pălării se va fi despărțit mai greu. Se pare că le îndrăgise prea mult: nu le îmbrăca numai ca să le vadă noi. De tatăl său se va fi des-părțit poate mai simplu. Îl in-teresase doar ca individ care îi putea da o mină de ajutor la căpătuială. Îl mutase pe bătrin din comuna natală și-i cumpă-ra-se o casă în marginea unui alt sat, alături de terenul întreprinderii în care se credea stăpîn. Acolo își ținea o parte din porci și alte animale care primeau furaje de la I.A.S. Acolo, la bătrin, ținea ce nu încăpea la el. Iar la el regis-

să ducă repede mașina la service-ul din Cefa. „Eu am semnat actele, iar ei le-au com-pletat pe urmă, directorul meu și cu primarul. Am aflat abia la cercetări. Habar n-aveam că trecuseră piese și pentru mașina personală a primarului, fi-gurînd la mine ca dubluri”. Cam așa se lucra. Ilie Pantea a fost aspru pedepsit: este preșe-dintele C.P.A.D.M. Cefa, care are în subordine și respectivul service. Nicolae Benedek — sau Miki, așa cum îl știe toată lumea în comună — zice că nu i-au fost prieteni lui Ioan Bo-chiș cei cărora directorul le trimitea daruri. Și el îi știe, că doar el le ducea acasă la fie-care. Și cînd te gîndești că Ioan Bochiș putea fi oprit de la în-ceput, dacă verificările unității se făceau corect, dacă fostul primar, ar fi vegheat să nu i se permită încălcarea nici unei re-glementări valabile pentru toată lumea. Oricîtă abilitate și vervă de afacerist ar fi etalat Ioan Bochiș, el n-ar fi putut înainta pe această cale dacă nu ar fi fost sprijinit și, implicit, încu-rajat prin acțiuni sau inacțiuni de către aceia care aveau obli-gația să-l controleze, să aperse unitatea, să aperse climatul moral din jur și chiar pe el să-l aperse de propriile lui tentații care l-au dus unde se află.

Ce este uluitor e că tot ce a comis și a întreprins Ioan Bo-chiș s-a întemeiat pe iluzia unei extraordinare rețele de priete-nie. Numai că ei erau, în reali-tate, oameni care au profitat de el, uneori chiar l-au servit, strecurîndu-i — lui, un as al falsurilor — unul din cele mai înnebunitoare falsuri: iluzia prieteniei. Cum au văzut că se îngroașe gluma, au început să ia distanță. Nici usturoi nu mîncaseră, nici gura nu le pronunța despre Bochiș decît cu-vinte care să-i arate pe ei cît mai nevinovați. Tocmai pentru că nu erau. Teama le va fi în-fiorat ceafa. Mai ales cînd au văzut că toate pălăriile lui au rămas fără cap. Acolo, în casa frumoasă de unde drumul spre Cefa părăsește șoseaua națio-nală.

DORIN GHERGHINESCU ■

Douăzeci de pălării sau iluzia prieteniei

singur ori cu concursul altor persoane: cereale, furaje, ma-teriale de construcții și alte bunuri, între 1981 și 1984, în dauna întreprinderii pe care o conducea. A mai dispus și uti-lizarea în interesul său perso-nal a mijloacelor de transport ale unității. Și nu numai atît. A dat fără forme legale, gratuit! — deși, azi, se știe că el nu dădea niciodată cu o mină fără să ia cu două —, a făcut cadou, deci, unei ferme a altei întreprinderii (piscicole) 1.000 de tone de bălegar, în valoare de 50.000 de lei, pentru fertilizarea heleșteilor. A mai dăruit ei multe și multora. Indubitabil s-a probat că a făcut cadou și 1.000 de tone de paie. Valorau 25.000 de lei. Le-a dăruit unui președinte de C.A.P. care le-a folosit în grajdurile acelei co-operative. Pe toate? Poate. Dar ce mai conta, doar erau primite degeaba. Degeaba? Poate. Dar să vedem. Iată cum stăteau, de fapt lucrurile. Același președinte îl ajutase, în anul precedent să-și însușească 5.600 de kilo-grame de ciment. Ciment pe care directorul l-a ridicat de la depozit cu documente de liv-rare către C.A.P., dar l-a dus direct la șantierul lui de acasă, lîngă restaurantul (sau hanul) de la Inand în marginea șoselei naționale, la intersecția cu dru-

printre care fostul director și-a cuibărit infracțiunile pedepsite de instanța de judecată, atrage atenția un aspect care nu poate fi trecut cu vederea de nici un om cinstit. În toți acești ani, s-au făcut multe controale, veri-ficări, revizii la I.A.S. Inand, dar neregulile n-au fost dezvă-luite. Din incompetență — care și ea trebuie sancționată! — sau din complicitate? Încă nu se știe. Dar, pînă la urmă se va face lumină. Sigur, nu sint in-teresați în această cei care — așa cum ne relata șoferul omului cu douăzeci de pălării — plecau din controalele la I.A.S. Inand numai după ce erau ospătați din belșug și serviiți cu băuturi străine de Ioan Bochiș? Adică de omul unsuros — era admirat că e uns cu toate unso-rile, că are numai prieteni, că tot ce face el e intangibil —, omul care stringea de unde putea. Vreo 40.000 de lei i-a luat de la citeva persoane cărora le-a trimis să ierneze oile pe terenurile I.A.S. Pretin-dea mii de lei, chiar de la șefii de fermă ai întreprinderii ca să le repartizeze hamuri pentru caii fermelor. El nu mai aproba, nu mai repartiza, nu mai plan-fifica. El dădea. Iar pentru așa pretindea să i se dea. Cu ocazia procesului s-au constituit părți civile în instanță, pentru a-și

trul agricol al comunei înregistra în 1984 — numai la el! — 46 de porci. Vindea produse pe piețe mai îndepărtate, pe la Beiuș, chiar la Cugir. Avea cu ce să transporte, că nu plătea nimic.

Dar, dincolo de cele lămu-rite de cercetarea penală, mai sint încă de lămurit des-tule lucruri care nu interesau instanța. Fostul primar Ilie Pantea cu care Ioan Bochiș a lucrat mină-n mină, i-a apro-bat să ridice casa și „depen-dintele” pe un teren al C.A.P. Fără îndeplinirea condițiilor cerute de reglementările legale! Dezinteresat? Hai să vedem. Nicolae Benedek, ani de zile șofer la dispoziția lui Ioan Bochiș, ne-a relatat că, la un moment dat, directorul i-a cerut

GAVRILĂ CONSTANTIN ■

STAGIUNE PARALELĂ

În cele cinci ediții deja încheiate, Festivalul național al muncii și creației „Cântarea României” a fost (și este în continuare, în aceste zile în care se desfășoară etapa de masă a celei de a șasea ediții) teritoriul unor confruntări artistice deosebite, care au făcut să conflueze într-un mod oportunității artistice de amatori și cea profesională, într-un schimb de energie creatoare profitabil de ambele părți. Dacă am încerca să aflăm un spațiu concret în care aceste două domenii coexistă, acela n-ar putea fi decât cel al instituțiilor de învățământ artistic.

La Liceul de artă din București (care are, după cum știe, o secție de muzică și o alta de coregrafie), am aflat că „totul stă sub egida marelui festival”. Directoarea liceului, profesoara Lavinia Coman, ne demonstrează, cu... dovezile pe masă, că fiecare din acțiunile artistice la care liceul participă sau pe care le organizează, reprezintă etape ale „Cântării României”. Micii profesioniști-amatori (mai degrabă în sensul etimologic, de „iubitori” ai artei) susțin, de pildă, o stagiune de concerte educative destinate tineretului capitalei, pe scena de concert a

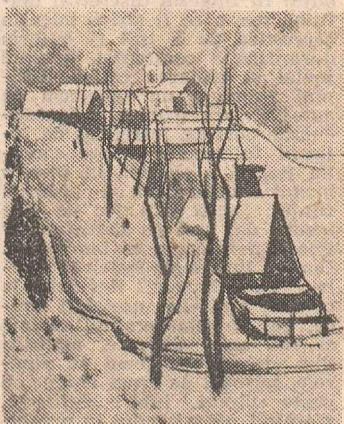
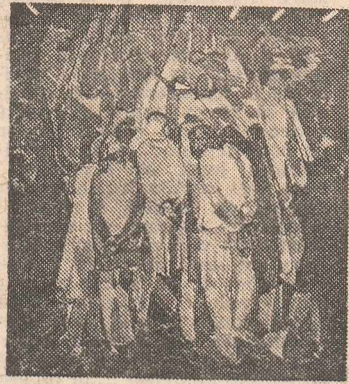
„Cântarea României”

Filarmonicii „George Enescu”. Duminică de duminică, elevii ai liceului, laureați ai concursurilor naționale și internaționale, precum și elevii cu rezultate de excepție, deocamdată doar aspiranți la mult râvnitele premii, susțin recitaluri și concerte după o tematică elaborată atent, în scopul formării unei culturi muzicale mai bogate în rîndul tinerilor bucureșteni. De asemenea, obișnuința spectacolelor, de balet ale Operei Române sînt probabil la curent cu debutul citorva eleve ale secției de coregrafie, aflate deja foarte aproape de consacrarea (în calitate de profesionist) a luminilor rampei.

Agenda „Cântării României” este extrem de cuprinzătoare. Nu demult s-a încheiat concursul pe meserii între liceele de artă din țară, la care Liceul „G. Enescu” a participat cu 109 elevi (clasele de muzică), din care s-au selecționat 82 pentru faza pe țară a celei de a șasea ediții a festivalului și, respectiv, 60 de elevi (clasele de coregrafie), din care s-au selecționat 35. În curînd, municipiul Craiova va găzdui una dintre cele mai pasionante manifestări artistice — confruntările pentru faza pe țară a „Cântării României”, prilej cu care tinăra generație de talente în domeniul muzicii și coregrafiei își va da recitalul biennial. Și cum anul 1985, care a coincis cu finalizarea celei de a cincea ediții a „Cântării României” a adus Liceului „Enescu” 46 de premii în faza finală, la care se adaugă și cele 36 de premii internaționale, la concursuri de prestigiu, speranțele pentru Craiova sînt mari.

Graul cifrelor nu este însă totdeauna concludent. Mai mult spune poate faptul că vizita noastră la Liceul de artă al Capitalei a fost prilejuită de o sărbătoare într-adevăr deosebită: obținerea locului I pe anul 1985 în cadrul întrecerii socialiste dintre liceele neindustriale, cu un punctaj impresionant, cumînd indicatorii de cea mai mare importanță: învățatură, purtare, activitate artistică — rezultate pe plan național și internațional, munca de cercetare a cadrelor didactice etc. Așadar, o uzină a muzicii și coregrafiei românești o uzină în miniatură — un punct de reper absolut reprezentativ, în peisajul speranțelor noastre.

TANIA RADU ■

Un poem pentru patrie

Țara de mîine

Țara se duce singură înainte
Pe drumul ei de ciocote fierbinte.
Rămîn în urmă vetre de-oseminte
Clădite falnic mai de dinainte.
Ca și un riu ne curge ea de pară
Prin albia trupurilor rotundă.
Sîntem egali prin tot ce ne separă
În ființa ei aceeași vie undă.
Cu cerurile de deasupra noi,
Aceleași stele ochii ni-i inundă
De lacrimi prefăcute-n sloi
De gheață-n înălțimi să nu se ascundă.
Căci țara-i matca visului profundă
Ce izvorăște dincolo de noi
Și ne unește, ba ne și confundă
Din noi în noi și iarăși în mai noi.
Doar drumul ei rămîna înainte
Printre izbinzi și printre-nvățăminte
Și printre numele de pe morminte
Care istoria le ține minte.
Pe cerul viitorului cuminte,
Ziua de mîine cînd se va aprinde,
Soarele nostru răsărit fierbinte
Cit roata piinii îi va fi merinde.

MATEI GAVRIL ■

Artistul — o conștiința a vremii sale

PAUL SIMA:

Numeroase sînt clipele de gînd și innobilare a ochiului și, deopotrivă, a sufletului, pe care le-am trăit, de-a lungul timpului, în fața unor pinze semnate de Paul Sima, pictor clujean în atelierul căruia aveam să intru pentru prima dată, într-una din zilele de februarie ale acestui an, prilej cu care l-am întîlnit de-asemenea, tot pentru prima dată. Firește, a avut loc, mai întîi și-ntîi, un dialog telefonic:

„În frumusețea morală a țaranului văd însăși ființa poporului nostru”

„Vă aștept, aveam să auzim la celălalt capăt al firului, vă aștept cu dragă inimă, cu tot ce-am lucrat mai de demult, sau mai curînd, chiar și cu ceea ce se află acum pe șevalet, atelierul meu, adică, vă stă la dispoziție, dar nu sînt pregătit, n-am încă putere, nu sînt, cum se zice, în formă, pentru un interviu.”

Undeva, deci, la marginea bătrînilui și totuși tinărului oraș, adevărată inimă în inima Transilvaniei, cam în dreapta soselei ce duce spre aeroport, într-una din cele 10—15 case inconjurate de cele mai noi blocuri ale cartierului Gheorghieni. Nici nu apucăm să ne facem comenzi, adică să ne despovărim de paltoane, mănuși, fulare, căciuli vorbesc la plural, încît eram însoțit de doi colegi de redacție, că amabila noastră gazdă intră direct în subiect și își continuă mărturisirea începută la telefon: „Nu. Interviul, nu! Și-apoi ce să spun eu cu vorbele?! Ce-am avut de spus, am spus

cu...” și ne arată cu mina făcută roată cîteva lucrări ce împodobesc pereții unui fel de antreu. Îi mărturisesc pe loc că, din parte-mi, nu va auzi decît două-trei întrebări, dar nici acelea cu aerul că ar putea face parte dintr-un eventual interviu. „Va fi, îi spun, un reportaj de atelier, ceva între și între. Noi vom privi, vom mai și întreba pe ici pe colo cite ceva, dumneavoastră ne veți vorbi despre lucrări, despre obiectele din casă, cele ce sînt de recuzita și decorul fiecărui atelier de pictor sau sculptor. Și cam asta ar fi totul. Iar dacă nu vom întîlni în atelier cîteva din acele lucrări ce ne-au atras atenția atunci cînd le-am văzut în expozițiile dumneavoastră, sau în expozițiile colective, aici, la Cluj-Napoca, sau la București, nu-i nimic, ni le vom reaminti și pe cit posibil...” „Nu va fi nevoie să vă aduceți aminte. Veți vedea în atelier cîteva zeci de lucrări pe care le pregătesc pentru o retrospectivă pe

care trebuia să o organizez încă de-acum patru ani, cînd impliniseam și eu vîrsta de 50 de, cum să le spun, toamne sau primăveri?, prilej cu care mai tot pictorul român își trece în revistă tot ceea ce crede că a făcut mai bine și mai bine, ceea ce crede că-l reprezintă. În ceea ce mă privește, am selectat și eu tot ceea ce am auzit, sau mi s-a spus, că a atras atenția, că ar fi plăcut, că ar fi însemnat ceva.”

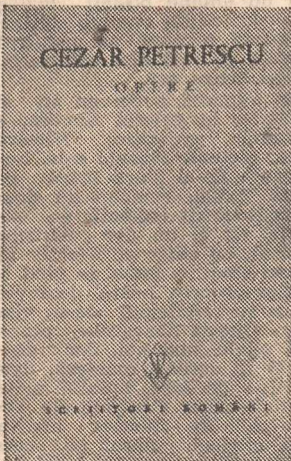
Și iată-ne în atelier, despre care trebuie să spunem că este un uriaș cub de aer, adică o încăpere înaltă de aproape 5 metri și cu laturii puțin mai mari, unul din pereții alcătuitu-se, de la jumătate în sus, numai din geamuri prin care lumina de-afară pătrunde în voie. În mijlocul atelierului, două șevalete, amîndouă răsucite spre lumină. Pe unul din ele, aflată

(Continuare în pag. 15)

VICTOR NIȚĂ ■

Clasicii noștri

O încercare de a-l așeza pe Cezar Petrescu în raftul scriitorilor noștri reprezentativi poate fi considerată ediția de Opere, îngrijită de Mihai Dascal, în binecunoscuta colecție „Scriitori români”. Argumentele sînt, deocamdată, de ordin istorico-literar, căci cercetătorul a preferat să înlocuiască pledoaria critică prin aceea a restituirii sistematice a operei, cu tot laboratorul de creație pe care aceasta o presupune (note, variante, comentarii). Nu e de mirare, prin urmare, că volumul întîi, cu care debutează ediția prefată de Al. Piru, dublează textul propriu-zis (Serisorile unui răzeș și Drumul cu plopi) cu un altul de note și variante. Proiectată în șase volume, ediția îngrijită de Mihai Dascal e nu doar un model de rigoare și temeinicie în cerce-

tare, ci și o întregire a bibliotecii literaturii române cu opera unui scriitor de foarte mare popularitate, dar și acoperit de multe prejudecăți.

O altă apariție editorială este volumul de versuri și nuvele, intitulat chiar astfel, de Camil Petrescu, postfațat de Ion Cristoiu. O pasiune mai veche a îngrijitorului acestei cărți revine astfel sub forma unei noi reditări și a comentariului critic ce descoperă în nuvelistica scriitorului „semnificația unui gest politic”. Reproducînd texte din ediția de Opere, îngrijită de Al. Rosetti și Liviu Călin, volumul Versuri. Nuvele este o necesară reactualizare a unui scriitor de creația cărui se leagă în bună parte destinul literaturii noastre moderne. (Radu G. Teșu).

Învățătorul, muzica și școala

„Învățați și iar învățați”, îndemnul tovarășului Nicolae Ceaușescu adresat întregului tineret, povată de seamă cuprinsă în cuvântarea memorabilă, ocazionată de deschiderea noului an de învățământ 1985/1986, aceste adevărate sfaturi părintești, asociate cu imperativul creșterii cadrelor de specialiști de înaltă calificare, cu integrarea și aplicativitatea în producție a cunoștințelor căpătate în orele de clasă, conduc către supremul țel al școlii românești, acela al formării omului de un tip nou, cu o conștiință socialistă înaintată, înarmat cu deprinderi tehnice și umaniste ridicate la înaltul grad de înțelegere a contemporaneității.

În aceste zile, în perioada în care se lucrează intens la viitoarele planuri de învățământ ce se vor pune în aplicare începând cu anul școlar 1986/1987, planuri care trebuie să fie bazate tocmai pe concluziile ce derivă din hotărârile și îndatoririle expuse în cele trei remarcabile cuvântări ale secretarului general al partidului, acum, deci, să ne aplecăm atenția spre formarea acelor cadre care au menirea să călăuzească primii pași, decisivi, am spune, ai elevilor din primele patru clase: **învățătorii**. În acest context, liceelor pedagogice le revine, deci, unul dintre cele mai importante roluri și anume, înarmarea viitorilor învățători cu depline cunoștințe științifice și culturale, apte de a fi predate — mai departe — copiilor care trec pragul școlilor, unii pentru prima oară, cu emoție, sficiune, încredere și speranță, văzând în omul de la catedră pe cel de-al doilea părinte spiritual al său!

O scurtă retrospectivă ne-ar arăta că primele școli normale (vechea denumire a liceelor pedagogice) au fost înființate încă din 1896, prin hotărârea lui **Petru Poni**, ministrul instrucțiunii publice din acea vreme, și că — mai apoi — planurile de învățământ favorizau disciplinele pe care urma să le predea viitorul învățământ: cititul și scrisul limbii române, aritmetica, științele naturii, **muzica**, desenul și educația fizică; toate, izvorite din concepțiile marelui cărturar care a fost **Spiru Haret**. Se poate afirma, fără teama de a greși, că actul de naștere al școlilor normale a însemnat o cotitură radicală, spre binele învățământului românesc și al iluminării neamului. Să ne gândim doar la rolul dascălului **Ion Creangă**, în animarea scriitoricească a țării, sau la ce a însemnat pentru muzica românească un **Sabin Drăgoi**, **Ilarion Cocșiu**, **Nicodim Ganea**, **Achim Stoia** s.a. Sau din contemporani, să dăm drept exemplu doar câteva nume, pe scriitorul **Marin Preda**, ori pe strălucii muzicieni **Marin Constantin**, **Vasile Tomescu**, **Lazar Oclavian Cosma**, **Nicolae Călinoiu**, **Teodor Bratu** și alții, laolaltă, foști „normaliști” care și-au continuat studiile și au ajuns, iată, pe cele mai înalte trepte ale măiestriei artistice și ale cercetării muzicologice.

Amintind și rolul istoric, patriotic și cultural al învățătorilor, în organizarea atitor formații artistice de amatori, de muzică, teatru, coregrafie, unele dintre ele având chiar un loc precumpănitor în marile evenimente politice petrecute în primii ani ai secolului XX, ne vom opri aici, în scurta noastră retrospectivă.

De aceea ni se pare neexplicabil faptul că astăzi, în pofida unei experiențe îndelungate, de aproape un secol, soldată cu cele mai bune rezultate, se observă în liceele pedagogice unele inadvertențe în ceea ce privește planul de învățământ, raportat la predarea disciplinelor umaniste și — în special — a muzicii. Ce noțiuni artistice capătă, bunăoară, proaspătul elev admis într-un asemenea liceu? **O singură oră pe săptămână** și aceasta prevalându-se de faptul că muzica este un **obiect de specialitate**, pentru care, printre altele, se susține și un examen de admitere, asemănător unei probe eliminatorii; să recunoaștem, ea constituie mult prea puțin pentru ca noțiunile, măcar elementare, ale artei sunetelor să poată fi însușite. Orele de **ansamblu coral**, sau de instrument, care existau până în 1978 nu mai figurează în planurile actuale de învățământ ale liceelor pedagogice. Este, de exemplu, de observat faptul că în clasa a IX-a elevii primesc câte un manual voluminos, necesar studiului violinei, manual pe care însă, din păcate, nu-l vor întrebuința niciodată pentru simplul motiv că, în cadrul programei, nu există ore afectate pentru acest instrument!

Dar să vedem cum pot răspunde acești specialiști, absolvenți ai liceelor pedagogice, în meseria pentru care ei au fost formați și îndrumați. Se știe, în primii doi ani, în clasele întâia și a doua, copiii învață citirea, scrisul, aritmetica, desenul, educația fizică și muzica, această din urmă disciplină având asigurată câte două ore pe săptămână, pentru întreg ciclul I, adică 240—270 ore în patru ani, ceea ce nu este nici mult, dar nici puțin. În sprijinul lecțiilor de muzică există manuale, iar spre ajutorul formării copiilor, pentru a înțelege cîntul într-un cor organizat, se pun la îndemână numeroase cărți și culegeri de cîntece patriotice, create special pentru potența de receptare a virstei școlimilor și a celor mai tineri pionieri ai patriei noastre. Toate acestea sînt scrise, însă, în **limbajul muzicii**, deoarece muzica are și ea limba sa, care, ca orice limbă străină, trebuie mai întâi învățată și după aceea aplicată. Dar tînarul nostru învățator nu se poate folosi de manual, sau — mai dificil — de caietele de coruri pe care le define pe catedră, deoarece el n-a obținut — la vremea cuvenită — cunoștințele necesare disciplinei pe care o va preda; rezumînd, deci, cum pot ajunge elevii acestor dascăli — oameni minunati, altfel — să citească, să scrie și să cînte corect și științific, dacă însuși cel care trebuie să-i îndrume nu se descurcă în ițele graficii muzicale?

Învățătorului i se mai cere să conducă o mică formație orchestrală, fapt pe deplin întemeiat, întrucît copiii sînt dornici să cînte la aceste mijloace de expresie, unele mai simple, cum ar fi chitara, mandolina, muzicuța, altele mai complicate, ca vioara, flautul, pianul, acordeonul etc. Cum își poate împlini misiunea tînarul dascăl, dacă el nu are nici cea mai vagă noțiune despre instrumente, explicații și deprinderi pe care — în mod logic — trebuia să le dobîndească încă de pe băncile liceului pedagogic?

Iată cum atîtea și atîtea generații de elevi din ciclul I ar putea fi văduvite de însușirea acelei minunate limbi muzicale, pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu o denumea „limbă internațională”, dacă s-ar accepta o astfel de scăpare. Corelarea pregătirii cadrelor de specialiști cu aplicarea noțiunilor învățate în practică, orientare majoră a politicii noastre școlare, pretinde o viziune adecvată și asupra studiului și folosului muzicii în învățământul de toate gradele, adică asupra artei care poate însuși, emoționa, da aripi tuturor și care contribuie din plin în procesul educației estetice și patriotice, mai ales a tîneretului.

CLAUDIU NEGULESCU ■

Fără mască

De la **Portretul unui necunoscut** și mai cu seamă de la **Viața obligatorie** încoace, poezia lui Florin Mugur și-a lepădat măști-te teatrale ale confesiunii, luminîndu-se la față de un zîmbet șiret. În fulgerul discret al măliției, par a se fi strîns bucuria sarcastică de a trăi și euforia dureroasă a penitenței, hohotul jovial și sfidarea calmă. Ultimul volum e un spectacol de autoflagelare ironică, de gesti-culație perfidă, întretăiat de reflecții fulgurante despre condiția fragilă a poeziei, în fine, o biciuire voluptoasă a propriei ființe: „să-ți bați joc de tine însuși, da, însă cu entuziasm!” Poetul pare acum un om fericit. Dar ce înseamnă fericirea pentru Florin Mugur? Revelație la capătul puterilor, nostalgia cinice, veselie exasperantă, spaimă și ris, erori delicate, amintiri din adolescență, jocul cu vîperea, mirosul de fragi alunecînd peste zăpezi, iubiri defuncte, sfiorul pînăjenului în ureche, copilăria cercetată de soarele rozal, căderea ninsorii pe ochelari, efortul de a elibera de in-turmele mormintului și poemul. Versurile din **Spectacol aminat** (Cartea Românească, 1985), exal-tă existența fără retractilitate și fără arta fricii, într-un joc abil și periculos pe marginea pră-pastiei. Eschiva s-a întors în provocare, retragerea în exhi-bare, însă o exhibare tandră, ceremonioasă, cu reverente bu-fone. Eul liric are de străbătut acum o cursă de obstacole. La capătul căreia va ajunge sleit însă copleșit de beatitudine. Va

cădea după linia de sosire? Nu se știe și nici n-are importan-ță, atîta vreme cît spectacolul nu s-a încheiat. Deocamdată, epuizarea e un triumf virtual. Predilecția poetului pentru impletirea contrariilor într-o țesătură căreia nu i se văd nodu-urile este și mai explicită în acest volum și în această de-turnare a sugestiilor, în coexis-tența lor aproape neverosimilă, trebuie să vedem o tehnică a oximoronului. Manieristă în fond, imblinzirea discordanțelor e, în fapt, un mod de a comprima toate nuanțele trăirii într-o stare verosimilă, de a desena fără teză chipul incilcit și pa-radoxal al ființei. Atitudinea lir-ică e una de acceptare insi-nuantă. Iată un naufragiu al bi-bliotecii (metafora cărții conti-nuă să fie o figură obsedantă a acestei lirici), relatat pe ton de benedictiune: „e pace și bi-blioteca încet se scufundă / c-un biet centimetru-ntr-o mie de ani de lectură / citim — orice carte e numai un vers re-tezat // un vers picurînd în ure-chea perversă a rimei / ce-l duce sfios de pe buzele pale pe buzele pale / vers dulce tîind alinat lungi milenii de lene” (**biblioteca**). Ori această decla-rație de dragoste impregnată de subtile anxietăți: „te iubesc, spun, și mi se face frică / ești atît de puțină / abia îți mai tîn în palme ușoara, caldă cenușă” (**tu**). Sau această foarte fru-moasă și gravă viziune a som-nului insidios: „și nebunul care pune urechea aici și aici / și nu mai aude nici un zgomot / și nu-și mai ascultă decît propria ureche plină de păr // în care doarme / sfiorînd ușurel / un pînăjen” (**spital**). **Spectacol aminat** e plin de astfel de poe-zii în care grația lirică nu e de-cît imaginea delicată a convul-siei, forma cizelată a seismului lăuntric.

De ambiguitatea confesiunii se leagă și contrastul imagini-

RADU G. ŢEPOSU ■

Comedia in sine

Un spectacol cum este **Scapino**, ultima premieră a anului 1985 la Teatrul Nottara, ne pune pe gînduri asupra poziției noastre față de spectacolul de comedie. Cit de aproape mai sîntem de comicul pur, de comicul de limbaj, de gag-ul fără alte trimiteri decît la cea mai esen-țială schemă a **omenescului**? În ce măsură nevoia noastră de comedie înseamnă o deschide-re față de mijloacele atît de directe, de elocvente, de eficient-e ale comediei dell arte? Trebuia spus de la bun ince-puț că, așa cum a fost conce-puț, **Scapino** (în regia lui Ale-xandru Dabija) este un spectacol pur. De aceea, o montare cum a ales să facă Alexandru Dabija, folosind un text (adaptat și tra-dus de el însuși) atît de cunos-cuț ca **Vieniile lui Scapin**, de Molière, reprezintă o probă de maturitate (alta, pentru că în fișa regizorală a lui Alexandru Dabija figurează deja mai multe succese) și totodată o miză cu-rajoasă pe talentul actorilor din distribuție.

Scapino este un autograf al trupei tinere de la Nottara. În rolul titular, Horațiu Mălăele, Argente — Valentin Teodosiu, Geronte — Dragoș Pîslaru, Octav — Mircea Jida, Leandru — Valeriu Preda, Zerbina — Ioana Crăciunescu, Hiacinta — Elena Albu, Silvestre — Viorel Comănicu. Subiectul, intrat de-ja în circulația liberă a motive-lor (cum în lipsa părinților, fiii își cam fac de cap și cum se descurcă pînă la urmă ițele a-venturilor lor așa încît toată lumea rămîne mulțumită) de-vine simplu pretext de recital actoricesc.

Horațiu Mălăele reușește cel mai bine să pună în obraz către celelalte personaje și cu celălalt către public, încurcînd pentru a descurca, ajutînd pen-tru a pedepsi și pedepsînd pen-tru a ajuta, totul cu acel savu-ros aer de nătăflet adormit. Se-cundat îndeaproape de Valentin Teodosiu și Dragoș Pîslaru în multe scene irezistibile, el rî-mine motorul tuturor situațiilor comice. La Valentin Teodosiu, tonul de farsă se îngroașă (pen-tru că, trebuie spus, fiecare personaj are „cheia” lui de in-terpretare), pentru a pune în valoare alura de Barnacle Bill și întreg jocul său inteligent caricat. Evident, scena număra-tului banilor rămîne cea mai iz-bită, dacă nu cumva o alta — **Nu dau nimic!** — o întrece în câteva momente în haz. Dragoș

Pîslaru cheltuieste în acest spec-tacol enorm de multă energie, realizînd și el un rol foarte bun, al cărui comic nu vine din schimbarea umorilor, ci tocmai din păstrarea „țîlnei” care îl caracterizează pe Geronte. În cazul lui, trebuie amintită sce-na depozitării de pungile cu bani. Lui Mircea Jida i s-a pre-gătit o partitură curat burles-că, gîndită să sublinieze inconsistența caracterului lui Octav, prin contrast cu istețimea vale-ților. Zerbina și Hiacinta sînt aici două incarnări ale dragă-lăseniei pline de veselie. Cam fără culoare interpretarea lui Valeriu Preda (Leandru), ale că-rui strădăni de a intra în tonul piesei rămîn destul de căznete. Meritul principal al concep-ției spectacolului este acela că a oferit fiecărui actor momentul — sau mai bine zis momentele sale la rampă, compunînd un joc rotund, convingător. În de-coriurile (Sică Rusescu) abia su-gerate de un sistem de practi-cabile, actorul trece în față, cap-tînd întreg interesul, într-o nouă cuceritoare dispunere de accente. Păcat însă că în pri-vința costumelor, lipsa de culoare văduvește intrucitva am-bianța.

Un spectacol cum este **Scapino** era necesar, fie și numai pentru a ne releva proporțiile nevoii noastre de comedie.

TANIA RADU ■

De echinox

Apropiindu-ne de ziua echi-noxului de primăvară, aștepta-tă cu inima și gîndul, deopot-rivă, ne-am gîndit să surprin-dem un anume posibil dialog între expozițiile acestui mijloc de marie, o relație nu neapărat insolită, cit mai ales asezată, ca să-i zicem așa.

Am admirat, acum un an și jumătate, la galeria **Simeza**, o incitantă expoziție: **Nicolae Sirbu, pictură**. Pinzele sale, im-pregnate de o stare lirică de aleasă ținută, emanau nu doar un rafinament cromatic de ex-cepție, cit și un aer aproape muzical, ba chiar și olfactiv în același timp, o lume de gînd și simțire proprie, poate, doar ce-lor ce au privilegiul de-a visa color. Cîteva din acele pinze, plus altele, mai noi, dar exe-cutate în aceeași manieră, dau, în clipa de față, holului mare al studiourilor Centrale ale Te-levizunii, un farmec aparte. Este, credem, darul pe care Nicolae Sirbu l-a făcut colegi-ilor săi de muncă, acum, în

prag de primăvară, cînd culorile vor înlocui zăpezele devenite cenușii de-atîta lungă iarnă. Ciudatele sale flori, mai mult închipuite, decît reale, cu pe-talele diafane și sidefii, în mij-locul cărora arde intens, ca o inimă, miezul rotund al clipei, sînt semnele unui limbaj plas-tic nu numai original, ci și în-cărcat de adîncă trăire, un fel de visare exotică, artistul dez-văluindu-ne o lume pe care o poate zări doar ochiul întors spre înlăuntrul ființei noastre.

Într-un alt hol (ar fi aici, să zicem, o legătură cu spațiul ex-pozițional de mai sus), de-aceas-tă dată holul **Teatrului Foarte Mic**, tot un om din Televiziune (ar fi acum o altă legătură cu „televizistul” Nicolae Sirbu), **Ariana Macarie**, ne convinge (uimindu-ne și fascinîndu-ne, chiar) că arta tricotării firului de lînă, atunci cînd cunoști toa-te secretele acestei meserii, dar cînd ai și pasiunea și puterea de-a inova în acest atît de vechi domeniu, poate atînge nebănuite culmi, inclu-siv frumuseți. Au ieșit de sub mîna sau andrelele Arianei Ma-carie pulovere, jachete, rochii, mantouri, fuste pe care vizita-toarele expoziției ar vrea să le achiziționeze imediat.

Lîna țărănească, aspră sau moale, are uneori consistența stofei, alteori e ușoară și vapo-roasă ca o mătase. Cit despre

culorile cu care Ariana Macarie își vopsește minunile ce ni le în-fățișează ele sînt demne de cea mai rafinată paletă a unui pic-tor-poet. „Împletesc și eu, trico-tez de cînd mă știu, avea să ni se destăinuie o vizitație, dar niciodată n-am crezut că lîna poate să arate așa de frumos, așa de modern. Expoziția asta este, realmente, un vis, o in-cintare”. Subscriem acesteși avi-zate păreri și credem că, prin Ariana Macarie, firul de lînă a început să cînte o doină veche și totuși nouă, sporînd frumuse-țea eleganță și distincția orică-rei femei ce apelează la trico-tajele confecționate din acest străvechi material.

Și iată-ne ajunși, vorbind de-spre frumusețe, eleganță și dis-tincție, la expoziția de bijuterii pe care Marian Nacu a deschis-o la galeria **Galateea**. De jur-im-prejur, cîteva vitrine sub sticla cărora ard, misterioase și insol-ite, zeci și zeci de bijuterii ce scot în evidență migala și rafi-namentul, arta și talentul unui artist ce se exprimă într-un limbaj ale cărui cuvinte sînt metalul și piatra semiprețioasă. Metalioane, coliere, brățări, cer-cei, inele, pafale, brose, agrafe, pendante, adică o lume menită să dea un farmec în plus, o no-ță de eleganță și noblețe.

VICTOR NIȚĂ ■

Două scene lirice la unison

Cunoscut indeobște ca „părinte al operetelor”, Jacques Offenbach a fost unul dintre cei mai îndrăgiți autori de astfel de lucrări în secolul trecut. Povestirile lui Hoffmann reprezintă un virf în creația sa, fiind singura operă pe care a semnat-o de-a lungul întregii cariere. Scrisă cu puțin înainte de moarte, ea a rămas neterminată, fiind orchestrată după dispariția compozitorului de către alții și aducându-i-se unele mici modificări, adăugiri. În peste o sută de ani de viață scenică (premierea a avut loc în 1881),

Povestirile lui Hoffmann au cunoscut succesul și montări excepționale, inclusiv pe scene lirice românești. Iată că și în această stagiune, două din scenele muzicale ale țării — Opera Română din București și Opera Maghiară din Cluj-Napoca — au inclus în repertoriile lor lucrarea lui Offenbach, prilejuind spectacole de succes, ce probează posibilitățile artistice ale ansamblurilor respective. Două consemnări ilustrează dubla premieră, contând și ca invitații în ambianța acestor reputele săli de operă.

La București

Privit prin orice prismă, prin aceea a spectatorului obișnuit ori a criticului exigent, se poate afirma, cu deplină convingere, că cel mai nou spectacol al Operei Române din București constituie un succes incontestabil, valorile artistice, de preț, ale primei noastre scene lirice fiind puse în evidență, ele obținând și adeziunea publicului, care, iată, stăruie într-o afluență destul de neobișnuită — și cu atât mai îmbucurătoare. Meditând îndelung la montarea aceluiași operă, realizată de el încă în 1968, și raportând totul, în mod realist, la posibilitățile actuale ale Operei Române, Hero Lupescu a menținut costumele și cea mai mare parte din decoruri dar a adăugat două elemente substanțiale, scena turnantă și tavanul cu oglindă, amândouă schimbând, hotărât, datele problemei, modernizând într-un mare procent întreg spectacolul. „Povestirile lui Hoffmann” pleacă deci, din start, cu o adaptare a scenografiei (Viorela Petrovici) sprijinită enorm de lumini (Ion Cotirlă) care prin rotiri ingenioase creează lumi diferite, care — dincolo de intimplările fantastice ilustrează convingător o anumită concepție, un anumit mod de a trăi viața, mod care îi apropie sau îi depărtează de sufletul spectatorilor.

În rolul Olimpiei, marea noastră cântăreață Silvia Voinea deține o valoare internațională, declarată de multe ori și în presa continentală. Ei i s-a alăturat o tânără studentă, Liliana Ciobanu-Văduva, care — în rolul Antoniei — a debutat senzațional pe scena Operei Române, promițând o carieră de excepție. Alături de ele, experiența și cunoscuta calitate artistică ale Elvirei Cirje (Giuletta) și Mhaelei Agachi (Niklaus). Tenorul Ionel Voineag a dat viață dificilului rol titular, Hoffmann, strălucind sub toate aspectele, scenic și vocal; aceleași cuvinte elogioase i se cuvin și basului Dan Zancu, pentru interpretarea exemplară a lui Lindorf, Coppélius, Dapertutto și doctorul Miracol. Cristian Mihăilescu creionează patru personaje (Andreas, Cochenillo, Pittichinaccio și Franz) etalind cu acest prilej marele său talent de creator de roluri de compoziție, ipostază de cântăreț — actor, „rara avis” pe oricare scenă lirică. Cei alți soliști, Corneliiu Fănețeanu, Nicolae Bratu, Adrian Ștefănescu, Ștefan Teodorescu, Alexandru Moisuc, Ion Grigorescu și Adina Nițescu, au contribuit și ei, în rolurile episodice, la plină satisfacție estetică. Apariția actriței Silvia Popovici, în rolul Muzel este surprinzătoare, discutabilă. Când pe scena Operei se folosește un actor de dramă și încă de o mare valoare, cum este cazul în speță, trebuie să existe o motivație certă, creându-se totodată condițiile neces-

sare pentru ca versul să poată fi receptat. Aici, Hero Lupescu, s-a abătut de la libretul operet, creind un personaj inexistent, Muza, văduvindu-l în același timp pe Niklaus de tîlc și concluzia pe care trebuia să le exprime, fiind investit în acest sens, chiar de către Offenbach. Sigur, vocea Silviei Popovici și felul în care dă glas versurilor tulbură, dar ea nu a reușit să treacă peste sonoritatea orchestrei (și nimeni n-ar fi putut)

Corul Operei Române, condus de Stelian Olariu (asistent Vasile Corjos), și-a binemeritat și de această dată prestigiul cîștigat cu multă trudă. A impresionat nu numai amploarea vocilor, nu doar muzicalitatea și perfectă sincronizare, ci și — printr-un travaliu scenic gândit și muncit cu osîrdie de fiecare membru al colectivului — integrarea actoricească în întregul feșut dramatic. După cum și grupului de balerini, condus de Doina Andronache, i se cuvin cuvinte măgulitoare pentru grația cu care au dansat în scurtele lor apariții. Dar poate cel mai important interpret al spectacolului a fost maestrul Cornel Trăilescu, el fiind în mină întreaga masă de participanți de pe scenă, cîntînd cu soliștii, sau „dansînd”, de la pupitrul dirijoral, cu coriștii, înaripînd sau domolind tumultul orchestrei care s-a arătat a fi excelent pregătită și echilibrată.

CLAUDIU NEGULESCU ■

La Cluj-Napoca

La Opera Maghiară din Cluj-Napoca, premiera operei lui Jacques Offenbach, „Povestirile lui Hoffmann”, (traducere în limba maghiară semnată de Hary Béla), se înscrie între momentele, în linii mari, pozitive ale stagiunii muzicale, anumite scăderi ale spectacolului fiind însă, într-un fel, redevabile partiturii muzical-dramatice. Astfel, o imagine a operei trebuie reconstituită de la bun început, ea avînd darul să socheze într-o oarecare măsură. Partitura este intrucivă o „mîxtură” dacă ne gîndim la marile distanțe între atmosfera post-goetheană (mai bine zis post-faustiană) a subiectului, atît de specifică romantismului german de început, și o partitură dominată în mare măsură de spiritualitatea franceză, impunînd aici un anume conventionalism dramatic-muzical (nu folosim termenul în sens peiorativ) al epocii, care nu este în primul rînd de autentică extracție romantică. Ideea se clarifică imediat dacă menționăm că Robert Schumann și, în documentul muzical de operă, Carl Maria von Weber pot fi considerați ca fiind cei mai apropiați de un univers atît de specific, unde „legile” romantismului domnesc netulburat, exprimîndu-se în principal în categoria

estetică a fantasticului (căruiu are sens să îi subsumăm aici fabulosul). Opera compozitorului francez s-a impus în repertoriul universal în special datorită frumuseții multora dintre paginile sale muzicale (nu putem ignora nici calitatea libretului), fiind în egală măsură solicitată de interpreți pentru numeroasele momente, întrucît le pune în valoare vocea, jocul scenic, știința construirii rolului etc. Condiția însă a partiturii mi se pare evidentă așa cum evidente sînt greutățile puse în fața regiei din acest punct de vedere.

Soluția imaginată de regizorul Anghel Ionescu Arbore mărturiseste aceasta, propunînd o varianță unde elementul fantastic este „tras în jos”, spre realitate. Regizorul unește fără echivoc cele două planuri: eroul principal se găsește cînd în taverna unde povestește prietenilor săi peripețiile celor trei iubiri ale sale, cînd pe o „scenă în scenă” (amplasată central, ceva mai ridicat), unde se petrec momentele povestirilor propriu-zise. Asistăm la un spectacol (excelent servit de decorurile și costumele semnate de Sz. Wittlinger Margit, colorate cu fantezie însă prea puțin „exploatate” regizoral) în buna tradiție a reprezentațiilor, să zicem, verdtene, unde realismul este sprijinit de un subiect relativ „cuminte” față de celebrele convenții ale unității de timp, spațiu și personaje. După părerea mea, scăderile regiei trebuie semnalate însă în acest realism aproape neechivoc și ele nu țin de opțiunea regizorală în sine: atunci cînd subiectul introduce elemente fantastice pe care muzica nu le subliniază îndeajuns, ar fi fost interesant de imaginat „elemente de substituție”. Acestea pot fi comicul și grotescul (destul de indirect și palid în momentele realizate de personajul servitorului Franz), fastul și opulența (scenele de bal), ipostazierea unei unice atitudini în fața vieții (personajul curtezanei Giuletta) etc. Notăm aici însă remarcabile realizări în domeniul travaliului cu artistul liric, transformat într-un veritabil actor, obișnuit să-și „dea replicile” în cele mai incomode (pentru emisia vocală specifică în canto) poziții și posturi. În privința realizării muzicale, valoarea contribuției orchestrei conduse de Hary Béla și a corului, îndrumat de Debreczeni Károly, este deosebită, într-o partitură nu chiar fără probleme. De asemenea, partea pur muzicală se sprijină pe câteva creații remarcabile: a lui Daróczy Tamás în rolul principal, dus la bun sfîrșit cu siguranță și muzicalitate, a lui Hercz Péter, bas deosebită valoare, a lui Varga Julia, Kirkósa Julia și Marton Melinda, personaje feminine realizate fără cusur, a Mariei Georgescu, într-un expresiv rol secundar însă determinînd hotărîtor rezolvări scenice, menționînd aici și numeroase roluri mai mici însă creionate sigur, profesional.

VIOREL CREȚU ■

Tinerețea lui Rebreanu

Cunoscutul editor al operei lui Liviu Rebreanu, Nicolae Gheran, a publicat la finele anului 1985 un amplu studiu (478 p.) despre *Tinărul Rebreanu* urmîrind ascendența, anii de formație și primele manifestări literare ale prozatorului ardelean pînă „în pragul marilor creații”, aproximativ pînă în preajma vîrstei de 30 de ani. Cum ne așteptam, este o lucrare foarte bine documentată, bizuîtă pe o cercetare severă, îndelungată și încercînd să lămurească toate punctele rămase obscure din existența scriitorului. În măsura posibilităților, autorul a explorat toate sursele, arhive românești și străine, corespondența, presa, manuscrise, mărturii, atestări, totul în spirit critic. Respectul adevărului este principiu de bază al cercetării.

Strămoșii lui Rebreanu sînt din satul Chiuză din regiunea Năsăudului. Străbunic îi era Andrei Rebreanu care a trăit între 1803 și 1848 și a avut patru frați și șapte copii. Primul dintre aceștia, Samoilă Rebreanu, e bunicul scriitorului, născut în 1828 și mort în 1905. Samoilă a avut la rîndul său doi fii, pe Vasile Rebreanu (1862—1914), tatăl scriitorului, și pe Teodor Rebreanu (1864—1915). Liviu e primul copil dintr-un număr total de 14 al lui Vasile Rebreanu și al Ludovicăi născută Diuganu. Astăzi nu mai trăiesc decît Maria (n. 1893),

măritată Strat, și Tiberiu (n. 1911), care are un fiu, Ilderim (n. 1952). Cei opt copii ai lui Teodor Rebreanu sînt toți decedați. Mai trăiesc fiica lui Gavrilă (1890—1981), Irina (n. 1925) și fiul Gavrilă Rebreanu (n. 1928), care are și el un fiu, Vasile Rebreanu (n. 1952), de o vîrstă cu Ilderim. Nu au legătură cu familia lui Liviu Rebreanu actualii scriitori Dan Rebreanu (n. Cluj, 1933) și Vasile Rebreanu (n. Florești, Bistrița-Năsăud, 1934). Sigur, vocația de scriitor a lui Liviu Rebreanu nu se explică genealogic. Ca de obicei, un singur individ absorbe toate sevele creatoare ale unui neam. Genealogia satisface doar o curiozitate.

Nicolae Gheran a lămurit și cauzele pentru care Liviu Rebreanu a părăsit în 1908 cadrele militare. Minuise neglijent niște sume ce-l fuseseră încredințate pe cînd era locotenent la Gyula, responsabil cu popota ofițerilor. Nu era un militar înnăscut. Intrase în armată de nevoie și a plecat fără regret, mai ales că armata din care făcea parte nu era românească. Incidentul i-a cauzat însă destule necazuri, detenții și expulzări. Rigoarea legilor a funcționat. Mai rău e că a fost nevoit să suporte și jignirile unor conaționali. Singur profesorul Mihail Dragomirescu a avut față de Rebreanu în vremea lui de restrînte o comportare admirabilă.

Avantajul ca și dezavantajul lui Liviu Rebreanu este de a fi trecut prin mai multe școli române și străine. A învățat bine limba maghiară și germană, ceea ce i-a înlesnit calea unor lecturi. Și-a perfecționat însă limba română abia după ce s-a stabilit în București. Nicolae Gheran relevă regionalismele primelor scrieri ale lui Rebreanu, este totuși de părere că nugele sale din volumul *Frîmțări* sînt superioare nugelele epocii, ceea ce nu se poate demonstra. Scriau atunci Mihail Sadoveanu, Agribceanu, I.A. Brătescu-Voinesti, I.-A. Bassarabescu, Emil Gîrleanu, C. Sandu-Aldea, Gala Galaction, C. Hogăș. Este adevărat că cele mai bune nugele ale lui Rebreanu, absorbite în romane, și-au sporit interesul ca puncta de plecare, ca exerciții, în vederea marilor creații.

Dreapță ni s-a părut integrarea lui Liviu Rebreanu nu la școala lui M. Dragomirescu și nici la aceea a lui E. Lovinescu mai tîrziu. Argument: „Primele caiete de creație ale viitorului romancier, cu numeroase consemnări după însemnările criticele de la *Viața Românească* (C. Ibrăileanu), după articolele sale teoretice privind arta obiectivizării artistice, stau la baza travaliului său inițial. Simple preferințe? Afinități? Cert este că, peste ani, cu diferite prilejuri, romancierul va repeta, aproape involuntar, unele teze preluate, cu mulți ani în urmă, din articolele criticului (criticilor) de la *Viața Românească*”.

Sînt însă mai puțin de acord că nuvela *Hora morții* (1916) anticipează „o anumită optică specifică literaturii existențialiste din perioada interbelică”, întrucît ar fi arătat că „perspectiva morții presupune interogația cu caracter demistificator pusă în fața oricăror relații sociale, demascîndu-le substratul alienator” (corect alienant). Angoasa existențialistilor, tip Heidegger, Jaspers, Sartre sau Camus, este angosa omului individual, aceea a lui „eu mor”, a omului care se face pe el însuși, care e propria sa operă. Filosofia lui Rebreanu ține mai mult de aceea a lui Nietzsche, din care își extrage cunoscuta maximă din *Also sprach Zarathustra*: „ce e mare în om este asta, că el e o punte și nu un țel; ce poate fi prețuit în om este asta, că el e o trecere și un apus”.

Citatul extras de Rebreanu: „Plus ca change, plus c'est la même chose” amintit la p. 172 este din *Les Guêpes* de Alphonse Karr. Știa de el și V. Alecsandri care-l amintea într-o scrisoare către Ollănescu-Ascanio din 1889. Recenzia elogioasă la volumul *Frîmțări* semnată cu inițialele N.I.P. este de N.I. Porfiriu. Inițialele U.N. din *Rampa* sînt desigur ultimele litere din Liviu Rebreanu. Autorul nu ne spune dacă actualul său studiu monografic va continua. Probabil,

REGHINA VĂRVICI ■

Radio TV.

Duminică de primăvară

A fost o bucurie pentru telespectatori să revadă și mai ales să asculte din nou, duminică, corul Madrigal, acest instrument minunat acordat de profesorul Marin Constantin. Așa ne-am dat seama că a lipsit cîm mult de pe micul ecran. Centenarului nașterii poeziei noastre clasice George Topirceanu, ale căruia versuri dovedesc „umor, fantezie și fineță”, cum aprecia Mihail Sadoveanu, i-a dedicat, deocamdată, Radiodifuziunea Română o Ediție radiofonică redac-

tață de Ileana Corbea, un concurs *Cine știe cîștigă* (autorul chestionarului și examinatorul Petre Ghelmez) și un scenariu scris de Arcadiu Marinescu Nour pentru emisiunea *Teatru la microfon pentru copii*. Bine venite aceste scenarii instructive și evocatoare, despre evenimente ale istoriei noastre sau personalități ale științei și culturii, ca și dramatizări ale unor pagini alese din literatura pentru copii. Am ascultat însă într-o duminică un scenariu al cărui erou principal era un elev — bun, dealtfel — care-și mințea mama neducîndu-se la lecțiile de pian, lui plăcîndu-i electronica, și care, pentru a-și exercita această pasiune, a furat, nici mai mult, nici mai puțin, aparatul de radio stricat al unui vecin de palier, înapoiindu-i-l, desigur, după ce l-a reparat. E păcat ca astfel

de producții să ocupe cele 60 de minute săptămînale dedicate de redacția teatrului radiofonic în exclusivitate copiilor. Cui folosesc ele? Poate doar autorului. ● Spectacolul de muzică și poezie de miercuri 12 martie, susținut la Palatul Sporturilor și Culturii din București de Tudor Gheorghe, a fost înregistrat, credem, în întregime de Televiziune, căci asta părea să facă operatorii celor două camere de luat vederi. Programarea acestui recital care a cîntat toate iubirile — „petale ale minunatei flori care e iubirea de țară” — va constitui, cu siguranță, un dar, ca o duminică însoțită și înmiresmată de primăvară, oferit telespectatorilor din toate colțurile țării.

Să ne ascultăm inima. Bate ceasul vieții. Să ne ascultăm ceasul. Bate ca o inimă. De când se află ca homo sapiens, între totalele sale aspirații omul și-a dorit să zboare, să cucerească spațiul, plămăind întâi mituri și legende, născocindu-l pe Icar, apoi avioane și rachete cosmice. Din

anume unghi, spectaculoasă. Din unghiul luptei cu timpul. Pentru ritmul în care se însușește această tehnică-artă. Momentul de răscruce îl constituie 1. noiembrie 1984, vizita de lucru a secretarului general al partidului în întreprindere, când pe baza unor indicații date în vizite anterioare, iar primii pași fiind

În premieră, ceasul mecanic românesc, din clasa întâi de precizie

aceeași fascinație, a visat să cucerească timpul, să-l măsoare curgerea, iar atunci, după modelul inimii sale, a inventat ceasul, din care a înălțat o întreagă tehnică, orologeria. Dintotdeauna, după ce a izbutit să miniaturizeze roata și s-o facă să se învârtă în ritmul pulsului, dînd dimensiune clipei, ceasul — de la cele superdimensionate împintate în turnuri de cetăți și catedrale, vestind lumii existența, la cele ultraminuturale, înlocuind camele inelelor de logodnă —, a reprezentat și prezintă o culme a ingeniozității și o măsură a virtuozității mecanicii fine. Electronica a încercat și mai încearcă încă să-i „uzurpeze” teritoriul dar, se pare, nu va reuși. Lumea preferă, totuși, această mică mare minune — ceasul mecanic. Sau o împăcare inteligentă — cum e tendința cea mai actuală, a orologierilor cu cuarț analogice — dintre cele două. De la ceasornicari renumiți s-a ajuns, într-o ascensiune megalitică, la firme și mărci unde ingeniozitatea este fără limită. Miliarde de ceasuri se fabrică pe Terra. Cine are curajul să fabrice ceasuri are cu siguranță școala de mecanică fină. O tehnică de vîrf care atinge mereu alte și alte piscuri.

Anul 1985 este data de naștere a ceasului mecanic și cu cuarț analogic românesc. Din clasa întâi de precizie, clasa cea mai înaltă atinsă în lume. Marca Orex. În decembrie au fost livrate 50 000 de exemplare de ceasuri de mină pentru femei și bărbați. În câteva modele. Începînd cu 1990, vom produce 1 milion pe an. Ceea ce este acum o linie de fabricație și o clasă desprinsă din școala de orologerie industrială a întreprinderii de mecanică fină din București, va fi, în curînd, o fabrică stăpîna pe tehnologii ultramoderne de producție. Biografia ei este, sub un

făcuți, s-au acordat investițiile necesare și s-au pus bazele fabricației de ceasuri mecanice și cu cuarț analogice. O expresie concretă a programului privind modernizarea industriei naționale, adoptat la Congresul al XIII-lea al partidului, și a capacității flexibilității acestuia. De la inginerul Ștefan Blaier, șeful noii secții, un bijutier în orologerie industrială, ca și în arta de a conduce oameni, cu o experiență de un sfert de veac în „Mecanică fină” și pînă la muncitoare ca Daniela Nistor — 23 de ani, absolventă a unui liceu cu profil mecanic, specializată în străinătate —, care a și ajuns la virtuozitate în montajul acelor, de pildă, toate cadrele au fost și sînt selecționate după criterii psiho-profesionale severe, de la care nu se admit abateri. Respectînd cronologia și adevărul, istoria ceasului românesc trece neapărat prin cabinetul de psihologia muncii al

întreprinderii. Doctorul în psihologie Constantin Voicu — zile întregi a muncit intens la testarea a zeci și zeci de tinere muncitoare — de la clasa probă „Craufordt” de manualitate, la numeroase și numeroase alte probe privind nivelul de aptitudini necesare unei asemenea industrie; de inteligență generală și inteligență practică, privind capacitatea de învățare, de atenție concentrată, de discriminare perceptivă, de precizie a mișcării... —, conturînd un profil psihologic complex al fiecărei candidate. Au fost admise numai cele care au trecut, cu mult peste limita critică a performanțelor. Se optează, ca în toată lumea, mai ales pentru femei, dat fiind înzestrarea lor nativă pentru lucruri migăloase și de finețe, se optează numai pentru absolvente de liceu, care să stăpînească bagajul de cunoștințe de fizică, matematică și alte discipline exacte, absolut obligatorii, se optează, nu în ultimul rînd, pentru cele pedante în curățenie, în ordine, în înfățișarea exterioară; ca și în microelectronică, în orologerie puritatea este una din condițiile sine qua non pentru asigurarea preciziei.

Istoria ceasului românesc trece apoi prin Atelierul nr. 5, de proiectări tehnologice. Trei încăperi cu planșete peste care se încordează voința, profesionalismul și dorința de a stăpîni domeniul a citorva zeci de tineri ingineri din diferite specialități — de la chimiști și metalurgi, la electroniști și, firește, de mecanică fină —, proiectanți, desenatori tehnici... Șeful atelierului, inginerul Radu Nedelcu, abia a depășit un deceniu de la absolvirea facultății de mecanică fină. Nivelul său profesional? Ce mai putem spune, din moment ce facultatea unde a învățat îl solicită în calitate de conducător științific pentru proiectele de diplomă ale unor viitori specialiști în mecanică

fină?!

O industrie tină, o tehnică de vîrf, un domeniu atît de subtil, este incredințată, nimic mai firesc, vîrstei tinere. S-o cucerească, s-o stăpînească, să creze școală și tradiție. Acest colectiv încă modest numeric a și creat 30 de tipuri de ceasuri de mină. Designerul Mitu Drăgănescu, absolvent al secției de profil din Institutul de arte plastice, n-a lucrat nicicînd mai intens, forîndu-și talentul, imaginația, ambiția și asta îl face fericit. Este menirea sa. Un ceas de mină a fost dintotdeauna o bijuterie, nu numai în sens tehnic dar și estetic. Un obiect prețios, nu numai util ci și frumos.

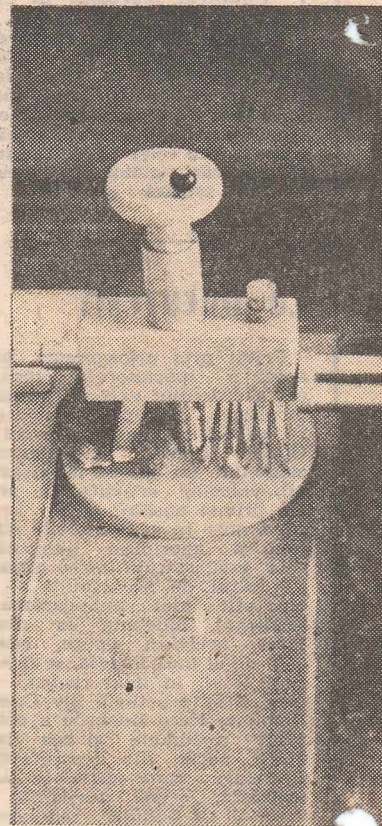
Dincolo de atelierul cu planșete, trecem, printr-un tunel-aspirator care ne desprăfuește pentru a putea fi admiși, în secția de producție. Un imperiu al halatelor albe, al imaculării. Fetele — între 18 și 23 de ani — lucrează cu degetare de plastic. Un imperiu al unei aparaturi ca în cele mai prețioase laboratoare științifice. La fiecare 50 de minute, 10 — odihnă obligatorie. Se stinge lumina și citeva exerciții de relaxare fizică și intelectuală. De relaxare a ochiului. Nu se admit abateri. Pauza lor de prînz este ceva mai lungă decît a muncitorilor din alte secții. Pentru curățarea impecabilă a miinilor, a hainelor, pentru asigurarea climatului de lucru. Nu se admit neglijențe și erori. Precizia se naște din precizie.

Aici și astfel se naște în fiecare zi Orex, ceasul mecanic românesc, din clasa întâi de precizie. Ca o metaforă a mecanicii fine naționale. Ca o inimă a ei. În 1986 piața va primi 200 000 de exemplare. Rețineți, o nouă marcă de ceasuri a apărut, OREX.

CICI IORDACHE-ADAM

Despre migală, adică

Se știe că a crea nu este o faptă la îndemina oricui. A păstra sănătatea creației, a operei de artă — prin conservare și reustaurare — înseamnă de multe ori creație la puterea a doua.

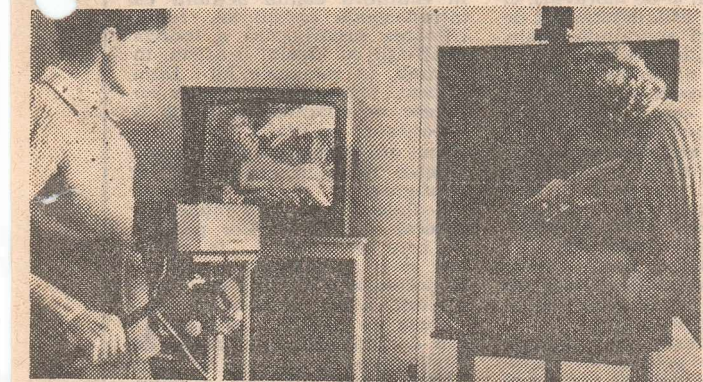
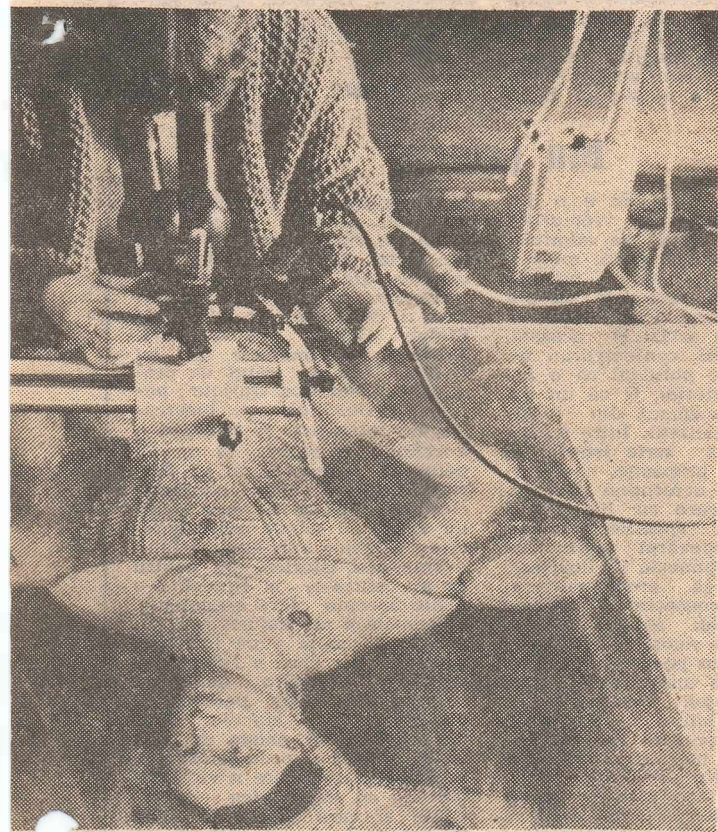

Medicii timpului

Fotografii de ELENA GHER.

ore pricepere și pasiune

Marea utopie a medicinei dintotdeauna a fost — să nu ne temem de vorbe — nemurirea. Cum altfel s-ar putea numi aceea nesăbuită speranță, fie ea și numai de-o clipă, care hrănește cutezanțele chirurgului, de pildă? O viață salvată echivalează, desigur, pentru el cu punerea între paranteze a singurei bovine incurabile: vremelnicia. Acest splendid exercițiu de eternitate dă o altă dimensiune timpului și faptelor noastre. Există însă un domeniu în care utopia eternității este încă mai întemeiată: cel al restaurării operei de artă. Și dacă medicul este un substitut al Naturii, restauratorul este, pentru un scurt răstimp din viața operei de artă, o sosie a creatorului.

În munca acestor neștiuți ipostoli ai valorii, s-ar potrivi poate o cuminte parafrază: spune-mi pe cine restaurezi ca să-ți spun cine ești. Pentru că de pricepera lor, de talentul lor depinde integritatea mesajului operei respective către timpul prezent și viitor. O meserie ca oricare alta, am fi tentați să spunem. Sau, după o mai mătură chibzuință, o artă ca oricare alta. Gândind încă mai departe, va trebui însă să spunem: o artă ca toate artele, dar la un loc. Pentru că restauratorul este, înainte chiar de competența sa ca artist plastic, un teoretician, un cunoscător al istoriei artelor — înzestrare fără de care s-ar afla lipsit de mijloace în fața operei de artă care-i reclamă ajutorul. Intervenția lui în viața operei de artă se petrece în mai multe etape. Preliminariile teoretice, de multe ori pasionate, au uneori ca scop identificarea autorului, sau numai a epocii căreia îi aparține lucrarea. Intocmai cum actorul care se pregătește pentru un anumit rol se familiarizează cu atmosfera ambientată a personajului său, cu datele teoretice privitoare la intențiile autorului. Restaurarea propriu-zisă este încă mai aproape de esența artei actorului. Artistul plastic restaurator trebuie efectiv să intre în pielea ilustrului sau mai puțin ilustrului artist, să refacă traseul stărilor lui creațoare, să-i decripteze și, pe cât posibil, să-i reproducă tehnicile de lucru, păstrând în tot acest

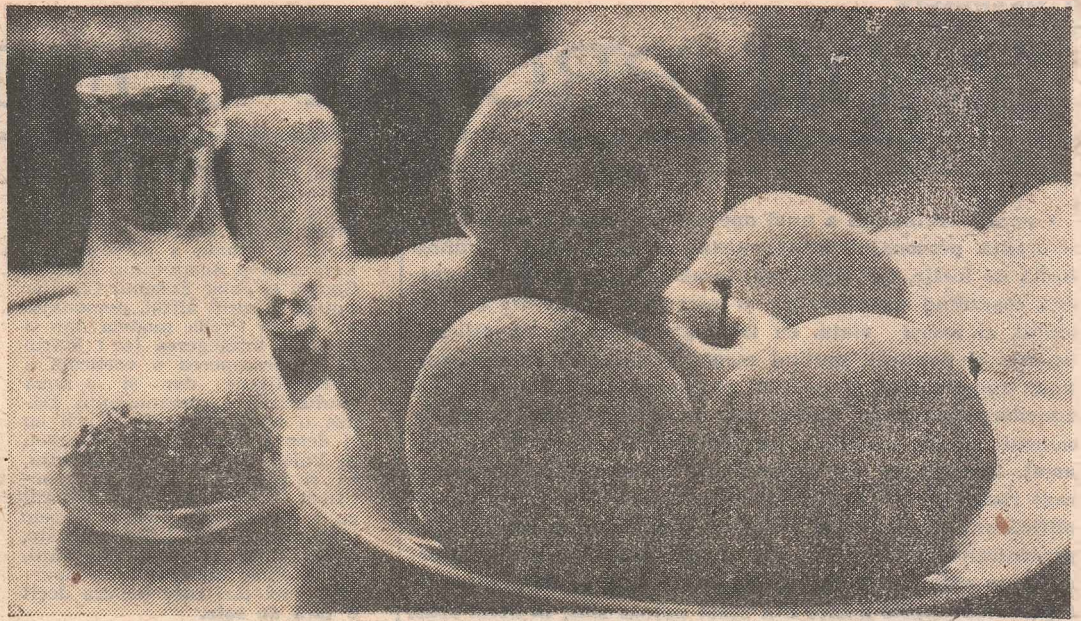
timp luciditatea tehnicianului, controlul asupra ansamblului. Adesea, munca restauratorului seamănă bine cu cea a arheologului, trebuind să reconstituie din câteva sugestii detaliile unui tablou de pe care culoarea s-a desprins, ori gestul și expresia unei statui incomplete. Nu mai vorbim de migala aproape sifistică a restauratorilor din domeniul artei textile, unde finețea adesea de neînchipuit a unor vechi tehnici de execuție este refăcută milimetru cu milimetru.

În incinta Muzeului de artă al R.S. România funcționează câteva laboratoare de restaurare, adevărate așezăminte de sănătate pentru valorile patrimoniului național. Chiar urmărind pas cu pas etapele de lucru și explicațiile specialiștilor (muzeografi-restauratori), există în suita acestor complicate operațiuni — care se folosesc de tehnici foarte moderne: stereomicroscopie, examen cu raze infraroșii, cameră de televiziune pentru investigația în lumină infraroșie etc. — un moment anume în care tehnica propriuzisă scapă observației, aducându-ne în fața ochilor o metamorfoză de ordinul miracolului: lucrarea integral reconstituită, luminată de un nebanuit chip, total impredictibil pentru ochiul necunoscătorului, îndelung pînă, scontat de cel al specialistului. Acest moment inefabil, această invizibilă placă turnantă care mută semnificațiile unei activități de meșteșug în perimetrul creației ascunde secretul fascinant al profesiei de restaurator.

Aici, la Muzeul de artă al țării, se formează — aflăm de la muzeograful-restaurator Alice Poladian — specialiștii pentru toate instituțiile muzeografice din țară, în urma unor cursuri postuniversitare de trei ani. O opțiune care implică devotament, dar și har, pricepere, dar și curaj, gust al riscului (bine calculat), răbdare, dar și curiozitate de cercetător.

În mâinile lor stau destinele unor inestimabile valori, în compoziția cărora intră acest element neprețuit, numit eternitate.

TANIA RADU ■

Merele de Mărăceni, ca un gând bun pentru toamna care vine

Dincolo de largile ferestre, cimpul e de-un alb subțire: infinită scipire de lună. Iarna încă mai bijbiie prin preajmă, dar vederea ei — aici, în acest ținut ce aparține doar primăverii, născind el însuși primăvară — nu produce o impresie mai puternică decît ilustrata primitivă de la vreo cunoștință îndepărtată aflată la munte. Ciudat, în spațiul acesta — al unei ordini geometrice, al instrumentelor sterilizate, minuite într-o liniște mai amenințătoare decît a unei săli de operație, al unor aparate sofisticate, al formulor științifice, exacte — simți nevoia să poetizezi. Ca în preajma unui miracol. Iar intuiția de nespecialist nu te înșală: în juru-ți se produc miracole. Apare mai întâi o crenguță, suport al citorva muguri delicați, adică — în limbajul celor de la Complexul de culturi de țesuturi din cadrul Institutului de cercetare și producție pentru pomicultură Pitești-Mărăceni — „materialul biologic”. El este perfect dezinfectat, după care se trece la așazisa „prelevare a explantelor” — denumire barbar științifică dată unei operații de mare finețe și migală: mugurele e așezat sub microscop, într-un mediu total aseptice, iar cu ajutorul unui soi de bisturiu este secționat și curățat pînă cînd se ajunge la un grup de celule, un fel de scoică într-o perlă. Din aceste celule vor lua naștere noi plante. Dar pînă atunci, drumul e lung. „Explantele” sînt lăsate să crească, pe un mediu nutritiv, după care se trece, vreme de două săptămîni, la microînmulțirea în vi-

tro. În funcție de potențialul biologic al plantei de la care s-a pornit, dintr-un mugure se pot obține 20—40 și chiar mai multe plante noi. Ele sînt înrădăcinate și, apoi, acclimatizate în sere. Astfel se obține superelita care, li-

ma pomiculturii naționale. Aici se produc anual 200 mii de plante de mur și 350 mii de căpsuni, aici, odată cu darea în funcțiune a complexului de culturi de țesuturi (în '85) se produc, pe cinci hectare, superelite de căpsuni, iar alte suprafețe sînt destinate fortificării materialului săditor produs (mur, coacăz,trandafir pentru dulceață). În fine, tot aici se studiază viitorul pomilor fructiferi și poți afla că nepoții noștri nu vor mai minca, peste cîțiva ani, gustoasele mere Golden, ci altele, încă mai gustoase, produse de niște meri pe care nu va mai fi nevoie să-i stropim, de niște meri care vor da mai multe fructe decît cei de azi, cu minimum de lucrări și tratamente.

Totul se întimplă, la Mărăceni, la timpul viitor. Explicațiile pe care ți le oferă inginerul horticol Viorel Stoiculescu și biologul Luminița Nicolae par fișe pentru o povestire S.F. Alături de ei și de ceilalți cercetători, printre cuvintele lor e o primăvară veșnică. Iar imaginea sălilor unde plantele cresc în liniște netulburate de vremea de afară este, la rîndul ei, tonică, spunînd, prin miile, și miile de frunze verzi, vii, despre nesfîrșita împrăvărare a Mărăcinenilor și, prin ei, a țării întregi.

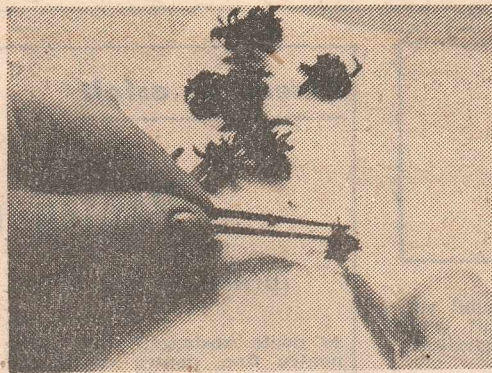
Totul e aici numai speranță și bucurie de-a visa făptuind, astfel încît, la ieșire, ai impresia că fulgii care te întimpină sînt florile scuturate de pe creanga unui măr inventat și dăruit vieții la Mărăceni.

DAN MUCENIC ■

Am văzut livada din eprubetă

vrață unităților de cercetare și producție pomicolă Dolj, Iași și Satu Mare, da naștere elitei necesare pentru înființarea de plantații productive. Avantajele acestei metode — inițiată, cercetată și perfecționată la Mărăceni de-a lungul a zece ani — sînt uriașe. Între ele: scurtarea cu un an a perioadei de obținere a materialului săditor, obținerea unor plante perfect sănatoase, libere de boli virotice și agenți patogeni.

Complexul de la Mărăceni este primul de acest fel din țară, fapt pentru care Institutul de aici este considerat, cu dreptate, ini-

Drumul de la fărîmele de viață din virful pensetei pînă la tinerețea livezilor trece prin laboratoarele și serele complexului de țesuturi al Institutului

Fotografii de PAUL AGARICI ■

În dezbateri

EROII PROZEI CONTEMPORANE

Coloana vertebrală a unei opere literare în proză este, cu siguranță, personajul. Protagonistul, pe care unii l-au numit ființă de hirtie, iar alții erou, trage după el nu doar acțiunea, coagulând semnificațiile și întregind arhitectura ansamblului, ci însăși viața, cu tot registrul ei de semnificații (sociale și politice), mutind esența realului în artă, decantând, transfigurând și înălțând la rangul modelului comportamente, idealuri și viziuni pe care exponenții societății, oamenii zilelor noastre, le intruchipează firesc, în fiecare moment. Personajele nu fotografiază nediferențiat lumea din care răsar, ele nu ilustrează leneș niște realități, nu exemplifică pur și simplu, ci încheag o sinteză din cele mai reprezentative manifestări umane, propunând modele, întorcându-se adică în viață sub forma deplină a reprezentativității. Intervențiile critice din acest număr sînt, în acest sens, o radiografie, limitată, în mod fatal, a celor mai reprezentative personaje din proza contemporană, a acelor protagoniști care se înscriu într-o tipologie, rupind cu schematismul și comportamentul convențional. Aceste opțiuni, care sînt în fond niște propuneri pentru galeria de portrete a muzeului literaturii noastre, pot fi sporite, și e normal și necesar să fie astfel, fiindcă proza noastră contemporană, vitală, scrisă la cea mai înaltă tensiune, e, în fond, o creație continuă și nu încapă îndoială că personaje exemplare vor continua să apară, așa cum viața însăși continuă să ne propună oameni de excepție, printre chipurile cărora vom întrezări, cu siguranță, reflexele modelatoare ale literaturii.

Personajul, între modele și exemple

Funcția modelatoare a personajului derivă din aderența sa la o tradiție culturală. Scriitorul nu apare din neant și nu se adresează, niciodată, unui public nediferențiat, existînd doar ca un receptor de literatură. El nu are înaintea sa doar un public indiferent, imun față de mesajul cărții, ci un public care iubește literatura. Care o cunoaște. Care o înțelege sau doarește să o înțeleagă. Opera va intra în contact nu cu mitologii extraterestre, ci cu un cititor a cărui stare de așteptare poate fi, într-un fel sau altul, răsplătită.

Cu alte cuvinte, cititorul de acum al scriitorului nostru este și cititorul de ieri al lui Rebreanu, de la care a învățat cite ceva. Al lui Camil Petrescu, de

la care a deprins un fel de judecă modernitatei prozei. Cititorul de literatură, publicul literaturii, a trecut printr-o școală care i-a asigurat o minimă educație literară. El devine astfel o componentă a tradiției culturale.

Personajul modelator e o sinteză. În 1955, după ce diriguitorii literari glosaseră îndelung asupra eroului pozitiv și sau fără pete, asupra eroului negativ, cu sau fără calități, Ilie Moromete venea să ridiculizeze frazele bombastice, cu desăvîrșire rupte de necesitățile reale ale literaturii și ale publicului, paginile „critice” lipsite de o elementară înțelegere a specificității creației artistice.

Odată cu *Moromeții*, intră în conștiința cititorului primul per-

sonaj cu adevărat modelator al literaturii noastre noi. Asistăm odată cu *Moromeții* la o nouă înțelegere a satului, dar și a vieții spirituale a personajului. Rebreanu și Sadoveanu, Zaharia Stancu și chiar Eusebiu Camilar puteau fi citiți altfel, personajul lui Marin Preda modela dar și stimula înțelegerea lor! Marin Preda descoperea o verticală a spiritualității, dar și o nouă profunzime a romanescului. Dădea o nouă șansă literaturii cu și despre țărani. D.R. Popescu și Velea, Sălcudeanu și Mazilu, ca și numeroși alții, au fructificat descoperirea. Cititorul ce a descoperit lângă marea personaj gustul replicii artistice, poate chiar pasiunea libertății, poate chiar mîndria de a aparține unei țări care nu era decît o țară de sate.

Dar eroul lui Marin Preda era modelator și prin investiția de inteligență. Propunea o civilizație a ideii, așa cum propunea și Ioanide, expulzat din literatură în 1953 și acceptat, cu amendamente, în 1960, așa cum vor propune alte personaje ale deceniilor șapte și opt.

Eroul lui Marin Preda, precum și eroii celor care l-au urmat în imediată apropiere, inaugurară o epică a autenticității și pregăteau un timp al reflecției. Ofereau cititorilor de proză personaje complexe. Inlocuiau gândirea rudimentară din romanele proliferante altădată cu spiritul subtil, cu ferocitatea analitică. Defineau noua tradiție a umanismului românesc și i se încadrau ca puncte de reper, îndepărtîndu-se de eroii cu sau fără pete care stîrniseră înainte dispute aprinse, așa cum s-a întimplat în cazul povestirii. În trecut, de N. Velea (1962) sau *Leul albastru* (1965). Teama în fața adevărurilor prozei de reală profunzime a caracterizat o seamă dintre amintirile dezbateri, privind personajul modelator.

Purtător al mesajului unui timp al literaturii, scriitorul vorbește, cine nu știe, în numele vremii sale. Personajele sînt purtătorii lui de cuvînt. Pentru a fi convingător, scriitorul trebuie să-și respecte arta, specificitatea limbajului său. Pentru a fi modelator, eroul trebuie să vorbească din interiorul și în numele unei opere majore. Evident, marile opere nu se nasc în fiecare zi. Dar ele vin, noi, publicul, trebuie să fim pregătiți a le recepta mesajul. Fiindcă dacă funcția modelatoare a personajului derivă din aderența la o tradiție culturală,

forța sa modelatoare e legată și de caracterul său novator. Să acceptăm că marea operă, creatoare de tradiție, necesită un efort de înțelegere, o nouă obișnuință a existenței într-

literatură. Dăruind, opera solicită, la rîndu-i, capacitatea cititorului, a publicului, de a fi în cultură.

CORNEL UNGUREANU ■

Din prezent

Intruchit politica nu e o dominantă doar a vremurilor noastre, ar trebui să admitem că nici romanul politic nu e o descoperire exclusivă a prezentului. Totuși, niciodată nu s-a vorbit mai acut despre romanul politic decît astăzi și aceasta, fiindcă omul contemporan nu mai înțelege politicul ca o fatalitate a istoriei, ci ca un act conștient ce emană din însăși percepția realității. Între a face politică și a scrie istoria nu mai este o prăpastie, căci ambele acte se determină reciproc, luptînd fiecare cu limitele și cu excesele specifice. Un roman cu adevărat politic nu se mai multumește să ilustreze, preferînd să problematizeze. Urmărind consecințele ultime ale politicului asupra ființei, un astfel de roman pleacă de la un mecanism pentru a sfîrși în configurarea unei viziuni asupra existenței. Urmărește, ca să zic așa, latura arhetipală a politicului, schema lui fundamentală ca mecanism înfășurat în istorie. Nu urmărește numai cum omul face politică, aspect ce intră în tangență mai mult cu romanul social și de moravuri, ci și cum acesta este determinat de niște structuri supraindividuale. Nu întîmplător Malraux este precursorul romanului politic, tocmai prin coeficientul de generalitate pe care-l extrage din evenimentul politic și prin afirmarea unei atitudini care alimentează o viziune. Un autentic roman politic trebuie să fie mai degrabă prospectiv decît reconstituitiv, mai mult avertizator decît eufemistic, să stîrnească meditația, să se situeze într-o simultaneitate reală cu evenimentul, nu într-una periferică și tendențioasă.

Cînd ne referim, prin urmare, la structurile politice în romanul actual, trebuie să concedem că ele gravitează și se coagulează în jurul personajului, al protagonistului care colorează subiectiv conjunctura epică și politică. În acest sens, personajul din romanul politic dobîndește calitatea eroului în măsura în care el adaptează transproblematicul, de care vorbea un filosof. În tensiune individuală, subiectivă, însă

aflată totuși în rezonanță cu orizontul general. Valoarea de exemplu, reprezentativitatea unui astfel de personaj vin, prin urmare, din felul cum el se raportează la context. Idealismul îl definește, de pildă, pe Ștefan Dabija din romanul *Ucenicul neascultător* al lui George Bălaieș, răpit de credință precum Don Quijote; politica e Dulcinea sa. Încercarea de înțelegere și asumare a doctrinei o aflăm în alt personaj, Moromete, al lui Marin Preda, în ciuda îndărătniciei sale ironice în care mulți au văzut un soi de conservatism. El pune sub lupa rațiunii întîmplarea istorică, nu pentru că ar refuza-o, ci fiindcă n-o poate accepta fără argumente. Moromete e un Hamlet care nu știe încă să-și pună întrebări radicale, dar care a ridicat luciditatea deasupra naivității. Într-un fel, acest personaj îl anticipează pe Manole Suru din *Pumnul și palma* de Dumitru Popescu, protagonist care încearcă o conciliere a violenței politice cu demnitatea individuală și care aspiră să pună în echilibru elanul acțiunii cu întransigența conștiinței. Identificarea propriu-zisă a individualității cu idealul o aflăm, în schimb, în romanele lui Dinu Săraaru. Personajele acestora izbutesc să adapteze politicul la necesitatea realității. Protagonistul din *Dragostea și revoluția*, Anghel Tocsobie, e, în fond, un Rastignac cu viziune materialist-dialectică și cu o înțelegere corectă a raporturilor politice pe care le urmează în spirit, dar le și amendează în literă. Îl definește o viziune mult mai matură, adică realismul politic.

Ceea ce trebuie să reținem din desfășurarea unei astfel de tipologii e faptul că nu doar identificarea mimetică a voinței cu idealul politic conferă protagonistului o imagine eroică, ci raportarea lucidă, asumarea conștiinței și prospectia sistematică a fondului politic îmbracă personajul în demnitate, care e o formă de noblete a conștiinței, un triumf al umanului adică.

RADU G. ȚEPOSU ■

Rubrica dumneavoastră

Cum vă place?

Mai mult decît atrăgătoare

N-aș putea spune că am prejudecăți de lectură și că citesc cu predilecție un anume gen de cărți. De aceea, nu m-aș opri la un roman, cum probabil v-ați fi așteptat, ci la niște însemnări de călătorie care sînt, de fapt, mai mult decît atât. E vorba de *Meridianul Mississippi* de Viorel Sălăjan, o carte admirabilă și instructivă, la care eu sînt într-un fel aparte poate și pentru că e mai apropiată de domeniul meu. Evident că n-am urmărit aici numai latura pitorească a întîmplărilor relatate cu prilejul călătoriei autorului în lumea americană, ci în primul rînd atitudinea scriitorului față de aceste realități. Tonul sincer, uneori malțios, cu care descrie lumea de dincolo de ocean ține, cred eu, de luciditatea observatorului capabil să discearnă lucrurile bine de excesele pasagere. Și mai e de adăugat ceva: reporterul e dublat adesea și de un strălucit prozator, calitate pe care am sesizat-o în descrierea unei furtuni la Seattle, la care chiar autorul a fost martor. O asemenea carte care reușește să îmbine latura documentară cu analiza și care știe să facă acest

lucru în cel mai agreabil stil este, cred eu, mai mult decît atrăgătoare; e o carte necesară.

Daniel Stoica, profesor de geografie Școala generală Vama Buzăului jud. Brașov

Viu și natural

Ultimul film pe care l-am văzut este *Colierul de turcoaze*, care mi-a plăcut foarte mult, fiindcă eroii s-au descurcat într-un fel interesant care m-a ținut cu sufletul la gură. M-a atras acest film și pentru că are un subiect istoric și mie mi-a plăcut istoria. E un film de acțiune care se sfîrșește interesant, adică eroii apelează în final la Mărgelatu care a știut să se descurce foarte bine. El a dovedit calități de erou și eu cred că de la astfel de personaje trebuie să luăm curajul, iscusința și puterea de a lupta pentru salvarea celorlalți. *Colierul de turcoaze* ne ajută să ne facem și o părre mai precisă despre anumite timpuri din istorie pe care noi le știm numai din cărți. În film, trecutul e mai viu și mai natural.

Nicolae Lebădă, fochist Fabrica de încălziminte „Dimbovița” București

Desene pe asfalt

Pentru cei mulți

(Urmare din pag. 1)

se poate abstrage? Poți scrie pentru tine, pentru citiva oameni din jur, pentru un singur suflet? Chiar cînd un text are adresă, „adresantul” nu poate fi doar o singură ființă. El nu există cu exclusivitate pentru o mină de interasați (inițiali). Cînd e vorba de pagina literară valorizată prin meșteșug și mesaj ideatic, acest adresant e toptit în colectivitate. el vietuiește azi și în viitor.

Epica poemelor ni se adresează direct.

Cu noi e în veșnic dialog autorul „Divinei comedii”.

Iubim cu poezia lui Eminescu pe buze.

Trăim anotimpurile lui Baco- via chiar dacă ele și-au pierdut frunza înainte de a ne naște.

Credem în Grecia niciodată văzută de Shakespeare, în Roma lui știută doar din cărți. Atlantida lui Platon ni se pare verosimilă în vreme ce o istorie fadă, ce se vrea și nu ajunge să fie o oglindă a timpului nostru nu ne convinge de autenticitatea ei.

A scrie pentru cei mulți înseamnă a-ți asuma o multitudine de vise și speranțe, a te întemeia pe înțelepciunea obștii, pe suma unor experiențe existențiale cu neputință de repetat cu o singură viață. Înseamnă a avea, corăbier, vînt

la proră și, semănător de grîu, siguranța sub pași, a pămîntului. O zidire în destinul alor tăi, o participare la istorie. Opțiune, construcție lucidă și — cum spunea poetul spadei — „pohtă pohtită”.

Cei mulți: ei ne sînt aleșii. Pentru ei scriem și nu pentru snobii cernelii și ai cafenelii. Truda e de totdeauna dramatică, solitară, bucuriile se între-

zăresc cu greu dar știi că dincolo de tot ce exprimi mai există ceva: o instanță sobră, capabilă să discearnă fără greș între strălucire și impostură. Un semn de cadran indicînd binele, promisiunea duratei, a dăinuirii. Simți astfel că mai poți interveni în propria-ți scrisă tocmai fiindcă ea capătă norocul confruntării cu sensibilități multiple ce-i sporesc șansa de a vibra în timp și peste timp. Vorbe mari. Așa e, le-aș putea „traduce” convenient și în mărturisiri ce ar suna mai „modest” dar la ce bun? Nu putem concepe ambițiile scriitoricești fără un anume aer spectacular. Vorbînd despre rostul cărților nu poți ocoli emfaza barocă mai ales că scrierea nu ține de însușirea doar a unui singur meșteșug ci parcă de toate. Rebreanu era și un plugar desăvîrșit asemenea eroului său, Ion, tot astfel cum „generalul” Lev Tolstoi desfășoară în „Război și pace” planuri de bătaie în stare să-l ingenuche pe Napoleon.

A scrie pentru mai mulți e ambiția noastră supremă. Acești mai mulți ne-au ivit pe lume, ne-au dat graiul, cuvintele, istoria. În numele lor s-a înghetăbat gospodăria fragilă de sub lampa de scris, ei au apărut-o de primejdie. Doar ei o pot apăra și pe mai departe.

Scriem cărți ce sînt ale lor. Și ale lor.

Și cînd cei mulți sînt poporul român, știm că scriem pentru un neam mîndru, neîngenunchat de vicisitudini, fărur de armonii cosmice. Iată una dintre ele, mărturisirea de credință a lui Mihai Eminescu: „Dumnezeul genului! m-a sorbit din popor cum soarele soare un nou de aur din marea de amar...”

Atelier literar

G. Dumitrescu

Fl. Oancea: În general, e bine să aşteptăm răspunsul, înainte de a trimite o nouă scrisoare (altminteri, se produc incurcături). Scrisoarea din decembrie, dacă n-a primit răspuns aici, înseamnă că n-a ajuns până la noi. Deocamdată, scrie-ţi-ne amănunţit despre ce e vorba (prin telefon, nu se pot rezolva toate problemele).

V. Vancea: Am primit dactilografele. (Dar, din răspunsul nostru anterior nu rezultă în nici un caz vreun indemn spre... „incifrare“!).

Val: Pare să fie o undă lirică prin textele dv. (foarte greu şi incomplet descifrabile!) dar încă nu e clar şi concludent. Reveniţi (dar cu ajutorul maşinii de scris!). În cealaltă problemă, vom căuta datele necesare (deocamdată, nu le avem).

D.E.R.: „Avignon“, „Mătasea“.

Dorel S.: Delir verbal şi simulare artizanală de poezie (adesea, stingace, cusută cu aţă albă...). Singurul lucru mai adevărat, „Soldatul“.

V. Ianculescu: Nimic nou, din păcate (aceeaşi

confecţie rigidă, uscată neinspirată). Dar, pentru cineva care minuieste (în scrisoarea) un condei atît de sprinten, de spiritual, dar şi echilibrat şi propriu în formulări, unele explorări în domeniul prozei ar putea fi considerate drept o datorie firească.

W. Kramps: Încă tulburi, „crude“, insuficient decantate şi supuse armoniei, esteticului, rămîn (deocamdată) nişte etape, „documente“ semnificative, singerinde, în pragul poeziei. Mai aproape, „Cenuşa vie“, „Alexandria“.

S.I. Rotaru: Se pare că nu lipsesc semnele unui posibil demers în poezie („Nostalgie“, „Ab ovo“, „Zbor“). Să vedem în continuare.

A.-A. Iones, I. Sfeta, Denis-Lugoj, Valentina Pavel, Em. Gheorghe, Adr. Morar, L. Boilă, Em. Nelega, Mirena Dumitraşcu, Lucia R.M., C. Boboc, A. Dănăiaţă, Scarlat Andrei, A.C. Muncelleanu, Jeanina G.T., Ariana, K. Wild, Cl. Bene (ortografia!), Gabriel Sorger, T. Nicolae, Mircea Dinu, Natalia G., M. Mărculescu, Costel Catană, Ene

Niculaie (Ploieşti), Sanda Nechifor, I. Buzdugă, Virgiliu Popa, C.-C. Deliu, Ov. Purdea, D.A.—Turda, D. Dobron, Doru Angelescu, Ad. Păvăleanu, I. Ivan, I. Lungescu, G. Prepelită, Rod. Sterie, Veli, G. Săvulescu, S.V. Aron, Dan Sima, Nae Aurel, H. Chiripuci, T. Vărzaru, M. Gemescu, D. Bulgioiu, Mihai Daniël, D. Deladante, T. Mititelu, I. Adr. Pop, M. Arţin, Mihai Popa, Em. Corici, Nina V., Mihail Dinu Romuleanu, A. Boeriu, M. Olariu, L.—S. Bănăţeanul, Carmen, Dana, C., I.B. Irim, M.G.—Zuzu, Tudorel Radu, Mecor, Olga Stătescu, D.M.—Destecmen (indescifrabile), A. Tafran, St. Misticu, Dorian Fl., Sp. Florescu, Fl. Munteanu, Laur. Enache, I. Arţag, Ram. Enescu, Gh. Dumitrache, P.V. Sandy, N. Filip Bărăgan, M. Enescu indescifrabil), Dan Teodorescu: încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU

N.R. Manuscrisele nu se inapoiază.

Gind

Dacă iubirea ar fi
O piatră care se rostogoleşte mereu
Şi nu prinde muşchi niciodată,
Toţi oamenii ar deveni imposibili
Ca stîlpul de telegraf,
Legăţi totuşi între ei
Cu un fir foarte subţire
De singurătate.

CARMEN POPOVICI

Chaplin

Drepţi! îi explică
toţi generalii şi cadeţii,
toate tunurile şi mitralierele
venite la lecţia de ris.
Dar el se împiedică eroic,
dar el, într-o nepăsare
vecină cu vesnicia
şchioapătă mai departe
surizător
prin praful cerului.

LUCIAN CODRIN MĂNĂILESCU

Sărut

Veneam de acolo,
iar tu de aici;
noi şi umbrele.

Ochii tăceau în priviri,
umbrele tăceau în auz,
praful suna aşezindu-se.

Curind,
foarte curind,
va izbucni un cumplit zgomot
la atingerea buzelor noastre.

NICOLAE NEL DANILOV

Năzărire

Spărsesem zarea. Venea spre mine,
ca dintr-o sticlă goliţă,

ca dintr-o pipă scuturată,
răceala gindului.
Nu mai aveam iarbă
să-mi acopăr picioarele,
nici umbră, să-mi ascund
veşmintele tocite.

Cu lentile tulburi
căutam cerul printre
băltoacele norilor,
mă căutam pe mine,
cea trecută de zare,
şi mă simţeam bolnavă
de neînsemnătate,
ca o virgulină bătută din
greşeală, între subiect
şi predicat.

OGANA KADAR

În seara asta

În seara asta vom bea
Cu ochii umezi
Eu voi povesti despre
Ultimele imburjienate
Despre dealurile cu arini
Şi ţăranii trecuţi
Tu vei povesti despre
Bunicile din Valea Frumoasei
Vom bea cu ochii lot mai umezi
Vorbind mai mult, neascutînd
Prin fum găesc pe faţa ta
Fişii subţiri din blindeţea de odinioară.

NINA VODA

Expunere de motive

Eu te caut pe tine
ca să flu singur
să te fac orizont
între mine şi toate cele din preajmă
să te desăvîrşesc în visul meu
de piatră ce plinge cu ginduri
în visul meu
de copac uitat la marginea cimpiei
eu te caut pe tine
fiindcă este prea mult cer deasupra
pentru o singură pereche de aripi

MARIUS DUMITRESCU

PAUL SIMA:

(Urmare din pag. 9)

încă în stare de eboşă, o bălăie istorică „Istoria, mai veche sau mai nouă a ţării, tine să ne declare Paul Sima, este pentru mine o temă permanentă. Aici este vorba de-o bălăie pe care o voi intitula Bătălia de la Vadul Vechi, o localitate inventată de mine. Mă interesează să rezolv cromatic şi dinamic două mulţimi de personaje confruntându-se. Tot din imaginaţie, dintr-un gînd care m-a chinat multă vreme, am făcut şi portretul lui Burebista. Iată-l aici, pe perete, proiectat pe un fundal verde, cu o mantie de un verde mai stins, şi purtînd pe cap un celebru coif de aur descoperit într-una din săpăturile, arheologice de ultimă oră. Se pot citi pe chipul său, cred eu, fermitatea, inteligenta, ba chiar şi asprimea unui bărbat în floarea vârstei şi constant că pe terri săi apasă griile şi soarta ul întreg popor. Lingă el, pentru că tot vorbim de istorie, o compoziţie intitulată Personaje istorice, adică un bărbat şi o femeie, de bună seamă daci, în faţa unei porţi maramureşene, o familie în care ea ţinea în mînă o floare, în timp ce pe cealaltă o duce în dreptul inimii, cit mai graţios cu putinţă, iar el, aidoma lui Burebista, cu care şi seamănă, etalează o demnitate regală, neînchipuit de mîndră. De menţionat că unul din stilpii porţii este marcat cu acel semn, cercul tăiat în două, întilnit pe celebrul monument brăncuşian de la Tirgu-Jiu, pe Poarta Sărutului. Sau, dacă vreţi să vedeţi alt subiect istoric, iată, în câteva variante, în câteva compoziţii de sine stătătoare, celebrul monument de la Densus, construcţie ce poartă în ea atîta mister, atîta veche istorie infăptuită pe pămîntul Daciei noastre. Între Procesiune la Densus şi Densus — două lucrări la care ţin foarte mult, atît pentru ceea ce pot ele să spună despre plăcerea mea pentru temele istorice — o alta, Vestigii, cu o cromatică intrucitva mai deosebită decît cea pe care o practic în mod curent. Griurile de alb sînt ceva rai patinate, aproape albăstrui, iar cimpurile de ocră sînt la rîndul lor mai întucate. Lipsşeşte, după cum v-aţi dat seama, acel omniprezent albastru deschis pînă spre ceruleum, iar ocrul, de obicei deschis pînă spre galben auriu, are aici o tuşă mai adîncă, mai pămîntoasă. Dar să trecem la altă lucrare, la acest Epilog 1907, un convoi de ţărani escortaţi, parcă infrinţi, dar neclintii, totuşi, în hotărîrea lor de-a lupta pentru pămînt, neclintire ce se citeşte, zic eu, pe chipul ţăranului care, legat cu minile la spate, ea şi ceilalţi, priveşte în urmă cu ochi ameninţători, neînduplecaţi. Ceilalţi, după cum se vede, sînt duşi ca o turmă, acesta însă, singurul ce priveşte înapoi, are, în viziunea mea o forţă teribilă,

însăpăimîntător de mare. Dar parcă spuneam că nu dau nici un fel de interviu! Iar dumneavoastră notaţi tot ce spun eu, nu-i aşa? Il incredinţăm pe Paul Sima că notăm doar titlurile lucrărilor. Stratagemă pe care se preface că nu o observă. Ne exprimăm mirarea că, pînă să intrăm în atelier, ni s-a părut a fi mai cumpănit la vorbă, mai puţin vioi, aşa cum i se cade a fi unui ardălean născut chiar în Cluj-Napoca. Chiar aşa şi sînt, dar nu atunci cînd intru în atelier. Aici mă cuprînde o nelinişte pe care nu o pot stăpîni. Parcă devin altul. Mai ales atunci cînd vorbesc despre lucrările mele. La ce tin eu mai mult şi mai mult? La tot ce vedeţi de jur-împrejur. La această lume a ţăranului transilvănean, din care mă trag şi o spun cu nedismulată mîndrie, ţăran pe care l-am pictat din cea mai veche istorie a sa, aşa cum mi l-am imaginat eu, şi pînă-n clipele de azi, la tirg, la nuntă, la sărbătoare, la înmormîntare, chiar pentru că şi momentele triste şi grele fac parte din viaţa omului. Sigur că da, în jurul lucrărilor mele, luate pe ansamblu, se pot face o sumedenie de discuţii, că am optat pentru o anume teorie, sau pentru o alta, că aştern tusele de culoare într-un fel sau altul, că imi concep compoziţiile astfel încît să ajung la o anume esenţializare, la o anume monumentalitate, dar ceea ce aş vrea eu să rămînă cu adevărat ar fi să se vadă că am iubit viaţa, cu toate ale ei, că mai ales sînt fascinat de viaţa ţăranului în a cărui frumuseţe morală eu văd însăşi fiinţa poporului nostru. Iată-i, ca să zic aşa, pe aceşti **Miri din Oas**, cum se numeste lucrarea asta în care, într-un cerc dulce, plin de alb şi puritate, el îi oferă ei un buchet de flori de cîmp. Vedeţi, totul este conceput în așa fel încît să se simtă fiorul curat al unei nemeipomenite de frumoase iubiri... Dar dumneavoastră nu vă mai oprîti odată din scris? Eu tot vorbesc, adică mă las antrenat la vorbă, iar dumneavoastră, călcînd convenţia, scrieţi tot ce spun. Ei bine, atunci drept supărare, vă invit la o cafea! Astfel admonestaţi şi lăsaţi singuri în atelier, admirăm mai întii şi-ntii o impresionantă colecţie de ceramică populară, adevărate şiraguri de blide, inclusiv două foarte frumoase lăzi de zestre. Între lucrările amintite şi comentate chiar de Paul Sima, o superbă compoziţie, tot cu caracter istoric, intitulată **Legenda descăleării**, în care vedem o posibilă amplă frescă, dialogînd cu o altă compoziţie, **Burebista** şi ai săi, din care răzbate aceaşi mărturisită dragoste pentru istorie. În preajma lor, respice cu rafinament, parcă pentru o expoziţie, probabil viitoare retrospectivă, câteva de-acum cunoscuta peisaje mediteraneene, spaţiu geografic şi cultural pe care Paul Sima îl bate de cîteva ani la rînd. Gama sa cromatică — de alb, albastru şi ocră — a găsit în lumina atică sau aceea-

nă o notă exuberantă, luxuriantă. Ne oprim mai ales în faţa unui personaj intitulat **Fată cu fluturi**. Drapată într-un alb strălucitor, parcă zburător, într-atît de diafan este, fata, adîncită în frumuseţea chipului efemer, ţine-n căsul palmelor un fluture. Împrejurul ei, pete de ocră, adică fluturi, zboară în aerul de un albastru pur. Lingă această compoziţie, un alt portret, intitulat **Horăţiu**, poate fiul artistului, lucrat cu aceeaşi curată căldură a inimii şi-a gîndului. Undeva, mai într-un colţ, parcă ruptă de lumea celorlalte lucrări, un grup de **Bocitoare**. În paranteză o precizare: în memoria Romul Ladea, Bocitoare, plasate în planul doi, deci văzute de departe, stau aplecate deasupra unei gropi. O austereitate cromatică în deplin acord cu momentul tragic. „Da, zice Paul Sima, surprinzîndu-ne în faţa acestui tablou, am avut bucuria de-a fi prieten cu Romul Ladea. Aş zice că, într-un anumite fel, el mi-a fost cel mai mare profesor într-ale artei, desi, evident, n-avea cum să-mi fie profesor. Aveam atelierele foarte apropiate şi, pe nesimţite, între noi doi s-a legat o strînsă prietenie“. Sîntem poftiţi să gustăm cafeaua pe care ne-o oferă invitîndu-ne împrejurul unei mese rotunde. „Masa asta, cu mozaic, am făcut-o chiar eu cu mina mea, şi de multe ori mă aşez la ea şi-mi întorc toate gîndurile cînd pe o faţă, cînd pe alta. Mă uit la şiragurile mele de blide, mă minunez de cît rafinament cromatic este în stare mesterul popular, artist ce ne-a lăsat o moştenire pe care trebuie să o păstrăm cu mare sfinţenie, mă mai uit, de ce să nu o spun, şi la lucrările mele, sau ale colegilor mei, dăruite în semn de prietenie“. Ne bem cafeaua în linişte. Afară a început să ningă. A început să bată şi vîntul care se-aude izbindu-se de geamurile înalte. Lumina a început şi ea să scadă. Mă gîndesc că, în pofta dorinţei lui Paul Sima de-a nu ne acorda, deocamdată, un interviu, el, interviul, s-a infăptuit totuşi. Lipsesc unele întrebări, lipsesc alte şi alte mărturisiri pe care, în viteză, nu le-am putut notă, cuvînt cu cuvînt, dar, din ceea ce-am reuşit să scriu, aproape pe furis, răzbate bucuria acestui om de-a picta viaţa, cu toate ale ei, aşa cum foarte frumos a ţinut să ne-o spună. Viaţa în mijlocul căreia ard cele două mari iubiri ale pictorului Paul Sima, istoria, acest înălţător sentiment redat nouă, românilor, cu deosebire în ultima vreme, la adevărata sa strălucire, cu eroii şi martirii ei, zidiţi la temelia ţării, şi **Măria Sa Ţăranul Român**, adevăratul făuritor al istoriei, impunător erou văzut în toate ipostazele devenirii sale, din cele mai vechi timpuri şi pînă astăzi. Se simte din plin, credem noi, în acest atelier, ca în atîtea altele dealtfel, aerul tare şi înnoitor al epocii, ideile majore şi generoase ce călăuzesc arta şi cultura acestui timp.

Opinia unui alegător

Un drum în ţară, la sfîrşitul săptămîinii trecute, mi-a dat iarăşi prilejul să constat cît de important este, şi cît de economic, lucrul făcut temeinic, chiar dacă la început, citeodată, ni se pare mai scump, dar numai aparent mai scump, cum repede se va vedea, şi cît de pagubitor e lucrul făcut de mintuială, grăbit şi, chipurile, economicos, atunci pe loc, desigur.

O şosea care abia dacă a trecut de vîrsta majoratului de pe vremuri se lasă de cîteva ani buni peticită şi toamna şi vara şi primăvara şi pe la toate cîţiturile nu se mai isprăvesc zidirile de contraforţi şi de canale de scurgere şi de piloni de susţinere şi mai ştiu eu ce şi ea tot ameninţă să se prăbuşască ba într-o parte, ba într-alta, şi la un cot, undeva pe la jumătatea Dealului Negru sînt sigur cîteva cantonieri care de la acel cot vor ieşi la pensie iar biata panglică de asfalt tot nu va curge întregă.

A făcut, credeţi, cineva o socoteală băbească să vadă cît au costat şi cît mai costă încă (!) reparaţiile care nu se mai termină? Nu cred că a făcut, altfel povestea ar fi trebuit să ajungă la un capăt. Ţăranul român are o sănătoasă filosofie a lucrului făcut temeinic şi la timp, adică la timpul lui, al lucrului, „fiindcă“, zice ţăranul, „fiecare lucru are un timp al lui“. La el o temelie de casă se cuvîne să ţină nu numai o viaţă de om, ci o viaţă de neam întreg şi parcă aud un zidar de la mine din sat judecîndu-şi un copil mai pipălatec: „Mă băiete, vezi bine cum faci mortarul şi cum netezeşti cu mistria să nu mai vină nimeni pe lume să dreagă după tine!“ Pe lume, adică pînă la sfîrşitul pămîntului, şoseaua se întinde de la Piteşti pînă aproape de Rm. Vilcea.

Dar mai e, şi povestea chivernisirii lucrului bine făcut şi a păstrării lui cum se cuvîne, fiindcă nu e destul să zideşti temeinic, mai e şi cheltuiala întreţinerii care, dacă nu e făcută la timp, costă mai mult decît lucrul întreg! O superbă casă de cultură dintr-un oraş cu frumoasă tradiţie şi cu ambiţii în spaţiul spiritualităţii a ajuns, nu se ştie cum, pe mina directorială a unui neputincios, acesta e cuvîntul care-l încapă şi omul are pentru toate neputinţele lui „argumente“ însă „argumentele“ nu ţin loc nici de curăţenie, nici de clanţele de la uşi care nu se mai închid, nu ţin loc nici de becurile care au dispărut, nu ţin loc nici de scările ciobite, nici de culisele uitate de mătură, nici de nimic. Nu ştiu cît ne costă leafa directorului cu pricina dar sînt gata să particip la

Amestecate...

calcularea pagubelor produse de „argumentele“ lui şi ce mă miră e liniştea lui sfîntă că nimeni şi nimeni nu-l poate clinti din loc. Mai repede se vor clinti din ţîţinile lor uşile clădirii peste care a fost pus să păzească cu praştia decît scaunul lui pe lingă care mai pluteşte şi cite un damf de prună bine exploatată industrial... Nu-i dau numele din mare respect pentru ediliile lui admirabile.

În alt loc am văzut şi spiritul gospodăresc al unui om care ambicionîndu-se să i se dea pe drum bună ziua, cu tot respectul, de către concetăţeni, a făcut din întreprinderea lui, tot ce se putea face ca un domeniu cum este aprovizionarea populaţiei să se apropie măcar de ideea de demnitate. Etajul unui bloc oarecare a devenit astfel un spaţiu de autentic bun gust şi de extremă civilizaţie contribuînd, astfel, eficient, la cultivarea raporturilor întemeiate pe rigoare şi disciplină şi exigenţă superioară astfel încît nici nu mai e de mirare că întreprinderea respectivă îşi face şi din punctualitatea serviciilor, un argument al muncii ei foarte spinoase. Directorul se cheamă Gheorghe Vlangăr.

Vine, totuşi, primăvara, drumurile ţării se vor afla iarăşi pline de viaţă, intră în acţiune hanurile, popasurile turistice, nu mai trebuie să spun eu ce înseamnă, la un ceas de oboseală, o vorbă bună, spusă de un negustor curat îmbrăcat, o masă pusă cu suflet, un pahar strălucitor, o cameră aerisită, un pat ca zăpada (nu asta de care nu mai scăpăm, evident), o ciorbă fierbinte mirosind a toate buruienile care fac gustul mîncării, în sfîrşit, nu mai continui, ştiţi bine ce vreau să spun...

Fireşte că nici nu-mi închipui că turismul n-a aflat că vine primăvara; ce imi permit eu să sugerez este o mai evidentă grijă pentru ţinuta celor care slujesc sala de mese: Dom'le cît de bine se văd semnele felurilor de mincare, pe pantaloni lor negri, pe vestele lor (ca la Hanul Ursului de lingă Piteşti), şi cum se mai bagă de seamă degetele lor pe marginea farfuriilor! Să nu izbutim noi să facem din curăţenie un indicator de retribuţie foarte sever în industria turistică?!

Niciodată nu mi s-au părut cuiburile berzelor mai fascinante ca în aceste zile. Niciodată n-am bănuit cîtă speranţă ascunde roata lor încă atît de pustie... Nu mai e mult şi vor veni berzele... Povestea lor, şi a cuibului lor făcut temeinic, mă incurajează...

DINU SĂRARU

— Pot să vă fac un compliment ?
 — Nu-mi plac, dar vă ascult.
 — Mi se pare că semănați cu Zaharia Stancu: aceeași chip dăltuit, aceeași privire care trece prin om...
 — Am mai auzit asta și mă gîndesc că, poate, Teleormanul și-a pus pecetea peste amîndoi. Dacă însă observația dumneavoastră e și o invitație la confesiune, v-aș mărturisi ca, dintre scriitorii județului meu natal, mai aproape m-am simțit de Marin Preda.
 — De ce, tovarășe profesor, pe ce considerente ?
 — Nefiind critic literar, n-am nici velleități, dar pe Preda, cum să zic ?, l-am găsit mai sincer. Eu, ca fost teleormănean și ca om al unei anumite epoci, mai degrabă m-am descoperit în opera lui decît în aceea a lui Stancu.
 — Nu știu dacă e un criteriu, dar mă rog. De ce ca fost teleormănean ?
 — Pentru că, plecat demult, m-am întors tot mai rar acasă. La Bragadiru nu mai am pe nimeni, doar niște ființe, care locuiesc în casa bătrînească. Ai mei, mama și tata, s-au prăpădit.
 — Sinteți deci fiu de țărani ?
 — Intocmai și, de cite ori mi se ivește prilejul, nu mă sfîșec s-o recunosc.
 — Ajungem la Blaga, pentru care veșnicia s-a născut la sat.
 — Poate că și veșnicia, nu contest, dar istețimea, sigur. Anton Popescu, tatăl meu, trecut pe livretul militar Anton Popa, n-a avut decît 6 sau 7 clase, dar a privit todeauna viața cu multă înțelepciune. A răbdat mult pentru ea și a luptat mult, moștenind o sfințită îndrjire de la bunicul meu, poreclit al Paunei, care a fost unul din capii locali ai răscoalei din 1907.
 — Dumneavoastră ce-ați preluat din această zestre ?
 — În primul rînd, sănăitatea. Tata era un om de fier, care s-a stins brusc, ca o luminare, fără să fi suferit vreodată de ceva. Mi-a mai transmis respectul pentru muncă, un respect nemărginit pentru piinea agonisită cu sudoare. Urmam, ca și sorămea, Emilia. Școala normală din Cimpulung Muscel și, cînd veneam pe-acasă, îl întrebam cum o mai duce, cum se mai descurcă. Nu-mi răspundea. Doar îmi arăta miinile, care erau bătorite, aspre, ca un lut întărit de prea multă arșiță.
 — Cum se explică faptul că, deși urma să deveniți învățător, ați devenit medic ?
 — La Bragadiru lucra un doctor, Teclu și nu-mi mai aduc aminte cum. Un vecin de-al meu, un băiețandru numit Ștefan Jainea, s-a îmbolnăvit de pneumonie, afecțiune care, pe vremea aceea, făcea ravagii, ca și pelagra, ca și frigurile. I-au aprins luminarea și, cum se zice, i-au pus cruce. Numai că Teclu l-a salvat. „Minunea” aceea m-a împins să mă fac medic.
 — Ceea ce s-a și întimplat, în 1951, da ?
 — Exact. Cum apăruse facultatea de pediatrie, în urma reformei învățămîntului din 1948, am ieșit pediatru, după ce fusese, pe rînd, extern și intern în diferite servicii, îndeplinind o excelentă ucenicie. În anul VI fiind, l-am întîlnit în Clinica de pediatrie de la Spitalul C.F.R. 2 pe profesorul Alfred Ruscescu, care a jucat un rol hotărîtor în formarea mea și a generației mele. Patru dintre profesorii de pediatrie de azi, Răzvan Pricșu, Mircea Maiorescu, Mircea Geormăneanu și, firește, Valeriu Popescu s-au format la școala lui, o școală despre care mi-aș permite să spun că n-a fost numai de pediatrie, ci și de caracter.
 — Cum era maestrul dumneavoastră ?
 — Un savant și, totodată, un om. Deși întemeietor al pediatrii românești moderne, ne trata pe noi, care eram cu 25—30 de ani mai tineri, de la egal la egal, dîndu-ne mină liberă. Parcă ne alinta strigîndu-ne tătucule, dar la o adică întorcea foaia. Avea o vorbă de la care n-a abdicat niciodată : tătucule, cine n-are foc sacru, n-are ce căuta la mine !
 — Ce înțelegea profesorul Ruscescu prin foc sacru ?
 — Patima pentru meserie, dragostea pentru copilul bolnav. Dînsul socotea că, înainte de orice, această dragoste e obligatorie.
 — Și e ?
 — De la ea pleacă totul : fiecare copil bolnav trebuie privit ca și cum ar fi copilul tău. N-ajunge deci știința, trebuie și mult suflet. Să te implicî în fiecare caz, să trăiești fiecare boală.
 — E frumos spus și cred că e și adevărat, dar simt nevoia să vă întreb : e și posibil ?

— Firește că e. În afara pediatriei, cum să fiu cit mai explicit ?, medicina era în miinile ei prezentul. Pediatria poartă responsabilități înfinit mai mari, ea ocupîndu-se, prima, și de viitor. Ii condiționează actele și frumusețea materialului uman cu care lucrează, copilul fiind purtătorul de lumină și de speranță al omenirii.
 — Parcă am mai citit asta undeva !
 — Sint cuvintele lui Victor Hugo.
 — Aha. Vă invit să continuați.
 — Ce mai avea dascălul nostru ? Un cult al muncii fără egal și un optimism totdeauna robust. Nu-mi aduc aminte să-și fi luat vreodată concediu. După dînsul, un an avea nu 365 de zile calendaristice, ci 365 de zile de muncă.
 — Tovarășe profesor, să fie pediatria cea mai dificilă ramură a medicinei ?
 — Cea mai dificilă ? Poate. Cea mai delicată ? Sigur.
 — Pentru că în multe situații bolnavul nu vorbește ?
 — Unii chiar sar peste cal susținînd că, din acest punct de vedere, medicina noastră e mai aproape de cea veterinară decît de cea umană ! Dar e o glumă nesărată. Anamneza, istoricul bolii, are un rol deosebit, dar te bazezi pentru a căpăta cit mai multe informații pe ajutorul părinților. Înaintea acestora

Proca, cu Constantin Coman, cu Costin Carp, cu Ion Cîncă, toți profesori de elită, șefi de clinici, de școli, nume de rezonanță în aria medicinei românești actuale.
 — Cu atît mai mult.
 — Ne-au folosit, firește, externatul și internatul, care azi s-au generalizat, ceea ce e bine, cu toate că trebuie să ne preocupăm mai mult aspectul calității. Numai că am și muncit pe rupte. Cînd am terminat noi, în 1951, se naștea o lume nouă și, ca să răzbați, trebuia să fii harnic, serios, perseverent, disciplinat. Noi am fost, fiecare în domeniul lui.
 — N-a contat cumva, în cerc marea cu degetul, și talentul ?
 — Talent poate fi, nu-l exclud, dar muncă trebuie să fie. Să-ți imaginezi o casă e ușor, dar s-o ridici e înfinit mai greu.
 — Așa e. La ce oră vă treziți ?
 — De 30 de ani, n-am umblat la ceas ! El sună la 6, dar mă găsește mereu treaz. Poate că e un alt exemplu că obîrșia mea de țaran nu se dezmente.
 — Spuneți că externatul ridică și probleme de calitate. În ce fel ?
 — Înainte se intra prin concurs, care era o primă sită. Azi, însă, cînd numărul studenților e mult mai mare, element pozitiv, nu-i poți forma pe toți pentru performanță, din două motive

mai mult arta de a preveni bolile. Esența medicinei profilactice, a omului sănătos, a fost încă de Hippocrate, care scria, citez din memorie, că e mai ușor să previi o boală decît s-o tratezi. Pe această cale, pediatria are sarcini tot mai mari. Nu doar strict curative, de spital, ci și preventive, sociale, de îndrumare metodologică etc. etc. În disciplina noastră, legătura dintre dispensar și spital trebuie să fie, și e, foarte puternică, fiind în joc, repet, nu doar prezentul. Lucrînd azi, noi lucrăm, de fapt, și pentru miine, într-o măsură mai mare decît ceilalți confrăți. Îmbunătățirea fenomenului demografic și, în special, creșterea natalității și reducerea mortalității infantile ne preocupă în cel mai înalt grad, obligîndu-ne să căutăm și să găsim soluții. Găsim, dar nu într-o proporție care să ne mulțumească. Am făcut multe, dar putem face și mai multe. Răspunsul pediatriei, care beneficiază de condiții deosebite de activitate, cu precădere în anii fertili ai Epocii Nicolae Ceaușescu, poate și trebuie să fie și mai convingător.
 — Schimbul ei de miine e asigurat ?
 — Fără teama de a fi contrazis, afirm că din plin. Aș putea să vă furnizez o sumedenie de exemple, dar mă limitez la ce știu mai bine. Numai aici, la „23 August”, lucrează 2 șefi de

tru adevărat, ajungi să citești în ei ca într-o carte : îi privești și, în funcție de experiență, o apuci pe-o cale sau pe alta.
 — În ochii mei ce citești ?
 — Că nu sînteți copil !
 — Vă mulțumesc. Se spune că pediatriul trebuie să fie tot mai mult un consilier al familiei cu copii mici. E chiar așa sau numai se spune ?
 — Așa ar trebui să fie și, de cele mai multe ori, și e. Pentru a se evita, ca să simplific, anumite erori care sînt, adesea, de alimentație. Tocmai riscul unei porniri greșite trebuie îndepărtat. Pornindu-se greșit, se va continua greșit.
 — Cînd se comit aceste erori ?
 — Cînd se trece la ceea ce numim noi, pediatrii, diversificare, cînd i se administrează copilului și altceva în afară de lapte. Te trezești că, la 4—5 luni, poate chiar mai devreme, copilului i s-a dat să mănînce sarmale ! Nu atît marea a hotărîrit, cit bunica, femeie care, nu-i așa ?, a mai crescut copii și știe ce și cum mai bine decît oricine ? ! N-o fi moarte de om, se făleşte bătîna, să se obișnuiască băiatul și să crească mare ? ! De aceea trebuie să vegheze pediatriul : ca totul să vină la timp, ca nimic să nu fie forțat. Se impune deci, în rîndul tinerelor mame, o educație sanitară cit mai asiduă.
 — Tovarășe profesor, chestiunea s-a dezbătut și se mai dezbate : laptele artificial îl poate suplini pe cel de mamă ?
 — Au fost discuții, dar nu mai sînt, căzîndu-se de acord că laptele de mamă este alimentul ideal pentru sugar, fiind cel mai valoros din punct de vedere calitativ, prin conținutul lui de enzime, anticorpi, vitamine, săruri minerale. Acest lapte este perfect adaptat posibilităților de digestie și de asimilare ale sugarului, cit și nevoilor de întreținere și creștere. Din păcate, în afara excepțiilor justificate, mai sînt și cazuri, nu puține, cînd din cochetărie, din comoditate etc. unele mame se feresc să-și alăpteze copiii la sin. Ele greșesc nu doar economic, oricare alt lapte este mai scump, ci și afectiv, refuzînd copilului un „schimb de semnale” care duce la o apropiere reciprocă.
 — Cunoașteți latină ?
 — Ce să cunosc ? !
 — Limba latină.
 — Vorbesc francezește și, din necesități de documentare, cîtesc englezește. Latină am făcut, dar am mai uitat.
 — Care e dictonul dumneavoastră preferat ?
 — Ante, mare, undae, în profesie și, în afara ei, utili, non abuti.
 — Adică folosește, dar nu abuza. Fiind axioma moderației, cred că vi se potrivește. De ce însă undele, valurile înaintea mării ?
 — Pentru că todeauna cauza precede efectul. Pentru fixarea unei atitudini terapeutice, trebuie să stabilești, interpretînd tabloul clinic, un diagnostic cit mai precoce. Ca și în militărie, începutul atacului poate garanta, împotriva bolii, izbînda. Sau, întîrziînd, o poate compromite.
 — Cum vi se par studenții de azi ?
 — La pediatrie fiind acum 90 la sută fete, e mai greu de îndrăznit o comparație. În ansamblu însă, cred că au mai puțină inițiativă decît aveam noi, așteptînd prea mult de la alții. Unii dintre ei sînt, din păcate, elevi în clasa a XIII-a și a XIV-a !
 — Dumneavoastră pediatriul, soția pediatrii, iar băiatul va deveni, cit de curînd, inginer de aviație ? Nu regretați că v-a trădat profesia ?
 — Am fi fost fericiți să ne urmeze, dar nu l-am silit. Cînd mi-a mărturisit că se simte atras de avioane, m-am intristat amaric, dar n-am dus muncă de lămurire cu el. I-am zis doar atît : Mihaie, fă ce dorești, dar fă bine !
 — Spitalul acesta, plasat lîngă Pasajul Piața Muncii, e unul dintre cele mai vechi din Capitală și, totuși, unul dintre cele mai căutate ! Care se fie explicația ?
 — Noi, niciodată nu s-a construit pentru pediatrie, în București sau în țară, ca în ultimii 20 de ani, sau vechi, spitalele noastre sînt corespunzător dotate. Dar asta e doar un aspect al problemei. Nu contează clădirea, contează cine lucrează în ea. Omul sfințește locul, deci și spitalul.
 — Bănuieți cum intenționez să închei acest dialog ?
 — Nu, nu bănuiesc.
 — În numele sănătății copiilor noștri, dorindu-vă sănătate.

„Fă ce dorești, dar fă bine!”

Valeriu Popescu ; n. 4 noiembrie 1924, Bragadiru, Teleorman ; profesor doctor, șeful Clinicii de pediatrie de la Spitalul de copii „23 August” din Capitală ; decanul Facultății de pediatrie din I.M.F. București ; 180 de lucrări științifice publicate în țară și peste hotare ; 26 de cărți, tratate (singur sau în colaborare), între care „Diagnostic clinic și radiologic în pediatrie”, Editura Didactică și Pedagogică 1967, și „Electroencefalografia pediatrică”, Editura Medicală 1973, au fost distinse cu Premiul „Gheorghe Marinescu” al Academiei R.S.R. ; președinte al Societății de pediatrie, filiala București ; membru asociat al lui International Child Neurology Association ; ordine și medalii.

insă, vorbesc semnele clinice, pe care te ostenești să le descifrezi.
 — Dintre acestea, febra e cea mai periculoasă ?
 — Uneori. Alteori însă, o vîrșătură, la copilul foarte mic, poate fi un indiciu și mai neliniștor. Ca și convulsile. E și motivul, sau măcar unul dintre ele, pentru care orice copil bolnav înseamnă o urgență. Pentru părinți, care nu trebuie să aștepte, dar și pentru pediatri, care au datoria să intervină imediat. În meseria noastră e, fără exagerare, foc continuu.
 — E pediatria o profesie întîi și întîi pentru femei ?
 — Fiind mame și deci mai apropiate de copil, femeile sînt foarte bune practiciene, dar nu m-aș incumeta la o diferențiere netă. Eu sînt adeptul nuanțelor.
 — Cum vă explicați atunci că virfurile pediatriei noastre, profesorii pe care i-ați enumerat, precum și Gheorghe Goldiș de la „Fundeni”, Pătru Meilă de la „Grigore Alexandrescu” și așa mai departe, sînt bărbați ?
 — Pot invoca și o serie de profesoare de prestigiu, Iuliana Tîrlea, Eugenia Mihalca, Asia Chipail, altele, dar problema tot rămîne. Pretutîndeni, nu doar la noi. Ca să fiu sincer, nu m-am întrebant niciodată de ce e așa și nu altfel.
 — Intrebați-vă acum !
 — Intrucit, ocupîndu-se de copil, sub toate aspectele, făcînd și gospodărie, soțiile, surorile, fiicele noastre ne-au lăsat nouă, bărbaților, răgazul necesar să abordăm mai atent știința medicală. Luați-o, dacă vreți, și ca un sacrificiu al femeii.
 — Dacă nu mă înșel, și soția dumneavoastră e tot pediatră.
 — A fost, de-acum e la pensie, și m-a ajutat mult. Sfaturile ei mi-au prins todeauna bine, flerul ei. Ne-am căsătorit demult, încă din ultimul an de facultate, și am lucrat cot la cot.
 — V-ați căsătorit din dragoste ?
 — Firește, dar ea a avut și un motiv în plus.
 — Anume ?
 — Chemînd-o ca domnișoară tot Popescu, nu și-a mai schimbat numele.
 — Altcîeva : cum se face că din generația dumneavoastră au ieșit atîția și atîția profesori ?
 — De fapt, Pricșu a terminat cu 2 ani înaintea noastră, a lui Maiorescu, a lui Geormăneanu și a mea. Dar am mai fost colegi cu Mircea Olteanu, cu Eugen

cel puțin. Pe de-o parte, pentru că nu toți vor. Pe de alta, pentru că tu, ca profesor, n-ai cum să te împarți cit ar fi nevoie.
 — Și cit ar fi nevoie ?
 — În trimestrul I, de pildă, am avut în clinică anul VI pediatrie, 129 de studenți ! Unii mai buni și mai dornici, alții, pentru că așa e lumea făcută, mai puțin buni și mai indiferenți. Am fost ispitit, poate așa era și mai normal, să mă ocup mai ales de primii, dar a trebuit să mă impart în mod egal. Nu zic că nu e bine, iată, lucrează aici 3 asistenți excepționali, vizitatori profesori, bag mina în foc, Doina Bălășoiu, Victoria Hurduc și Dorin Bleahu, dar ar putea fi și mai bine. Dacă, de exemplu, șefilor de catedră, profesorilor, adică celor dintîi interesați, li s-ar lăsa într-o măsură și mai mare latitudinea de a-și alege colaboratorii.
 — Ați fost 4 elevi ai profesorului Ruscescu și sînteți, azi, toți 4 profesori, șefi de clinici, pediatri recunoscuți cu cărți, cu premii, cu onoruri etc. Care e totuși cel mai bun dintre dumneavoastră ?
 — Am să vă răspund așa : colegii mei sînt foarte buni. Adevărul e că Alfred Ruscescu ne-a format, iar Răzvan Pricșu, mai vîrstnic decît noi, ceilalți 3, ne-a ajutat, dovîndu-se generos. Mai important mi se pare un alt aspect. Toți 4 am fost și am rămas prieteni. Nu la cafeana sau la suetă, în profesie. Poate că ne-a adunat și acel foc sacru despre care vorbea maestrul, poate că și firile noastre au contribuit la asta, dar n-a existat între noi loc niț pentru invidie, nici pentru răutăți. O asemenea atitudine ne-a servit, firește, nouă, dar și pediatriei, în general.
 — Colaborați ?
 — Nu o dată, cînd unul se simte depășit, apelează la celălalt care, după ce cere 3—4 lămuriri, monosilabic, se urcă în prima mașină și vine ! Ca să fiu și mai concret : întocmim acum împreună, clinicile din Capitală, un studiu complet privind afecțiunile aparatului respirator la copil. În strădania noastră, orgolile n-au ce căuta. Miza e prea mare, copii cit mai mulți și mai sănătoși pentru țară, ca să cobori ștacheta și să eșuezi în măruntșuri.
 — Ce e medicina, stimată tovarășe profesor Valeriu Popescu, arta de a lupta cu bolile ?
 — Ea trebuie să însemne tot

lucrări, Constantin Arion și Dimitrie Dragomir, în jur de 43—45 de ani, care ar putea fi oricînd profesori ! Cînd am plecat de la „Emilia Irza”, în 1977, am insistat să-i iau cu mine și n-am greșit : amîndoi sînt excepționali !
 — Nu-i lăudați prea tare, într-o bună zi o să umble să vă ia locul !
 — Viața nu stă pe loc, așa că va veni, mai devreme sau mai tîrziu, și momentul acela. Mă voi retrage însă cu cugetul împăcat, convins că am lăsat ceva în urmă. Poate că nu o casă, nu sînt atît de vanitos, dar măcar citeva cărămizi.
 — Vorbeați la începutul acestei discuții despre fler. Ce e el dacă nu e talent ?
 — Oare ? Simțul clinic provine din experiență. Cu cit ai văzut mai mult, cu atît știi mai mult și, ca o consecință logică, greșești mai rar și mai puțin.
 — Greșeala e admisă ?
 — Admisă sau nu, ea se mai produce. Grav nu e să greșești, grav e să nu înveți din greșeală.
 — Poate fi ceva mai rău decît asta ?
 — Da, să crezi că știi totul, că ești alfa și omega ! Să fii surd la cei din jur, care pot avea, chiar dacă sînt mai tineri decît tine, o soluție mai bună, nu o dată salvatoare. O explozie, o lumină. Profesorul Ruscescu mai iubea o vorbă : apleacă, tătucule, urechea la oricine ! Idelle, ca și iepurii, pot sări cînd nici nu te aștepți ! M-am conformat și, puteți întreba pe oricine, colaboratorii mei au avut și au dreptul la cuvînt. În această clinică, deciziile sînt colective. Fiecare caz mai complicat e analizat și întors pe toate fețele. Sint dezbătute victoriile și, în egală măsură, eșecurile.
 — Eșecurile nu vă descurăpănesc ?
 — Ele sînt puține, foarte puține, dar nu mă fac să-mi pierd luciditatea. Ideal e, nu-i așa, să cauți. Să cauți mereu și, chiar dacă nu lovești ținta dintr-o dată, să nu te consideri înfrînt. Să stringi din dinți și s-o iei de la capăt, mai ambițios, mai perseverent. Ai pierdut, continuă. Ai cîștigat, continuă.
 — Vă vine, iată, un bolnav de 2—3 ani care nu poate vorbi. Lăsați totul pe seama părinților și a intuiției dumneavoastră ?
 — Mai sînt și ochii.
 — Ochii cui ?
 — Ai copilului bolnav. Ei sînt pentru noi un important instrument de lucru. Dacă ești pediatru

— OVIDIU IOANIȚOIA ■

COPII MULȚI ȘI FRUMOȘI

să-și fericească părintii, să se bucure țara!

La scaunul domnului de rouă

Nerejul, așezare cu 4 000 de locuitori de pe apa Zăbalei, este cel mai stingher dintre satele Vrancei (s-a cățărât cu casele, cu stînile, cu pășunile, cu gurile de exploatare forestieră, cu joagărele și cu morile lui de apă tocmai sub culmea Lăpoșului, pe niște țarcuri de piatră de la hotarul noros al Covasnei) și e, zic cercetătorii, „cel mai autentic”. E vechiul sat devălmaș al românilor, rămas intact pînă în pragul vremurilor moderne, e, după cum îl decretau prin anii '27 cercetătorii echipelor monografice conduse de Dimitrie Gusti, o „rezervație de arheologie socială”, o Dacie Felix neatinsă de timp, o lume a etnograficului pur și a psihologiei primordiale. Nerejul, pînă acum un sfert de veac, n-avea nici drumuri. Doar poteci prin păduri, doar șleauri de care și de căruțe tăind vadul apelor sau urmîndu-le peste prunduri în-ortochierile. Cîndva, distanțele dintre Nereju și Focșani ori dintre Nereju și alte localități ale Vrancei se socoteau, ni se povestește, nu în lungime, nu în kilometri, căci „kilometrul” era o măsură mult prea abstractă, nerăspunzînd la nimic în universul de reprezentări și imagini al omului de aici; se socoteau în „ceasuri de drum” sau în „zile de mers”.

Urcăm spre sat cu o „salvare” a spitalului din Vidra, comuna de la poalele Țării Vrancei. Șoseaua e ferecată în zale aprige de zăpezi înghețate, ca în plin decembrie, arborii de pe margini sînt fantasmă de promoroacă. Dacă ai sufla spre ei te-ar orbi niște pulberi scintilietoare, zburînd peste munți și dealuri în iuriri ca de albine. Cînd sînt pomii încărcăți de promoroacă va fi un an bun. Urcăm spre Nereju, satul de sub culmea Lăpoșului, dominați de această senzație proaspătă, augurală, de alb, anticipînd fastuos înfloririle lui aprilie.

În cabina din spate a mașinii, pe bănci tapetate cu perne, stau trei lehuze. Trei femei tinere care-și string la piept, infolite în plămînoare roz sau albastre, odraslele venite pe lume în această împărătească iarnă a munților. Au născut la Spitalul din Vidra, păstorul sănătății peste așezările din miazănoaptea Vrancei, adică peste nucleul istoric al vechii „Țări” (înglobînd citeva zeci de sate de munte, 50 000 de locuitori și o treime din teritoriul județului). O lehuză va cobori în comuna Paltin, megieșa Nerejului, celelalte două vor cobori la Nereju.

În cabina din față, între noi și șofer, e doctorul Mihai Jălova-Racoviță, directorul spitalului. Excursia în „cel mai autentic” sat vrâncean domina-sa ne-a propus-o, fluturîndu-ne prin fața ochilor niște cifre cu totul ispititoare. În Nereju, potrivit ultimelor statistici, natalitatea e de 24,4 la

mie, printre cele mai înalte din țară, sporul natural al populației e de 17,8 la mie, deci iar un record, mortalitatea infantilă e minimă, mortalitatea generală e minimă (6,6 la mie). Ceea ce vrea să însemne o așezare robustă, o „rezervație de arheologie socială”, desigur, un cuib străvechi și parfumat de viață, dar nerămas sub birna descălcatelor, ci cu fața întoarsă spre ziua de mîine, cu o materie primă pentru viitoarea umanitate a locurilor la care nu poți privi decît cu jînd. Nerejul e o țară a copiilor, continuă doctorul, din cei 4 000 de locuitori aproape 1 000 încă n-au implinit 16 ani. Parcă vibrează în vocea interlocutorului un fel de mindrie, la care zîmbim și nu ne putem reprimă o glumă: „Doctore, vorbești despre acești copii ca și cum ar fi opera dv.” Dacă vreți să știți, ni se răspunde, aflați că un rol important în aducerea lor pe lume îl au serviciile medicale, cu atît mai prețioase într-un capăt de lume ca Țara Vrancei, cu sate, cătune, case și crînguri de case risipite pe toate zările. Nerejul, de pildă, călărește pe cițiva munți, vatra satului are 48 de kilometri pătrați. Unele case n-au în juru-le decît cerul, casa vecină lor e pe alt versant, legătura cu ea o face doar boncîntul tulnicului. „Salvarea” nu poate răzbi pînă la ele, mai ales cînd e iarnă, răzbește doar sania trasă de boi bolovănoși sau de caii huțuli ai locului, mici și păroși ca niște capre. Ei bine, urmează doctorul Racoviță, și nu-i mai putem comenta cu o glumă proastă mindria din glas, căci ar fi o împietate, ei bine, chiar și în aceste aspre condiții gravidele, absolut toate gravidele, sînt asistate la naștere de personal sanitar, covirșitoarea majoritate nasc între ziduri spitalicești. Măsurile luate recent de conducerea partidului pentru stimularea natalității și ocrotirea maternității aduc un plus de eficiență într-un domeniu pe care ultimele două decenii l-au vegheat cu o strînsă grijă. La Nereju s-a aprobat construcția unui dispensar pentru copii, în valoare de aproape un milion de lei.

Am lăsat prima lehuză în grija doctorilor de la dispensarul din Paltin și a unui soț fisticic, cu foc în obraji și în răsufllarea precipitată. A dat să-și ia pruncul în brațe, dar femeia l-a ferit. Căci omul, probabil că de emoție, fîrește că de emoție, de ce altceva?, se cam clătina pe picioare, iar zăpada era luncăoasă.

Nerejul ne întîmpină la hotar cu o moară de apă, o moară-miniatură, o risniță cu pereți buretoși de lemn. O moară ce încă merge, invirtită de viscolul alb al valurilor Zăbalei și de presiunea sotelor de ani care se cheamă tradiție. Dincolo de ea, un sat de o aspră și nobilă frumusețe, un sat vrâncean, un sat

românesc de munte, cu ciopovăre de case pe toate culmile, ca într-un afiș colorat de turism. Case vechi, încheiate din lemn cu migală de cariu, gingașe chivoturi de artă ale patriei „Mioriței”, și case noi, sute de case noi cu pereți de zid și acoperișuri de țigla, dar și cu broderie de scindură traforată la „săceaful” din botul streșinii; deci în rimă cu suratele lor ninse de vreme, cu care compun un desen coerent și ales.

Oprim în fața dispensarului, clădire mai veche, dar strălucind din ziduri imaculate. Sintem așteptați. O fată blondă, doctorița Tania Grou, și o fată brunetă, doctorița Lucia Burz, se reped să ia în primire lehuzele și fișele lor de spitalizare. Niște bărbați în dimii, cu obraji în flăcări, stau deoparte, strînsi unul în altul, cu aere parcă spăsite; niște copii care au chiuilit de la școală își privesc cu ochi mari cînd mamele, cînd frății lor ce dorm somn de ingeri sub plămînoare albastre. Mamele le răspund cu surisuri palide și distante, sînt conștiente că darul pe care-l aduc familiilor le-a înălțat urias în ochii acestora. Se vor odihni un pic în dispensar, după care „salvarea” le va duce la casele lor. Deci o să plece cu „salvarea”, cu un băiețel în brațe, Simioana Chiuchiu. Are 30 de ani și mai are acasă patru copii. O să plece și Păuna Stăruială, de 34 de ani, strîngînd la piept pe cel de-al zecelea copil al ei, tot băiețel. Deseară, în casele lor de pe culmi se vor începe năpraznice chefuri cu neamuri și lăutari.

Un ceas mai tirziu, la Consiliul popular, stăm de vorbă cu Marian Vasile, primarul Nerejului, cu Gheorghe Crețu, secretar adjunct al Comitetului comunal de partid, și cu Gheorghe Dudu, vicepreședintele Consiliului. Tustrei sînt oameni tineri, între 30 și 35 de ani. Stăm de vorbă despre viața familiilor nerejene cu mulți copii.

Avem multe realizări, ne declară primarul, cu planul economic stăm bineșor, stăm chiar bine, dar cea mai mare realizare, oricum am luat-o, tot copiii rămîn, asta-i sfînt! Iar această realizare a satului îi definește limpede și condiția. Nerejul, vedeți dv., e trup de „țară de piatră”, cu solul sărac și rece, pe-aici primăverile sînt cu nea, verile sînt tirzii, cîreșele se înroșesc abia spre sfîrșit de iulie, griul se nevoiește, porumbul se nevoiește, doar cartoful ce mai răzbate, iar munții „sînt slabi”, cu pășuni puține și istovite de o amarnică folosință. Deci Nerejul asta nu e un loc bogat, dar e un loc fericit. Fericit prin copiii ce-i umplu casele, cum îi umplu fragii și cățina primăverii toate coastele și costișele. Ar fi, poate, de zis aici, crede Gheorghe Crețu, de zis

doar așa, într-o paranteză, că bogăția n-a prea făcut niciodată copii, a avut treburi mai importante, dar să nu absolutizăm, nu asta-i problema. Problema o știm din moși-strămoși, fericiți pe lumea asta sînt mai cu seamă oamenii cu copii, cu copii mulți, într-o discuție Gheorghe Dudu (care are 12 frați și surori). Oamenii aștia au de ce trăi și de ce trudi, iar cînd viața le amurgește ei nu se sperie. Nu se sperie cînd viața lor scade, căci crește, bucurîndu-i, viața copiilor. Știți dv., se însuflește Gheorghe Dudu, cine-i nerejeanul nostru pe care n-o să-l vezi niciodată cu sprincele încruntate ori cu mustața pleoștită? Ci numai cu ris pe față și cu semeție în ochi, trecînd prin grijii cu pieptul scos înainte? H cheamă Radu Ele-noiu, are vreo 50 de ani și 15 copii. Cei mari sînt la casele și la rostul lor, au și ei copii, cei mici încă se joacă pe vatră. Radu asta e muncitor forestier, stă cu săptămînile și cu lunile prin păduri, îi intră pustietatea în suflet, dar el n-o simte, îl bat ploile și îl mușcă gerurile, dar lui nu-i pasă. Și nu e-ar fi o namilă de om, că nu-i. Dudule, mi-a zis el odată, eu nu obosesc, mă, niciodată, că mă țin în putere copiii. O clipă numai să simțesc că mă clatin și gîndul la ei mă face zmeu.

Deci părinții sînt fericiți, conchidem, întocmai! zic într-un glas cu cei de față. Dar copiii? întrebăm. Cum trăiesc copiii în acest sat al copiilor?

Păi cum să trăiască?, vine răspunsul primarului Marian Vasile, trăiesc cum trăiesc toți copiii din România. Avem șase grădinițe și două școli, avem și internat, căci unii dintre copii stau departe, n-o să-i lași să vină la școală pe schiuri, peste munți și prin pădurile cu jivine. Le-am făcut un teren de fotbal, însămîntat cu gazon, de treaba asta s-a ocupat O.D.U.S.-ul. O să avem, auzirăți, și dispensar pentru ei. Dispensarul o să aibă și locuință pentru doctorul pediatru. Facem cu copiii și serbări, luăm toate premiile „Cîntării României” cu ele, i-am dus cu serbările astea și prin străinătăți. Trăiesc cum trăiesc toți copiii din România, ba eu aș zice, să nu se supere nimeni, că noi, aici, la Nereju, îi veghem, poate, cu mai multă grijă, căci copiii aștia trudes de mici. Ne-am zbatut ca toate familiile cu plozi să aibă și vaci cu lapte. Tot omul nostru, cînd își face casă nouă, odăile cele mai bune le dă copiilor. Le mobilează cu mobilă scumpă ori lucrată de el și dichisită cu flori din daltă, una din mobile e neapărat biblioteca, iar colțurile odăilor rămîn goale, ca să mică să-și trîntească acolo caii de lemn sau păpușile. „Săliile de baie” încălzite cu hidrofoare sînt și ele, așa o să vă zică oamenii, dacă-i întrebați, „mai cu

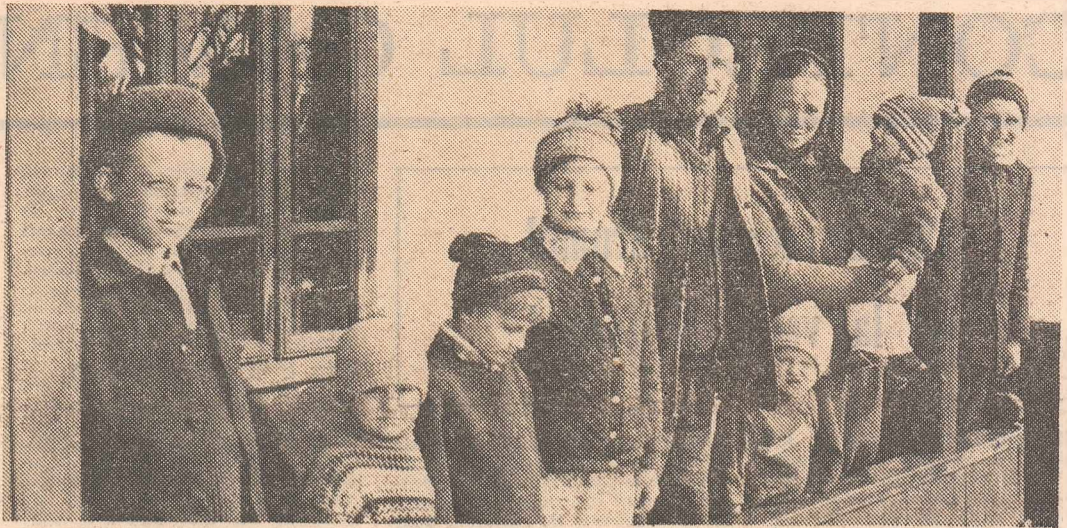
seamă pentru copii”, ca să crească bine și sănătoși, să miroase a apă proaspătă și a săpun „Mărgăritar”. Totu-i pentru copii, totu-i dragoste pentru ei, chiar și truda cu vitele la care sînt înhamați de mici, căci numai prin muncă omul ajunge om, iar părinții asta vor să scoată din prunci, oameni în rînd cu oamenii. D-aia la noi, la Nereju, puil omului trebuie „să se țină singur”, adică să-și câștige singur existența, dreptul de a trăi, de cum se ține pe picioare. Nu din zgîrcenia părinților, ci din zgr-o aspră dar dreaptă morală a vieții, care nu crută lenea sau nerostul. Trudesc, da, de mici copiii noștri, nu numai la carte, ci, vă zisei, și la vite. Truda la vite începe odată cu cea a cărții. Adică pe la vîrsta de 6-7 ani. Atunci puil de nerejeni sînt în stare să dea oaia prin strungă și să ridice jugul de la pămînt, săltîndu-l pe greabănuț boului. Sînt puil de ciobani și de vâcari, se nasc cu bita de corn în mînă. Cu bita asta o să păzească oaia sau vaca și tot în ea o să-și sprijine trupul micuț, pînă cînd acesta se va face mare, va îmbătrîni și va muri, Neamurile o să înfigă bita în pămîntul ce i-a cuprins stăpînul. Iar în tre timp puil de nerejeni, oameni la casa lor și la rostul lor, o să aibă și ei copii, mulți copii. Ca să știe de ce trăiesc, de ce trudesc. Ca să se gîndească la ei cînd umblă prin cele pustietăți cu turmele de mioare ori cu toporul tăietorului de păduri pe umăr și să-și aline astfel singurătatea. Ca să-și privească amurgul în ochii lor, descoperindu-se tineri. Și ca să ducă mai departe satul, neamul și țara.

Afară, sub geamurile consiliului, claxonează prelung „salvarea”. E timpul să ne grăbim spre Vidra.

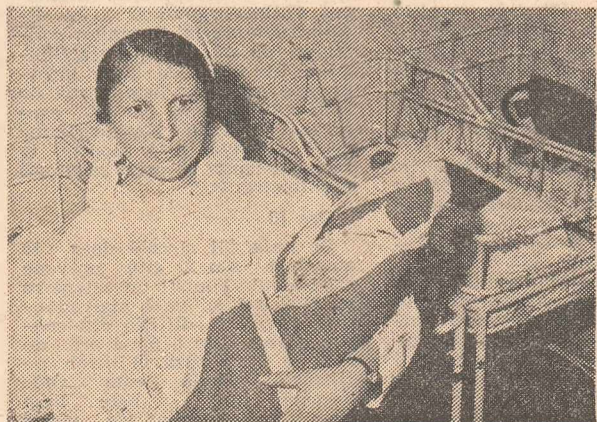
În cabina din spate e o gravidă tină, învelită cu grija în pătură groasă. O cheamă Dobrița Glăvan, ne spune doctorul Racoviță, e la a treia naștere și locuiește într-una din casele de pe culmi. Bărbatu-său e la pădure și ea a trimis veste la dispensar că „simte că-i vine timpul”. „Salvarea” n-a putut urca pînă la ea, e pantă grea, cu ghețuș și alunecăș. Drept care pe Dobrița au pogorit-o în vale vecinii, cu sania lor, dînd aprige bice boilor, silindu-i să alerge ca armăsarii.

La Nereju, puil omului înseamnă viața și viitorul și tot omul sare ca să-i ajute ivirea pe lume. La Nereju, la scaunul „micului domn de rouă” — copilul basmului românesc — vin să se-nchine toate darurile. Nereju, un sat vrâncean, un loc ca atîtea altele din România acestei vremi.

ILIE PURCARU
Fotografii de
VICTOR RĂDULESCU

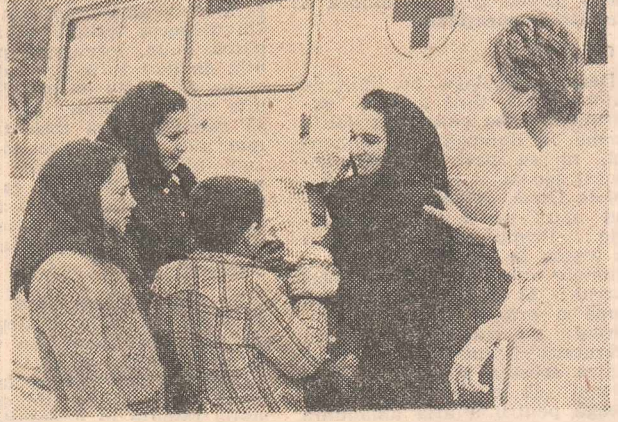
Nica și Ene Rilea din Nereju au șapte copii, dar zice Nica, „sînt tină, n-am decît 35 de ani, o să mai fac”...

Nerejeanca Simioana Chiuchiu (30 de ani), la spitalul din Vidra, cu al cincilea ei urmaș, un băiețel

Scurt consult între medici la dispensarul Nerejului, hotărînd grija ce va fi purtată lehuzelor și copiilor lor

„Bine ai venit sănătoasă!” Trei din copiii Păunei Stăruială (34 de ani) își întîmpină cu bucurie și cu emoție mama și cel de-al zecelea frățior

CONTROLUL OAMENILOR MUNCII

Trebuie scurtat drumul de la vorbe la fapte!

Municipiul Oradea mai are doar două din marile depozite de lemne și cărbuni. Pentru că, azi, în mare parte, orașul este format din cartiere noi de blocuri în care oamenii au calorifere. Comisia de control al oamenilor muncii pe care o însoțim este condusă de Alexandru Moga. Mai cuprinde pe Iosif Silaghi și pe Florian Baciu, toți trei muncitori la întreprinderea de mașini-unelte „Infrățirea”. Se oferă să ne însoțească și tovarășul Vasile Sălăgean, directorul întreprinderii comerciale de stat metalo-chimice, care are în subordine cele două depozite amintite. Aflăm de la dînsul, încă înainte de a ajunge la depozitul din cartierul Velența, că, în Oradea, există o casierie centrală pe strada Dumitru Petrescu. Solicitanții nici nu ajung la depozit, nici nu se văd cu oamenii de acolo, nu tratează direct nici cu aceștia, nici cu cei ce fac transportul. Ei vin la casierie de două ori: prima dată ca să fie programați cînd să plătească marfa și transportul — nu se înțelege de ce nu plătesc tot atunci?! — și a doua oară ca să dea banii. Apoi așteaptă acasă să le vină combustibilul: asta nu li se mai spune cînd se va întimpla. Cineva pare să fie convins că oamenii sînt nerăbdători numai ca să dea banii, nu și să primească lemnele! „Lucrăm cu vreo 50—55 de căruțe particulare, ne mai spune tovarășul director. Uneori, căruțașii mai vind pe drum marfa cui dă mai mult, ori nu o duc toată la destinatar. Dar, adaugă dînsul, eu cred că este destul de bine dacă în anul trecut, la 30 000 de bonuri, n-am

avut decît vreo 400 de cazuri de astfel de incorectitudine”. Asta înseamnă, însă, că aproape destui oameni din oraș sînt, totuși, de altă părere. Socotindu-i doar pe cei din familiile păgubite. Fără să ne mai gîndim și la cei care trebuie să alege să-i prindă pe făptași. Optica tovarășului Vasile Sălăgean beneficiază, cert, de un însemnat grad de originalitate. La depozitul al cărui șef este Ioan Fodor, ajungem abandonînd Calea Clujului, pentru a prefera strada Micsandrelor. Traseul de acces în depozit este presărat cu hîrtoape pline de noroi și de apă. Șeful depozitului, Ioan Fodor, se strecoară printre ele ca un as al volanului, cu Dacia lui pe care numai la arat n-a folosit-o. La cîntar și în jurul lui, constatăm că mai sînt totuși cetățeni care fac drumul pînă aici. Unii vin să asiste la încărcare și să-i însoțească pe căruțași, alții să grăbească onorarea bonurilor. Nici vorbă de cea elegantă relație a publicului cu întreprinderea, conform căreia oamenii nu ar avea de făcut decît drumul pînă la cisteria din centru Bonurile, ni se spuseseră, se reparatizează pe depozite, cam din două în două zile, de la întreprindere. În ordinea în care au fost plătite. Acum, aflăm că directorul stabilește și priorități, în urma audiențelor pe care le ține la dînsul la birou și grăbește onorarea celor pentru care se insistă mai convingător. Cite drumuri face un om, pînă la urmă, dacă mai vrea să-l însoțească și pe căruțaș, pentru a nu fi nevoit să reclame că lemnele plecate din depozit, n-au ajuns la el? Nimeni nu poate

să spună. Imaginea frumoasă care ni se prezentase la început, arată, acum, ca o poză veche, de nerecunoscut, deși n-au trecut nici două ore de la prima discuție cu tovarășul Vasile Sălăgean. O situație din scriptele tovarășului director arată că numai la acest depozit, din 691 de bonuri plătite în ianuarie se onoraseră, pînă la intii martie 235 și, tot pînă la acea dată, doar 32 din cele 737 plătite în februarie. Ritmicitatea sărbătorească de care ni se vorbea, a onorării acestor bonuri, se dovedește tu totul precară. Ioan Fodor apreciază cam la 1 200 de tone stocul de praf de cărbune care s-a adunat în incintă și care urmează să fie livrat centralelor electrice de termoficare ale orașului. Interesant, pentru că doi inspectori de la Inspekția comercială găsiseră, la 13 septembrie 1985, un asemenea stoc, tot de 1 200 de tone și, în documentul de constatare, scriseseră că „se impun măsuri de impulsinare către beneficiari în vederea eliberării terenului”. Ei mai notaseră, încă de atunci, că drumul de acces era necorespunzător. Acestea sînt scrise în registrul unic de control. Directorul a văzut documentul și a notat: „Luat la cunoștință de cele constatate în actul de control”. După care a semnat. Nici un cuvînt despre măsuri adoptate. Acum ne spune: „Am insistat la primărie să aducă balast, am insistat la C.E.T. să ia din praf de cărbuni și au mai luat, dar nu puteam să scriu aici”. De ce n-o fi putut să scrie aici, adică să procedeze cum trebuie, cum cere registrul unic de control? Nu știe nici dînsul. Oricum, drumul e și mai deteriorat decît în toamnă, iar stocul de cărbune praf se menține în mormane uriașe. Sîntem anunțați că o căruță încărcată s-a împotmolit într-o groapă la ieșirea din depozit. Funcționarele depozitului se uită pe fereastră la încărcătorii și căruțașii care, întînd prin noroi, pun umărul să o cîltimească. Pînă nu vor reuși, ni se spune, nici noi n-avem pe unde să ne întoarcem în oraș. Avem, deci, timp să răsfoim re-

gistrul unic de control. Intorcîndu-ne în timp, procesele verbale arată că ultimele trei controale s-au făcut la 13 septembrie 1985, la 21 martie 1983 și la 3 septembrie 1982. O echipă de control al oamenilor muncii n-a mai deschis acest registrul de trei ani și jumătate! Pînă la urmă, căruța împotmolită este scoasă. Cei care au pus umărul s-au infierbîntat destul, beneficiind de acest original și eficient mijloc de încălzire. Fără să consume lemne și cărbuni! Ieri au fost scoase, și mai greu, două camioane care pășiseră la fel.

★
Cu echipa de control al oamenilor muncii condusă de Victor Borza ajungem, mai intii, în cartierul Rogerius, la unitatea nr. 109 a întreprinderii comerciale de stat pentru alimentație publică, unitate care vinde și semipreparate de tip gospodina. Responsabila Florica Ivașcu preia niște lăzi cu mere sosite de la Baia Mare. Domină curățenia și ordinea peste tot. Aici preparatele și semipreparatele se primesc de la altă unitate (121), care are laborator. Azi au venit 15 kilograme locătură de sarmale, alte 15 kilograme tocătură pentru chiftete, 5 kilograme sarmale nefierite. „Avem frecvent salată de cartofi, pastă de brînză și foarte căutată pastă de pește. Din păcate nu mai primim de vreo săptămînă, deși comand mereu la abator, congelate cu legume pentru ciorbă. Cînd primim, vindem zilnic vreo

200 de pungi”. Senzația plăcută de îngrijire a localului și a celor care servesc este fără pată. Se poartă chiar și ecusoane.

Restaurantul cu autoservire din spatele gării este unitatea nr. 99 a I.C.S.A.P. Oradea. Pe șeful de unitate Adalbert Gardo îl găsim în biroul său, dormind adînc, pe caloriferul îndeajuns de lat peste care așezase o șubă. Ți-e și jenă să te mai oprești la faptul că nu poartă ecuson. Doar n-o să-l poarte și cînd doarme?! Se dezmeticește, cu drăgălașă incetinială, apoi se scuza că a lucrat toată noaptea, de ieri dimineață, la preparatele cu care, azi, a deschis o expoziție culinară în local. „Aproape în fiecare lună facem cite o asemenea expoziție”, ne spune. Azi a expus drob de măduvioare, preparate din pește, friptură de iepure, friptură de gîscă. Domină expozate citeva giște fripte întregi, decorate cu maioneză și legume. Comisia de control al oamenilor muncii, din care, în afară de Victor Borza, mai fac parte Ioan Barna și Ioan Pusta — toți de la Secția I.5 C.F.R. — constată că vesela trebuie înlocuită în proporție de vreo 70 la sută. Registrul unic de control se prezintă de fiecare dată la serviciul comercial al întreprinderii (?!?). Procesele verbale poartă doar un număr de intrat, urmat de anul respectiv. Nu se trece nici măcar luna, necum ziua. Cineva are grijă să nu se mai poată ști la cite zile după control ajunge registrul la

O zi dispecer la I. T. B.

S-a pierdut un autobuz

Dispeceratul central al întreprinderii de transport București, joi, 6 martie. Ne-am zis că o zi petrecută în „statul major” al circulației mijloacelor I.T.B. ne poate oferi unele răspunsuri la citeva din problemele pe care le ridică, nu de azi, de ieri, transportul bucureștean. Cum se „vede”, de pildă, circulația, pe o linie sau alta, de la pupitrul dispeceratului și ce măsuri imediate se pot lua? Care este calitatea informațiilor culese de dispeceri și care este calitatea deciziilor luate pe baza acestor informații? Cum se desfășoară programele și graficele menite să ne asigure oră de oră (și nu la o oră) un transport civilizat, de fapt, transportul de care avem nevoie?

Sînt citeva dintre întrebările pe care ni le pusese, înainte de a începe o zi de lucru alături de dispecerii I.T.B., cu sentimentul că de munca celor de la pupitrul depinde, într-un fel sau altul și mai mult sau mai puțin direct, ziua de muncă a fiecărui bucureștean.

Ora 6,30.

Despre circulația pe linia de autobuze 131, linie asistată, experimental, pe calculator (atîta vreme cît durează experimentul, ni se pare potrivit cuvîntul asistat și nu dirijat), Nicoleta Dună, dispecer în schimbul unu, ne spune următoarele: „Primul autobuz a ieșit în traseu la ora 4,30, la ora 5, ultimele autobuze au completat parcul: 33 de autovehicule”. După o oră și jumătate însă, parcul nu mai era complet, „căzuseră” 3 autobuze. Pe două dintre acestea, tururile 2 și 16 aveam să le căutăm o zi întreagă pentru a afla amănunte despre defecțiunile care le-au scos din traseu.

Ora 7,15.

Dispeceratul comunică A.D.P.-ului I că pe străzile Lemnea, Occidentului, Tudor Ștefan și Brîndușelor sînt mari praguri de gheață care împiedică circulația autobuzelor. 135 și 235 fiind chiar deviate. Oră de virf. Pe Bd. Magheru, la fiecare 10 secunde trece un vehicul I.T.B. Viteza comercială pe linia 131 este de 17 km pe oră. Sub acest plafon se înregistrează pierderi nu numai pentru călători, ci și pentru I.T.B.: în jur de un milion de lei.

Ora 7,30.

Institutul meteorologic comunică: „Vremea se va încălzi ușor; cer variabil, nu se vor semnala precipitații; vînt slab pînă la moderat; temperatura în cursul zilei, pînă la 6—8 grade”.

Ora de virf din circulație se simte și în cele trei încăperi ale dispeceratului. Cantitatea de informații crește și deciziile se înmulțesc pe măsura desfășurării evenimentelor din trafic. Un dispecer trebuie să fie sănătos, calm, inteligent, prompt, plin de tact și în orele de program, 12 cu 24, ca la C.F.R. Să uite că are familie, că trebuie să gătească, să facă piața și mai ales să nu uite că scuza „am întîrziat din cauza I.T.B.-ului” nu ține la I.T.B. ca să nu i se poată reproșa că n-a făcut el totul pentru ca linia cu pricina să meargă ca pe roate.

Ora 7,55.

Pe linia 131, pe lîngă cele 3 autobuze intrate la depanare, au mai ieșit două din traseu. La capătul de linie, în aceste situații, ar trebui să se facă redistribuiri, în funcție de mașinile rămase în circulație, mărindu-se astfel intervalul dintre autovehicule.

De la șeful de tură aflăm: „La 7,57, rețeaua de contact în punctul str. Dr. Sergiu a fost avariata: o sîrmă suplimentară a fost smulsa de pantograful unui vagon de tramvai. Pantograful avea joc la bază”. Urmări: s-au blocat liniile de tramvai 3, 4, 6, 10, 20, 24, 27, 34, 35, 45 — cu sensul str. Sevastopol. Dispeceratul intervine și, în zece minute (vom afla apoi), se reia circulația. În grafic se reintră însă peste aproximativ o oră. Dacă se va reintra, fiind seama de faptul că, după orele de virf, o bună parte din mijloacele de transport respective se retrag. Pînă una alta, liniile afectate (cele mai multe de o deosebită importanță pentru traficul bucureștean) sînt blocate, celălalt sens avînd și el de suferit. Mă întreb: jocul pantografului nu putea fi înlăturat din timp? Pe moment, la dispecerat află ce și de ce se întîmplă în trafic. Ce și de ce se întîmplă în exploatarea e o cu totul altă poveste.

Ora 8.

Teleconferință pe întreprindere. Din raportul inginerului Nicolae Stoia, șeful secției, reținem că azi, 6 martie, au ieșit în traseu cu 2 tramvaie mai puține decît au fost programate, troleibuzele cu 2 mai multe iar autobuze cu 92 mai puține. (deși exploatarea respectivă a dat o diferență de numai 52 autovehicule). Diferența, în ceea ce privește numărul de autobuze, poate avea mai multe explicații: defecte înregistrate în primele ore ale dimineții, întîrzieri la ieșirea din garaje. Cercetările dispeceratului vor lămuri lucrurile în ziua următoare. Pînă una alta, 92 de autobuze lipsesc din trafic și lămuririle ulterioare nu le pot ține locul. În această privință, lucrurile sînt clare: o zi pier-

dută nu poate fi recuperată. Ea rămîne așa cum e, o zi pierdută.

Ora 8,45

Pe 131 circulă 25 de autobuze, dintre care doar 12 au echipamente (stații) care permit urmărirea lor pe calculator. Practic, deci, numai cele 12 autobuze sînt „vizualizate” pe ecranul terminalului calculatorului, celelalte 13 putîndu-se afla oriunde, mai aproape sau mai departe de autovehiculele cu echipament. Deciziile dispeceratului sînt luate în consecință. Informațiile trunchiate duc la hotăriri pe aceeași măsură. Este motivul pentru care se vorbește despre introducerea calculatorului pe linia 131 ca despre un experiment. Motivul pentru care experimentul ține de aproape doi ani de zile este calitatea slabă a acestor echipamente, fabricate de Secția industrială automatizării și telecomunicații Brașov, echipamente pe care, sincer vorbind, nici șoferii nu le prea agreează, ca să nu spunem că nu le agreează deloc, fiindcă îi ține din scurt. Ingerul Călin Ștefănescu, șeful dispeceratului, spune: „Pînă acum trei ani, dispeceratul nostru era ca o cîrțită, astăzi, posibilitățile noastre de informare au crescut. Avem nevoie de informații corecte, precise, calitatea deciziei ține de aceste informații. Traseul are 9 balize, un fel de emițătoare radio. Cînd autobuzul intră în raza ei de acțiune echipamentul de la bord recepționează codul balizei, îl memorează. Deci, fiecare autobuz echipat cu o asemenea stație apare pe ecranul display-ului. Nu insist asupra datelor tehnice. Pentru circulație este important că noi putem urmări, putem cunoaște în fiecare moment locul mașinii în traseu, putem interveni imediat. Din nefericire, fiabilitatea acestor echipamente aflate la bordul autobuzelor este foarte scăzută. Din această cauză nu toate autobuzele beneficiază de ele și experimentul nostru s-a prelungit. În acest an însă, întreaga autobază Șerban Vodă — parcul și dotările — vor fi trecute pe calculator. Deocamdată, legătura o ținem cu autobuzele ale căror echipa-

mente funcționează. Prin ele aflăm și ce autobuze sînt defecte, gradul de încălzire, zonele de mare aglomerație, adică punctele de conflict. Cînd un echipament nu-și schimbă codul balizei, eu consider mașina blocată”. Deocamdată, experimentul se arată a fi util pentru specialiștii dispeceratului, o școală pentru vremea cînd întreaga circulație va beneficia de calculator.

Ora 10,40.

Nicoleta Gună: „Este o zi grea pentru 131. Pînă la ora 10,30, „au căzut” 8 mașini cu echipament și două fără, deci 10 mai puțin din parcul prevăzut pentru ora aceasta”. Ingera Lidia Lăzăreanu, care se ocupă de compartimentul urmărirea automată a autovehiculelor, descrie linia 131: „Linie dificilă, aglomerată, care preia un flux mare de călători, traversînd Bucureștiul printr-o zonă de mare aglomerație — Piața Unirii — Piața Romană — și legînd Șoseaua Ottenitei de Piața Ștefănești”.

Dispeceratul continuă să culeagă informații, în principal, de la capetele de linie. Raportările se fac la orele 7, 13, 16, 18, 10 și 23. Cei care raportează, în primul rînd, sînt controlorii de la capătul de linie. În funcție de aceste raportări se iau și deciziile dispeceratului. Ingerul Călin Ștefănescu: „Pe liniile unde avem un singur controlor, de pildă, linia troleibuzului 85, luăm de bune informațiile acestuia. Este vorba de informațiile de rutină, care privesc traficul. Nesinceritatea este amendată prin raportul la teleconferință și prin sancțiuni administrative”.

Ora 13

Pe linia 131 circulă doar 10 autobuze din 21 cite prevede programul. Timpul de așteptare se dublează și, dacă mai adăugăm circulația dificilă din centru, aproape de o nouă oră de virf, se și triplează. O întreb pe Nicoleta Gună cum vede această linie. „Este linia tineretului, media de vîrstă fiind de 35 de ani. Mașinile sînt mai îngrijite și se circulă mai bine, cred eu, deși

— NOI ÎN SLUJBA NOASTRĂ

Întreținere. Directorul nici nu vede procesele verbale. Lipsesc nu numai semnătura sa, ci și măsurile stabilite sub care ar trebui să semneze. Am mai scris despre sfidarea acestor registre. Iată că și la Oradea registrul unic de control este întreținut într-o amănunțită diversitate de moduri. El, registrul acesta unic, are, printre altele, și rolul de a înmănușea obligatoriu atât constatările și propunerile celor ce contro-

lează cit și măsurile concrete de remediere luate de conducerea întreprinderii. Numai că, iată, unii directori citesc unic și înțeleg brambura. Inițierea registrului unic nu este suficientă, dacă nu se asigură și respectarea lui. Numai așa, sistemul de control al oamenilor muncii poate să devină peste tot eficient. Experiența bună a celor ce îl respectă arată că se poate.

DORIN GHERGHINESCU ■

Intransigenți față de lipsuri

Atrage atenția de la bun început, atunci când îți propui să privești cu luare aminte activitatea desfășurată de echipele de control al oamenilor muncii din județul Teleorman, seriozitatea cu care a fost ea concepută, exercitată și, în multe cazuri, finalizată. Înțeles ca un factor de educație civică, menit să vegheze asupra respectării legalității socialiste și a intereselor obștei, la creșterea continuă a răspunderii față de avutul societății, controlul oamenilor muncii a pus în evidență marile realizări obținute de județul Teleorman în procesul dezvoltării sale economico-sociale, precum și problemele care se cer în continuare rezolvate (mai ales în domeniile comerțului, serviciilor către populație, asistenței medicale și construcțiilor de locuințe).

Având obiective precise, rezultate din sarcinile stabilite de către Congresul al III-lea al Frontului Democratice și Unității Socialiste — îmbunătățirea activității de aprovizionare și servirea a populației, repartizarea și folosirea judicioasă a fondului de marfă, a materiilor prime, materialelor, combustibililor, energiei, buna gospodărire a unităților etc. —, comisiile de coor-

donare a controlului oamenilor muncii au inițiat acțiuni de amploare, cu rezultate vizibile, au formulat mii și mii de propuneri și, după cum afirma tovarășul Ștefan Iancu, președintele comisiei județene pentru coordonarea controlului oamenilor muncii, au dovedit la cel mai concret mod cu putință, forța de care dispune opinia publică, valențele constructive ale unei democrații reale.

Echipele oamenilor muncii au semnalat cu promptitudine, de cite ori a fost cazul, imperfecțiunile intilnite în sfera comerțului de stat și cooperatist (slaba gospodărire a fondului de marfă, golurile în aprovizionarea cu anumite produse, unitățile care nu respectă regulile igienico-sanitare, practicarea de prețuri ilegale) ceea ce a dus la luarea de măsuri energice față de toți cei care s-au făcut vinovați pentru aceste abateri. Ori de cite ori au constat că anumite unități au pus în vânzare produse necorespunzătoare, că laboratoarele de carmangerie și cofetăriele — în special din cadrul ICSAAP Alexandria, ICSM Zimnicea, CPADM Roșiori de Vede și OJT Teleorman — n-au respectat gramajele și rețetare-

le sau că o serie de unități de desfacere din mediul rural (cele din Talpa, Scurtu Mare, Didești, Segarcea Vale, Râsmirești sau Plopii Slăvițești) neglijează frecvent gospodărirea corespunzătoare a fondului de marfă și tolerează comportamentul neconform cu etica socialistă a unora dintre lucrătorii lor — echipele de control au informat cu promptitudine conducerea unităților și au cerut luarea măsurilor ce se impuneau. Aceeași intransigență s-a manifestat și în cadrul controalelor efectuate în domeniul prestărilor de servicii, scoțându-se în evidență lipsa unor servicii de calitate, insuficiența preocupării pentru asigurarea condițiilor materiale necesare unei activități la nivelul posibilităților și al exigențelor. S-au constatat — și s-au găsit grabnic căile de îndreptare — întâzieri în executarea comenzilor precum și atitudinii necuviincioase față de clienți în activitatea atelierelor de croitorie-comandă ale cooperativei meșteșugărești „Răsăritul” din Alexandria și „Munca” din Turnu Măgurele, tarificarea cu supra-pret și întâzierea comenzilor de spălătorie și curățătorie chimică (la Alexandria, Turnu Măgurele și Roșiori de Vede), precum și reparații de slabă calitate a obiectelor de uz casnic (la cooperativa „Progresul” din Roșiori, „Unirea” din Alexandria și „Dunărea” din Zimnicea).

Exigența manifestată de oamenii muncii din cadrul echipele de control se vede și în semnalarea tuturor localităților în care nu sînt asigurate serviciile strict necesare către populație, ceea ce a făcut ca, pînă acum, aceste activități să fie lăsate pe seama particularilor care, adesea, au recurs la speculație, exagerînd prețurile și efectuînd lucrări de slabă calitate. Iată, așadar, că nu chestiunile de amănunt, „găselnițele” îi interesează pe membrii echipelor de control, ci lucrurile de fond, adevăratele probleme care trebuie rezolvate, precum, de pildă, starea transportului în comun, domeniul în care autobazele

ITA Roșiori și Videle, precum și IJTL Turnu Măgurele nu creează condiții propice acestei activități, prin nerespectarea graficelor de deplasare, fixarea mașinilor pe rute cu puțin înainte de plecarea în cursă, lipsa de curățenie în autobuze și stații, neremedierea la timp a unor defecțiuni.

Consfătuirea județeană care a reunit reprezentanți ai echipele de control al oamenilor muncii, conducători ai unităților controlate, membri ai Consiliului județean al Frontului Democratice și Unității Socialiste a reprezentat un moment de minuțioasă analiză a activității desfășurate de către echipele de control. S-a remarcat, cu acest prilej, faptul că, deși au contribuit la rezolvarea multor probleme de larg interes cetățenesc, echipele de control au neglijat anumite secțoare importante de activitate, fapt ce a condus la perpetuarea unor stări de lucruri nedorite. Astfel, deși erau cunoscute gravele deficiențe din administrația locală a municipiului Alexandria și orașului Zimnicea — privind recepționarea, întreținerea și repararea locuințelor, precum și modul în care o serie de asociații de locuitori nu își respectă atribuțiile —, în acest sector nu a fost efectuat, de-a lungul unui întreg an, nici un fel de control. Același lucru este valabil și pentru felul în care a fost controlată activitatea din unele unități ale industriei alimentare (de industrializare a cărnii și laptelui, de bere, de legume și fructe, de morărit și panificație), ce au livrat produse de calitate îndoielnică, acceptate cu ușurință de factorii de decizie din comerț, care au aprobat desfacerea lor către populație deși, spre exemplu, mari cantități de bere aveau termenul de garanție expirat iar surcele răcoritoare se aflau la limita de depreciere. Nici în domeniul ocrotirii sănătății nu s-a exercitat un control prea riguros, ceea ce a permis unor medici să nu respecte programul de lucru — mai ales la dispensarele comunale — sau

să manifeste lipsă de operativitate în acordarea asistenței medicale.

Minusurile — la a căror remediere s-a și trecut — atrag atenția asupra unui fapt demn de luat în seamă: acolo unde controlul oamenilor muncii se desfășoară la nivelul cerințelor, deficiențele dispar cu timpul, în vreme ce, în sectoarele unde acest control nu este prezent, ele se agravează și se perpetuează. Viața este, așadar, aceea care evidențiază un adevăr necontestat — totul depinde de oameni. Așa cum au existat și există în județul Teleorman echipe care au controlat chiar și de cite zece ori unitățile care le-au fost repartizate, au fost și echipe care n-au efectuat nici un control sau au efectuat puține și de mintuală. Cele 847 de echipe de control al oamenilor muncii — cite activează în județ — reunind peste trei mii de membri constituie o forță capabilă să contribuie decisiv la remedierea unor stări de lucruri, să sugereze soluții și să pună umărul la transpunerea lor în viață. O primă dovadă o reprezintă faptul, lesne de constatat pentru orice trecător prin reședința de județ, Alexandria, că activitatea comercială de aici se desfășoară într-un mod civilizată, fără minusurile pe care ne învâtasem să le numim inerente și care nu erau, în fond, decît forme ale neglijenței și nepăsării față de cetățean, de solicitările și fireștile lui pretenții. Cu experiența cistigată, cu sprijinul de care se bucură din partea organelor județene de partid și de stat, activitatea echipelor de control al oamenilor muncii din Teleorman se cuvine continuu perfecționată, pe linia unei mai mari responsabilități, a continuității și eficienței — caracteristice fundamentale ale unui control care să fie atât preventiv, cît și neiertător față de acei care-și permit să trateze cu ușurătate pe beneficiarii tuturor bunurilor create în țară — oamenii muncii.

D.M. ALEXANDRU ■

sînt foarte puține. Sînt dimineți cînd, la Piața Sudului, dacă 2 minute nu vine un autobuz, se strînge lumea ca la meci. Nu-mi place că echipamentele de pe mașini se defectează prea repede și, astfel, deciziile noastre nu pot fi întotdeauna corecte”.

Ora 13.30

Zi de primăvară. Mă despart pentru două ore de încăperile dispeceratului. Imi lipsește forța străzii. Cum se văd stațiile pline la dispecerat? Cum sîntem noi, călătorii, văzuți în aceste încăperi din mijlocul Bucureștiului, în care dispecerii se ambiționează să ne ofere o circulație civilizată și nu reușesc decît într-o măsură mai mică decît aceea pe care și-o doresc. Nu bănuiesc că unul din răspunsurile care se pot da îl voi primi peste exact două ore.

Ora 14.30

De 25 de minute, la capătul lui 85, str. Baicului, n-a apărut nici un troleibuz. La „Electronica”, schimbul doi se așază la rînd și așteaptă. Troleibuzul 85 leagă două gări ale Bucureștiului, Gara de Est de Gara de Nord. Acum nu leagă nimic, pentru că nu vine. Este 14.40 și o întreb pe controloarea Mia Căpățînă: ce se întimplă. „Blocaj la Universitate toarășu”, eu, cînd am venit, la ora 2, așa am găsit, mai mult nu știu”. În vremea asta, un ins cu două valize îl promite că îi dărimă cosmeliă, cosmeliă în care se mai înghesuiau vreo cinci persoane pline de voie bună și — cu totul insensibile la faptul că de trei sferturi de oră nu venise nici un troleibuz.

Ora 15.30

Din nou, la dispecerat. Relatez șeful de secție, inginerului Nicolae Stoia, întimplarea de la capătul troleibuzului 85. Eram curios: cum a fost informat Dispeceratul central de controloarea Mia Căpățînă. N-a fost informat. Dispeceratul Daniel Mirea telefonează controloarei: „A fost ceva deosebit în jurul orei 14.30 pe linia lui 85?” Răspuns: „Doar 15 minute

în gol, de la 14.15 la 14.30”. Fie și așa, faptul că între două troleibuze intervalul de 7 minute se dublase sînt înseamnă chiar „nimic deosebit”? Insist să se apeleze la memoria controloarei, menționînd că acolo, în discuția avută, mă prezentasem și precizasem că merg la dispecerat. „Și acesta era un lucru pe care trebuia să-l anunțe controloarea” — afirmă inginerul Nicolae Stoia.

Următorul telefon ne apropie de jumătatea adevărului, Mia Căpățînă „recunoscînd” un gol de 20 de minute. Cît despre blocajul de la Universitatea, nici vorbă, nu se înregistrase așa ceva.

După aproximativ o oră, controloarea de la capătul tramvaiului 1 (Abator) avea să piseze realmente dispeceratul, intrigată de faptul că nici un tramvai nu sosește de mai bine de 10 minute.

Două moduri de a-ți face datoria, două moduri de a respecta călătorii, ambele cu urmări asupra sistemului de informare al dispeceratului, ale căror intervenții, repetăm, depind de calitatea informațiilor primite, de calitatea controloarelor. În acest fel, ritmicitatea nu mai este aceea din programe, și nici nu se mai poate vorbi de ea, dacă adăugăm la faptele de indisciplina, blocajele datorate defecțiunilor sau aglomerației din orele de vîrf. Conducătorii auto, ni se spune, sînt plăfți la numărul de curse și în felul acesta este o adevărată goană, la capătul de linie, după ștampilele care să ateste cursele efectuate. Pentru calitatea cursei însă nu există nici o ștampilă. Autobuzele sau troleibuzele pot merge lipite „bară de bară”, unele goale, altele pline, în indiferența unora dintre controlori care au și uitat să mai scadă cursele celor ce ajung, la capăt mai devreme decît prevede graficul, fapt care ar mărturisii și calitatea necorespunzătoare a cursei.

Ora 16

Din autobuzele programate, au rămas în traseu 640. Exploatarea de autobuze sustine că ele sînt 674. Diferența de 34

trebuie cercetată. La troleibuze sînt în traseu 231. Tramvaiele stau cel mai bine: 402 la dispoziția călătorilor.

Pentru cel de-al treilea compartiment al dispeceratului — depanarea — ziua a fost de gravitate medie: 11 evenimente în rețea, toate cu influențe asupra ritmicității.

Din nou despre ritmicitate. Inginerul Călin Ștefănescu: „Sînt, în primul rînd, cauze obiective: stopuri, blocaje, evenimente mai mari sau mai mici. Cînd urmează după un gol mare, primul mijloc de transport este ajutat de un al doilea, dar se va crea un gol în continuare și așa mai departe. Teoria spune că abaterile de la ritmicitate se propagă în avalanșă. Noi căutăm să rupem această avalanșă la capetele de linie. Eficiența controlorilor de la capătul de linie depinde de priceperea, de conștiinciozitatea lor, dar și de posibilitățile de manevră pe care le au. El reface ritmicitatea mereu după sosiri, făcînd un calcul elementar”. Cine îl face, zicem noi, gîndindu-ne că, așa cum arată, uneori, ritmicitatea nu e în nici un fel, nici refăcută, nici cîrpită.

Ora 16.30

Pe linia 131, din 33 de autobuze programate, circulă numai 26.

Îl întrebam dimineața pe inginerul Ștefănescu dacă se poate „pierde” un autobuz. Se poate, ne răspunseseră, invocînd imperfecțiunile sistemului informațional. Realitatea îl confirmă: nici pînă la ora aceasta nu reușim să aflăm unde au dispărut tururile 2 și 16. Acum se afirmă că dimineața nici n-au ieșit, unul din cauza cauciucului, altul din cauza electromotorului. E limpede că în privința primului avem de-a face cu o „informație eronată”, mai puțin eufemistic exprimat cu o minciună, fiindcă un cauciuc se putea înlocui peste noapte, chiar și la garașul Șerban Vodă care se pregătește sufletește să-și aștearnă activitatea pe calculator. După 20 de minute, șeful de stație Șerban Vodă nu poate să ne spună nimic despre cele două

autobuze. În plus, nu găsește nici raportul de dimineață.

Desigur, cele două autobuze n-au fost furate. Ele s-au „rătăcit” datorită lipsei de responsabilitate a celor ce trebuiau să le administreze. În acest caz, tehnica ultramodernă se va arăta cu totul inutilă, pentru că un calculator va programa ceea ce i se va da și nu va opera asupra conștiinței unuia sau altuia.

Ora 17

Pînă la această oră, s-au defectat 177 de autobuze (cele mai multe aparținînd garajului Titan — 57), 22 de tramvaie, 43 de troleibuze. Încă e bine. Ieri, din aproximativ o mie de autobuze, se defectaseră peste trei sute.

Tot în jurul acestei ore, un pantograf defect blochează circulația pe Mihai Bravu, între Șos. Iancului și Vatra Luminoasă. Este blocajul care o alarmase pe controloarea de la capătul liniei 1. Se va reveni la o circulație cit de cit normală în jurul orei 19.

Ora 18

Răsfoiesc notițele și observ că pînă la ora 14, 6 din 15 troleibuze, aparținînd garajului Bucureștii Noi, au părăsit traseul. Imi aduc aminte de un calcul al inginerului Ștefănescu, calcul din care reiese avantajul tramvaiului față de troleibuz: Un tramvai V 3 A transportă 300 călători, la capacitatea maximă, și are o lungime de 28 metri; un troleibuz articulat are 16,5 metri și transportă 162 călători. Deci 2 troleibuze — un tramvai. Dezvoltarea în viitorul apropiat a parcului mijloacelor de transport ține seama și de această realitate. El va crește cu 20 la sută pînă la 15 aprilie, cu pondere la tramvaie, autobuze și maxi-taxi, ultimele ajungînd la un număr de 125.

Ora 19

Spre seară, Inginerul Ștefănescu face cîteva socoteli simple privind economiile de care s-ar bucura industria bucureșteană, dacă s-ar reduce numărul întâzierilor datorate transportului, pe numai un an.

Calculul, deși, aproximativ, este elocvent în privința pierderilor deși nu are în vedere și altele cum ar fi timpul și nervii cetățeanului. Cifra nu este în avântul I.T.B.-ului, dacă am face un calcul superficial. Dar nu despre asta este vorba, ci de adevărul că întreprinderea care se străduiește să transporte zilnic o „populație” de peste 3 milioane de călători trebuie să fie o cauză a tuturor. Și ne gîndim doar la numărul mare de autobuze „că zute” în traseu, fie din pricina slabei calități a reparațiilor, fie din lipsa pieselor de schimb. Este un adevăr pe care unii dintre furnizorii I.T.B.-ului trebuie să-l aibă în vedere gîndindu-se că întâzierile personalului propriu se datorează și acestui fapt.

Așadar, într-o singură zi, la Dispeceratul central I.T.B., află ce se întimplă, dar nu întotdeauna de ce se întimplă astfel. Nu știu, printre altele, cum s-a făcut că două autobuze, în loc să intre în trafic, au dispărut ca într-o scamatorie. N-am aflat, deasemenea, de ce există atîtea nepotriviri între ceea ce raportează exploatarea și ceea ce efectiv pun ele la dispoziția călătorilor. După cum, n-am înțeles de ce controlorii de la capătul de linie nu sînt ei înșiși mai riguroși și mai eficienți controlați, spre binele cetățeanului, dar și al dispeceratului care s-ar bucura de informații corecte și, deci, utile.

În sfîrșit, ca să revenim la ceea ce ne propusese, mărturisim că de la Dispeceratul central al I.T.B., lucrurile se văd cam la fel ca dintr-o stație de tramvai, autobuz sau troleibuz, spre lauda unor oameni ce nu vor să-și fure căciula — am numit dispecerii — oameni care vor să convingă, prin priceperea și corectitudinea lor, că azi e o bună experiență pentru mine, dar care, uneori, sînt dezamăgiți să constate că, din punct de vedere al transportului în comun, zilele seamănă, totuși, între ele.

RAZVAN BARBULESCU

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

● Muncitorul Tache Stoica de la întreprinderea „1 Mai” Ploiești, tatăl fetei al unei fetițe de curind adusă pe lume, ne atrage atenția asupra unui aspect doar aparent banal: lipsa din unele magazine de specialitate a sticlulețelor gradate, foarte necesare, chiar indispensabile în alimentarea corectă a sugarilor. „I-am cumpărat fetei mele tot ce îi trebuie — ni se destăinuie în continuare omul —, numai sticlulețele gradate n-am putut găsi în nici un chip în tot Ploieștii, nici în comerț și nici în farmacie”.

● Spicium din răspunsul trimis de Cîrmăzimea financiară a municipiului Timișoara, vizîndu-l pe Emil Gaurean, citeva rînduri puțin cam hazlii: „...În luna martie 1985, verificîndu-se debitele și plățile efectuate, se constată la poziția respectivă o diferență de debit neachitată: la taxa de teren de 10 lei și la ADAS clădire de lei 10, fapt pentru care organele fiscale s-au deplasat de nenumărate ori la domiciliul debitorului (probabil, e vorba de E.G. — n.n.), în vederea încasării sumelor restante. Nefiind găsit la domiciliu, i-au fost întocmite și introduse în cutia poștală înștiințări de plată. Debitorul nu a binevoit să se prezinte pentru a achita sumele restante nici pînă în prezent rămînd cu un debit restant, la 31 XII 1985, de lei 20” ...

● Actorul Dragoș Pîslaru din București, str. Dr. Lister nr. 52, în numele mai multor părinți din Sectorul 5, propune organelor în drept să reanalizeze măsura privind desființarea Grădiniței de copii „Aurora” și, eventual, să revină asupra hotărîrii, întrucît i se simte acut nevoia, cu atât mai mult cu cît respectiva unitate era singura grădiniță cu program prelungit din întregul cartier.

● Referitor la adresa noastră nr. 1018/1985, privind memoriul formulat de numitul Anghelina Ion, prin care solicită aprobarea stabilirii domiciliului părinților săi în municipiul București, Comitetul executiv al Consiliului popular al Capitalei ne face cunoscut: Avînd în vedere numărul mare de pensionari existenți în primul oraș al țării, precum și creșterea numărului de cereri din partea acestei categorii de persoane, Comisia municipală nu mai avizează favorabil schimbarea domiciliului din alte localități în municipiul București pentru persoanele vîrstnice care vor să se stabilească la copii sau la alte rude apropiate.

● Un răspuns prea puțin clar, mai bine zis în dodii, primim din partea I.C.A.B. la articolul „Am lăsat-o baltă” publicat în nr. 3/1986 al revistei Flacăra. Printre altele, în respectivul răspuns se precizează: „Situția exactă de la blocul OD 1 din Drumul Taberei nr. 120 este cea din schița anexată (... dar care schiță lipsește cu desăvîrșire — n.n. — fiind, probabil, uitată în birou la expeditor...)”. Scoaterea din funcțiune a rețelei electrice ce alimentează lămpile din zona parcurii s-a făcut cu ocazia unor lucrări de deviere a canalului termic, lucrare ce nu a fost executată de întreprinderea noastră... (...), cei ce au executat canalul termic aveau datoria să repună în funcțiune tot ce au afectat odată cu executarea lucrărilor respective... etc. etc. Sint înșirate toate datoriile altora, numai ale I.C.A.B. nu, motiv pentru care sintem îndreptățiți să solicităm un alt răspuns, mai complet, mai clar și mai ferm. Așa cum prevede legea, adică, fără omisiuni.

● Am extras din referatul de cercetare asupra scrisorii Martei Delescu, referat trimis ca răspuns de către Consiliul popular al județului Suceava: Prin decizia 132/8.XII.1985, petentei — muncitoare la întreprinderea de tricotaje „Zimbru” Suceava — i se face cunoscut că, începînd cu 6.01.1986, i se desface contractul de muncă, în condițiile art. 131, pct. 1 din Codul Muncii. În urma analizei efectuate la fața locului, conducerea unității a revenit asupra deciziei menționate și i-a prelungit contractul de muncă încă 3 luni, pînă la 1 aprilie 1986, timp în care M.D. se angajează să-și îndeplinească normele de muncă stabilite. Cauza propunerii desfacerii contractului de muncă fusese indicele slab de realizare a normelor de muncă în 1985 (85 la sută).

● Revenînd, deunăzi, în satul său natal (Crivina, comuna Burila Mare, județul Mehedinți), Ion Cocoroiu ne-a sesizat că lu-

crători ai oficiului poștal local nu-și fac datoria. Alertată de noi, Direcția județeană de poștă și telecomunicații Mehedinți analizează situația la fața locului și, ca răspuns, ne trimite o declarație a aceluiași Ion Cocoroiu care glăsuiește astfel: „...am fost indus în eroare de părinții mei. Mă declar satisfăcut de serviciile salariaților Oficiului Burila Mare, retrăgîndu-mi nemulțumirile ca fiind nereale”. Întrebarea și nedumerirea noastră: Cînd a fost dumealui, I.C., corect: atunci cînd ne-a scris sau după aceea? De ce n-a reflectat bine înainte de a ni se adresa?

● Ne scrie ciobanul Costică Vreme din Certești, județul Galați, și ne spune că, în conformitate cu prevederile legale (Decretul nr. 29/1976), îngrijitor fiind de peste 24 de ani la turma de oi a C.A.P.-ului, are dreptul să crească, fără plată, în aceeași turmă a unității, 10 oi adulte și 3 mieluțe pentru înlocuire. Cu toate acestea, vreme de 2 ani, conducerea C.A.P. din localitate i-a reținut din retribuția lunară cîte 500—800 lei, cîcă pentru pășunat. În anii 1983 și 1984, pentru cele 12 oi ale mele — zice omul — am fost pus să plătesc pe nedrept cîte 70—100 lei de cap de oaie. Eu muncesc cinstit și corect, ducîndu-mi de fiecare dată la bun sfîrșit planul și angajamentul, și de aceea aș dori să știu și eu: de ce mi se opresc atîția bani din retribuție și de ce la noi, în C.A.P. (președinte Valentin Ghinea), nu se respectă legea?

● În ziua de 7 ianuarie 1986, m-am dus la depozitul de combustibil din localitate spre a cumpăra lemne și cărbuni pentru mama mea bolnavă. La rugămintea adresată șefului de depozit, tovarășului Bratu, de a-mi permite să încerc într-un loc unde cărbunii aveau mai puțin praf și impurități, dînsul s-a făcut roșu de minie și mi-a aruncat în obraz aceste cuvinte jignitoare: „...eu nu cred că dumneata ești profesor; cred că ești geambaș!”... E puțin spus că am rămas perplex, mai ales că replica nemerită a interlocutorului meu n-avea nici o legătură cu subiectul discuției sau cu tonul corect cu care i-am vorbit eu. Mi-a pierit cheful de a mai cumpăra orice fel de cărbuni și am plecat acasă, gîndind cu tristețe la o astfel de atitudine. Vă las pe dumneavoastră s-o apreciați. (Prof. Arghir Dorin, municipiul Gheorgheni-Gheorghiu-Dej, aleea Crînilor nr. 4).

● Pierzîndu-și deunăzi husa de la umbrelă și negăsind să cumpere alta din comerț, pensionarul Anton Dumitru din București, str. Popa Soare nr. 33, s-a adresat directorului fabricii producătoare — Întreprinderea bunuri metalice din Arad. „M-au emoționat de-a dreptul — ne mărturisește omul — înțelegerea și promptitudinea manifestată față de mine: pe 22 ianuarie a.c., după foarte puțin timp de așteptare, am primit o husă nouă. Pentru acest gest frumos, vă rog să-i transmiteți directorului I.B.M. Arad și întregului său colectiv mulțumirile și urările mele de bine”.

● Am citit cu simpatie și atenție, în nr. 52/1985 al revistei Flacăra, relatarea tovarășului Nițu Eugen despre efortul de voință cu totul remarcabil, extraordinar, al fostului bolnav de poliomielită Nicolae Petcov de la C.S. „Voința” București. Din păcate, dînsul (N.E. — n.n.) nu ne-a relatat și metodele de antrenament folosite, pe care ar fi util să le afle și alte persoane. (Georgeta Dana Andreescu, București, str. Aluniș nr. 21).

● Iată și cîteva rezolvări favorabile pentru cei care ne-au solicitat sprijin în clarificarea problemei lor locale: Consiliul popular al municipiului Tirgu Jiu ne înștiințează că inginerului Löw Tiber, om al muncii la Întreprinderea de mașini unelte pentru presare și forjare, i-a fost repartizat, pentru el și familia lui, un apartament cu 3 camere în blocul 64 din zona Abator; Consiliul popular al municipiului Petroșani i-a atribuit lui Iulian Ionescu, încadrat în muncă la Întreprinderea de utilaj minier, căsătorit, avînd copil mic, un apartament confort 1, în Petroșani, str. Aviatorilor, bl. 17; Consiliul popular al municipiului Galați răspunde că sudorul Constantin Baltariu, om al muncii la IACMRSG, este trecut pe lista de priorități la poziția 7, urmînd ca în acest trimestru să primească din fondul de stat un apartament cu

două camere și dependințe.

● Ne scrie muncitorul Mihai Matfei din Fălticeni, aleea Trandafirilor, bl. 8, sc. B, ap. 17: În apartamentul pe care-l dețin cu chirie încă din anul 1980, pregătirea mîncării și întregul menaj le-am făcut la un aragaz cu butelie imprumutată de la socru meu, domiciliat la țară, căruia i-am restituit-o la sfîrșitul anului 1984, eu și întreaga mea familie rămînd să ne pregătăm masa la un reșou electric. Faptul că respectiva butelie e proprietatea socrului meu o dovedesc prin acte eliberate de Consiliul popular, la fel cum pot dovedi, tot prin acte, că nicio dată n-am avut sau cumpărat butelie proprietate personală, că în tot decursul anului 1985 nici n-am primit tichete pentru schimbarea buteliei. Cu toate acestea, mi se refuză sistematic și categoric racordul aragazului la conducta de gaz metan ce trece, începînd din ianuarie a.c., chiar prin propria-mi bucătărie. Motivul invocat mereu: să predau butelia. De unde — vă întreb eu pe dv. —, dacă eu n-am avut și nu am un asemenea obiect?

● Reținem din referatul Direcției comerciale a județului Gorj trimis ca răspuns (neoficial, intrucît nu-i parafat — n.n.) la scrisoarea noastră nr. 227/1986, prin care Vasile Cucu din Tg. Jiu ni se plînge că a fost sancționat pe nedrept de conducerea ICS Mărfuri-Industriale Tg. Jiu: În urma cercetărilor efectuate de juristul nostru, s-a constatat că petiționarul are dreptate, în sensul că: 1. personal tov. Cucu Vasile, șef de complex la Magazinul general „Paringul”, nu a dispus și nici n-a ridicat mărfuri fără documente legale de la Magazinul 202 Chimicale și, deci, neavînd nici un fel de vinovație, dispoziția de sancționare disciplinară este nelegală și netemeinică; 2. în mod nelegal, prin programul de lucru stabilit și transmis de conducerea întreprinderii, nu i s-a acordat petiționarului o zi liberă pe săptămîna la care are dreptul, ceea ce contravine prevederilor art. 124 din Codul muncii. Față de cele arătate mai sus s-a dispus conducerii ICS Mărfuri Industriale Tg. Jiu anularea dispoziției de sancționare disciplinară și stabilirea corectă a programului de lucru pentru angajatul său.

Toate bune, numai că „răspunsul” nu suflă o vorbulețică măcar despre măsurile luate (dacă s-au luat) cu acei tovarăși din conducerea ICS care, lucrînd birocratic, lipsiți de răspundere, au abuzat de funcția pe care o au. Așteptăm, deci, un răspuns complet, conform legii.

● În anul 1984, AEIV Cogea-lac și-a realizat și depășit planul, iar eu mi-am realizat planul de investiții. La restituirea garanțiilor pe respectivul an am fost trecut pe ștat și cu celelalte drepturi care decurg din depășirea planului, drepturi ce mi se cuveneau conform prevederilor legale în vigoare, dar cînd ștatul a fost trimis la DGAlA Constanța pentru aprobare, am fost sters! În 1985 asociația nu-și realizează planul, iar eu am fost obligat să particip din garanții cu o sumă parte la pierderi, cu toate că îmi realizasem și chiar îmi depășisem planul. Vorba proverbului: „Cînd e bine nu-i de mine, cînd e rău hop și eu”. Oare, e corect? (Tehnician constructor Trisina Constantin, om al muncii la Asociația economică intercooperatistă viticolă Cogea-lac, județul Constanța).

● UJECOOP Suceava, ca răspuns Iadvigăi Drozdec și altor peste 30 de consăteni ai săi, care reclamă comportarea necorespunzătoare a gestionarilor Veronica și Valerian Moroșan de la magazinul mixt din Poiana Mîcului: Cele reclamate se confirmă în parte, motiv pentru care s-a dat dispoziție conducerii Cooperativei de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor Mănăstirea Humorului ca Moroșan Veronica să fie scoasă din formația de lucru de la magazinul mixt. Precizăm că Moroșan Valerian a deținut gestiunea acestui magazin pînă în luna de-

cembrie 1985, cînd a fost înlocuit pentru introducerea în gestiune a 6.900 pungii-sacoșe p.v.c., fără documente, infracțiune pentru care a fost anchetat de organele de cercetare penală, deferit justiției și, condamnat la 1,8 ani închisoare corecțională, cu executarea pedepsei la locul de muncă.

● Ștefan Costescu din Constanța, aleea Garofiței nr. 7, bl. L 74, sc. A, ap. 4, semnalează faptul că din multe unități comerciale de specialitate lipsesc de la o vreme obertheinckle pentru robinetii, ceea ce face imposibilă înlocuirea la timp a celor defecte și stoparea pierderilor de apă potabilă ce se înregistrează la ora actuală în numeroase imobile. Soluția cumpărării unei noi baterii nu-i întodeauna la îndemîna oricui și de aceea omul propune furnizorilor să analizeze situația și, împreună cu comerțul, să ia neîntîrziat măsurile ce se impun.

● De la Ministerul Comerțului Interior, Direcția comercială mărfuri alimentare, alimentație publică și ambalaje, primim pentru revizorul-contabil Gheorghe Lupescu din Rimnicu Vilcea un răspuns ce poate interesa și pe alții și din care, printre altele, reținem: Problema perisabilităților la mărfuri alimentare era reglementată de O.M.C.I. nr. 13 din 21 februarie 1974, în listele anexe nr. 1 și 2. Astăzi, norma de perisabilitate pentru depozitare este de 0,03 la sută, în conformitate cu prevederile HCM nr. 190/1984. Același act normativ reglementează perisabilitățile în timpul transportului cafelei prăjite. Conform prevederilor O.M.C.I. nr. 136/1983, norma de consum tehnologic pentru operațiunea de măcinare este de 1000,7 kg cafea boabe prăjite pentru 1000 kg cafea; cafeaua boabe prăjite poate fi prelucrată — măcinată — cu umiditate de 4 la sută.

● Primim la redacție. Subsemnata, Dr. Irina Chiriac, domiciliată în București, str. Uranus 101, S.5, sesizez următoarele:

În revista Flacăra, nr. 1604 din 14 martie 1986, la pag. 10, rubrica intitulată „Cap limpede”, a apărut nota Sfaturi pentru tinerii fumători, în legătură cu un articol, apărut în revista Magazin, nr. 1481 din 1 martie 1986, Climatul de studiu articol pe care l-aș fi scris eu.

Precizez că articolul din revista menționată nu-mi aparține, fiind o compilare a lui Daniel Cocoru după broșura mea de popularizare Cum învățăm? (Ed. Medicală, 1983) pp. 35—39. Textul din Magazin la care se referă „Capul limpede” de la Flacăra nu-mi aparține și nu are continență cu nici una dintre publicatiile mele științifice — peste 150 de titluri — apărute atît în țară cît și în străinătate și cu atît mai puțin cu acele publicate sub egida Organizației Mondiale a Sănătății (O.M.S.).

Vă rog, în virtutea dreptului la replică, să publicați în revista dv. cele de mai sus. (Dr. Irina Chiriac, doctor în științe medicale, medic primar).

● În răspunsul trimis de DPMOS Dimbovița la scrisoarea petentului Victor Popescu din Tirgoviște se pare că există o contradicție evidentă. Reproducem: „La scrisoarea dvs. înregistrată la redacția revistei „Flacăra”, sub nr. 7697/1985, vă comunicăm că, potrivit art. 10, litera d, din Legea nr. 1/1970, se consideră că are vechime neîntreruptă în muncă și personalul care s-a încadrat într-o unitate de stat în termen de 90 zile de la data ieșirii din cooperativa de producție meșteșugărească în care a lucrat ca membru cooperativ, cu acordul conducerii cooperativei. Prin urmare în astfel de cazuri vechimea în aceeași unitate se întrerupe cu toate consecințele pe care acestea le implică, respectiv pierderea sporului de vechime și a alocației de stat pentru copii”. Mărturisim sincer că nu mai înțelegem nimic! Cu atît mai mult cu cît omul în cauză susține în scrisoare că a fost...

transferat în interesul serviciului de cooperativa meșteșugărească la AMRCT Bacău.

● Tribunalul județean Argeș ne informează că, drept urmare a scrisorii ce ne-a fost adresată de Cristea G. Ion din Baia Mare, prin care se arată nemulțumit de faptul că nu s-a executat creanța sa împotriva debitorilor Turcu M. Gheorghe și Turcu Floarea din Pitești, această creanță a fost executată, debitorii expedind creditorului întregul debit, cu recipisa PTTR nr. 91 din 8 februarie 1986.

● Deși termenul legal a fost demult depășit, încă n-au răspuns la memoriile trimise spre competentă rezolvare: Ministerul Sănătății (scrisorile nr. 167, 176, 6035, 6130), Ministerul Muncii (38, 183, 6083, 6116, 6117), Ministerul Educației și Învățămîntului (9, 6125), Consiliul popular al Sectorului 6 (6017), 6061, 6113), Consiliul popular al județului Dimbovița (6058, 6191), Consiliul popular al județului Bacău (29), UJCAP Vilcea (6069), Trustul SMA Doj (6120). Reamintim tuturor că termenul legal de rezolvare este de maximum 30 de zile de la data primirii scrisorii. Nu luăm în considerație răspunsurile neoficiale, adică neparafate și nesemnate de cei în drept, așa cum ni s-au mai trimis.

Pagină realizată de MIHAI STĂNESCU

Poșta redacției

Păsărică Viorica — Drobeta-Tr. Severin: Dacă doriți cu adevărat să vă reluați activitatea, adresați-vă Întreprinderii miniere Mehedinți, ● Stancu Roze-Mary — Iași: Art. 32 din Regulamentul privind activitatea profesională a studenților prevede că „studentul poate să repete un singur an pe toată durata studiilor. În caz că nu promovează anul repetat sau alți ani de studii, este exmatriculat din instituția de învățămînt superior”. ● Londroman Emil — Alba Iulia: Conform prevederilor art. 73 din Legea nr. 62/1974, autorii inovațiilor care prezintă importanță cu totul deosebită pot beneficia de o premie echivalentă cu cel mult 3 retribuții tarifare lunare. Eventualele contestații se soluționează numai de către comisia din cadrul O.S.I.M. ● Achimescu Gheorghe — Alba Iulia: Adresați-vă ziarului „România liberă” pentru pagina de Mîcă publicitate. ● Baduca Ilie — S.M.A. Gorneni, comuna Iepurești, jud. Giurgiu: doctorul la care vă referiți lucrează la Secția de radiologie a Spitalului dermato-venerean Berceni, București, str. Șerban Vodă. ● Ciorăscu Aurelia — com. Avrămeni, jud. Botoșani: Conform prevederilor Legii 58/1974, terenul respectiv trece în proprietatea statului. Biroul executiv al consiliului popular comunal poate să-l atribuie altei persoane prin decizie, cu plata taxei anuale legale. ● Birsan Iulia — Sighetu Marmatei: Necunoscînd amănunte, nu ne putem pronunța. Cel mai indicat este să vă adresați notariatului de stat. ● Cristea Ion — sat Strejnic, com. Tg. Vechi, jud. Prahova: În conformitate cu Decretul 70/1984, trebuie să vi se asigure 15 kg țărîțe pentru fiecare sută de litri lapte predați. ● Volon I. Eugenia — sat Cirolmănești, com. Vernești, jud. Buzău: Pentru a putea fi înscrisă la drepturile de pensie trebuie să prezentați la Oficiul de asigurări sociale și pensii de stat Buzău actele doveditoare de vechime în muncă de la unitățile unde ați lucrat, din care să rezulte perioadele și retribuțiile realizate. Reconstituirea cu martorii a vechimii în muncă o puteți face, conform Decretului 90/1960, dacă la data reconstituirii sinteți încadrată în muncă.

REGHINA VĂRVICI

● „Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.

Comentariul
săptămânii

Pace și dezarmare (III)

Securitatea europeană

O componentă de importanță esențială a temei „Pace și dezarmare” din cadrul Anului Internațional al Păcii este înfăptuirea securității europene. De ce este așa — se știe. Bătrînul nostru continent, leagăn al civilizației moderne, a fost în același timp și zona de pe glob cu cele mai complexe relații interstatale și cu cele mai puternice ciocniri de interese, care au împins în două rinduri omenirea în războaie distrugătoare. Este deci normal ca asupra acestei regiuni a Terrei să se concentreze și astăzi în mod deosebit atenția constructorilor de pace, în primul rînd a europenilor înșiși, a tuturor statelor de aici, fără deosebire de orînduire socială, în scopul de a bara, prin eforturi comune, calea oricărui conflict armat. O astfel de conlucrare general-europeană pentru izbăvirea continentului de arme și de războaie și pentru promovarea de relații prietenești, de colaborare reciproc avantajoasă este nu numai stringent necesară, ci și pe deplin posibilă, ținînd cont și de faptul că Europa occidentală, după circa un sfert de veac de supremație americană — pe plan politic, în sectorul militar, în tehnică, în știință, în dezvoltarea economică și în alte domenii — pare a-și fi regăsit în ultimii ani individualitatea, profilul ei distinct, cadența și suflul propriu.

Ca țară europeană, direct și vital interesată de evoluția situației din această parte a globului, România a înțeles perfect însemnătatea uriașă pentru pacea lumii a realizării păcii și securității pe continentul nostru și a militat, încă din perioada interbelică, pentru înfăptuirea acestei securități. Chestiunea se pune cu deosebire acuită în zilele noastre, cînd inarmările, și în primul rînd cele nucleare, au atins niveluri aberante și cînd primejdia unui război nimicitor planează asupra Pămîntului. În viziunea românească, securitatea europeană — a cărei realizare presupune instituirea unor noi principii de relații între statele continentului, în cadrul unui proces multidimensional, vizînd domeniile politic, juridic, militar, economic, cultural — înseamnă un sistem de angajamente ferme din partea tuturor statelor, precum și de măsuri concrete, capabile să ducă la excluderea forței și a amenințării cu forța din relațiile dintre statele din Europa, să ofere tuturor acestor state garanții depline că

se află la adăpost de orice act de agresiune și de amestec din afară în treburile lor interne. În acest sens a acționat țara noastră și pentru pregătirea și desfășurarea, în 1975, a Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa de la Helsinki, și pentru definitivarea Actului final al acestei conferințe, și pentru luarea de măsuri în spiritul documentului menționat în cei peste 10 ani care au trecut de la adoptarea lui. După cum se știe, România a luat inițiative de amplu ecou internațional avînd ca obiective înțelegeri cu privire la încetarea cursei înarmărilor, ieșirea din criza provocată de amplasarea euro-rachetelor, participarea tuturor statelor europene la negocierile de dezarmare, promovarea păcii și cooperării în Balcani, printre care și Declarația-apel româno-bulgară cu privire la realizarea în această regiune a unei zone fără arme chimice. Este, de asemenea, cunoscut că țara noastră a sprijinit propunerile și inițiativele pozitive ale altor state — cum s-a întîmplat, de pildă, cu propunerile Uniunii Sovietice —, s-a pronunțat pentru dinamizarea lucrărilor unor foruri consacrate dezarmării și securității în Europa (Conferința de la Stockholm și altele).

Toată această activitate a fost desfășurată de România cu convingerea că înfăptuirea pe continentul european a unei zone a păcii și a unei vecinătăți, a colaborării și a prieteniei, libere de arme nucleare, de arme chimice, de baze militare și de trupe străine, ar avea, pe lîngă o imensă valoare intrinsecă în contextul general al făuririi păcii, pe lîngă o valoare de exemplu pentru alte regiuni de pe mapamond, și meritul de a dovedi că oricît de complexe ar fi condițiile geopolitice și strategice, înțelegerea și conlucrarea în făurirea păcii sînt pe deplin posibile. Împărtășind această convingere, președintele României spunea: „Este necesar să facem totul pentru dezvoltarea prieteniei și a colaborării dintre țările europene, pentru o Europă unită, pe baza respectării diversității orînduirilor sociale, a dreptului fiecărui popor de a-și alege orînduirea pe care o dorește, fără nici un amestec din afară. Să facem astfel încît Europa, care a avut un rol primordial în făurirea civilizației moderne, să poată contribui și în viitor la dezvoltarea liberă a omenirii, la realizarea unei civilizații superioare, menite să asigure popoarelor bunăstarea, fericirea, libertatea, independența și pacea”.

ION D. GOIA ■

Cîntatul
terapeutic

Doctorul Marc Judson de la Universitatea din New York propune tuturor locuitorilor acestei încă frumoase planete un tratament ieftin și eficient pentru ameliorarea capacității respiratorii și, nu doar pentru asta. Cîntați cit vă ține gura, chiar dacă răcnîți sau behăiți, cîntatul nu costă nimic, nu cere nici un fel de aparatură, nici măcar voce sau ureche muzicală. Cîntați deci de la zero la 100 de ani fără să vă faceți false scrupule că vă deranjați vecinii, singura care conțenează este convingerea că plămîinii vostri vor deveni mai puternici — își indeamnă medicul american actualii și virtualii adepți ai acestei culturale activități. Intr-adevăr, plămînul este organul care îmbătrînește cel mai repede. La 90 de ani, chiar dacă n-ai fumat nici măcar un Carpați toată viața, capacitatea respiratorie se reduce cu patru cîcimi, consecințele, bineînțeles negative, asupra întregului organism fiind binecunoscute. Oricine poate să cînte precedînd lansarea primei arii de o profundă inspirație. Cîntatul, spune specialistul mai sus amintit, este indicat cu precădere stresatilor, persoanelor chinuite de neliniști existențiale, care au o respirație timidă, fata palidă și extremitățile reci.

Cîntatul terapeutic are efecte benefice asupra creierului, în fond asupra tuturor componentelor bioritmice (fizic, intelectual și emoțional) care concurează la desfășurarea muncii propriu-zise, fie că este vorba de zărică, de metalurgie sau agricultură. Cîntatul stimulează nu numai creativitatea ci și afectivitatea, așa că pe măsură ce ne lansăm în exerciții vocale ne vom tubi definitiv între noi. Cine cîntă zilnic cîteva minute cu gura larg deschisă, lăsînd corzile vocale să emită n-are importantă ce frază pseudomuzicală. Însotită eventual de iodiere rafinat gîlguite, poate fi sigur că-și prelungeste viața cu 5 ani. În paranteză fie spus, cîntărețul trebuie să nu bea cafea, să nu bea alcool, să nu fumeze, să nu se enerveze, să nu se surmeneze, să nu se subalimenteze, să nu se supraalimenteze, să evite stresul, poluarea și multe altele. În cazul fericit că cineva izbuteste să îndeplinească toate aceste condiții, el își va prelungi fără discuție viața, și poate cu mai mult de 5 ani, fără să mai cînte.

IOAN ROȘCA ■

MUZEU

Muzeul central de istorie a Chinei din Beijing va dispune de un depozit special, amenajat în subteran, menit păstrării obiectelor de artă și altor valori colectate de muzeu pînă în prezent (tablouri, porțelanuri fine, giuvaeruri și obiecte decorative din aur, argint, jad și pietre prețioase). Este vorba de o construcție cu trei etaje realizată sub nivelul solului, do-

tată cu instalații moderne de control al temperaturii și umidității, cu sisteme automate de alarmă și stingerea incendiilor.

SIMENON

Puține sînt țările prin care Georges Simenon, cel mai prolific autor de romane polițiste, să nu fi trecut, deoarece el s-a condus după deviza „totul trebuie cunoscut și văzut.” După șaptezeci de ani de viață

agitată, în vîrstă acum de 83 de ani, G.S. trăiește retras la Lau-

ACCENTE
ÎN LUME

sanne, departe de lume. În plină formă intelectuală. G. S. scrie treizeci pînă la

șazeci de pagini pe zi, asta însemnînd cinci-șase romane pe an.

„TORNADA
ALBĂ”

„Tornado albă” este, de fapt, supertrenul vitorului și el a fost experimentat la sfîrșitul anului trecut, în R.F.G., pe tronsonul Bielefeld-Essen, atingînd viteza de 317 km/oră. Trenul aero-

dinamic cu aspect futurist, a cărui culoare albă este întreruptă de o panglică roșie, răsundă cu ușurință celor mai înalte exigențe. Fotoliile elegante, căștile pentru ascultat și sistemul videotex autonom, dușumeaua încălzită, perdelele electrice sînt cîteva detalii care demonstrează grija față de confortul călătorilor.

ELENA GRECESCU ■

Vom putea
să dirijăm
starea timpului?

Începînd cu jertfele aduse cîndva divinităților și terminînd cu „însămîntarea” norilor cu cristale de argint iodat, oamenii au încercat, din cele mai vechi timpuri și pînă în zilele noastre, să găsească modalitatea de a dirija starea timpului. Cauzele care îi împing la aceasta sînt clare: dacă ar fi posibil să provocăm ploaia și să îmblinzim furtunile, am putea obține o balanță climatică mai justă. Secetele nu i-ar mai pune la foame pe africani și pe alții, musonii din Asia n-ar mai tîri în mare pe țărani împreună cu recoltele lor. Dirijarea stării vremii li s-a părut posibilă cercetătorilor din anii '50-'60, cînd rachetele meteorologice și computerele le-au dat posibilitatea să privească „înăuntru” atmosferei. Multe țări, printre care Uniunea Sovietică și S.U.A., au început să elaboreze programe de influențare a stării timpului; în principal, accentul a fost pus pe amintita „însămîntare” a norilor cu argint iodat pentru obținerea de picături de ploaie. Chestiunea era de a afla dacă modificările semnalate după aceea în starea vremii erau rezultatul acestor „însămîntări” sau erau consecința schimbării naturale a stării timpului. Eforturile de cercetare au continuat pînă în anii '70, cînd savanții au început să înțelegă că, în această problemă, omenirea cunoaște prea puține lucruri. De aceea, cercetările s-au deplasat de la încercările de dirijare a

stării timpului la prevederea (prognosticarea) schimbărilor stării timpului și ale climatei. Folosînd forța și rapiditatea în acțiune a computerelor, apărute între timp, oamenii de știință au elaborat modele de ansamblu ale circulației atmosferei, expresii matematice ale interacțiunii atmosferă-ocean-continent. Pe orbite circumterestre au fost plasate instalații sensibile pentru observații asupra dinamicii atmosferei, iar meteorologii au început să culeagă date despre curenții marini și despre temperatura apelor oceanelor. Ca urmare, a început să se contureze o nouă înfățișare a sistemului climatic al planetei noastre, a cărui complexitate nici nu putea fi bănuită mai înainte.

În prezent, modelele climatice se folosesc pentru analiza uneia din influențele globale asupra climatului. Este vorba de încălzirea ce apare ca rezultat al așa-numitului „efect de seră”. Acest fenomen este provocat de creșterea continuă a concentrației de bioxid de carbon în atmosferă. Se presupune că „efectul de seră” este o urmare inevitabilă a arderii de către om a combustibililor fosili — cărbunelui și petrolului. Din păcate, aceste modele nu sînt perfecte, starea lor reflectînd neștiința, în actuala etapă, în procese climatice fundamentale cum sînt circulația căldurii în oceane și din oceane și transmiterea acestei călduri de către curenții oceanici în diferite părți ale globului pămîntesc. De aceea, savanții nu pot încă ajunge la o părere unică referitor la caracterul, la dimensiunile și la momentul producerii schimbărilor climatice așteptate. Totuși, specialiștii în studierea atmosferei sînt convinși că în acest sector se deschid perspective însemnate.

Pe lîngă modelarea climatică

la scară mare, speranțe se pun în îmbunătățirea substanțială a prognozelor meteo zilnice și săptămînale, precum și a prevederilor pe termen scurt și la scară redusă a unor fenomene ca trombele, inundațiile bruște și vînturile distrugătoare. Computerele pentru așa ceva există, precum există și mijloace de sondare de la distanță. Iată cîteva măsuri preconizate de specialiștii pentru anii care vin: lărgirea accesului savanților la computere care modelează trombele și uraganele și prelucrează cantități imense de date meteorologice, culese zilnic pentru prognozele operative; lărgirea culegerii de date pentru modelele generale ale circulației atmosferice (sînt necesare, de pildă, cercetări prin satelit pentru determinarea profilului termic al atmosferei); instalarea unei vaste rețele de stații de radiolocație Dopler, capabile să „examineze anatomia internă” a norilor de furtună, să perceapă semnele vînturilor puternice și să stabilească deosebirile, în prognozare, dintre ploaie și grindină.

Totuși, vom ajunge cîndva să putem dirija starea vremii? Potrivit opiniei lui Edward Lorenz, profesor de meteorologie și creatorul unuia din primele modele ale atmosferei, cel mai greu lucru îl reprezintă, în această privință, obținerea unui efect destul de mare, adică dirijarea stării timpului pe teritorii întinse și pentru perioade lungi de timp. Aceasta ar necesita cheltuieli enorme de energie — cu mult mai mult decît se aliberează prin explozia unor bombe cu hidrogen. Poate că — apreciază specialistul american — acest lucru va deveni, în principiu, posibil într-un viitor îndepărtat, dar e puțin probabil ca să și fie pus în practică...

ION CODRU ■

Tezaur
lingvistic

Există o limbă americană? Imensa majoritate a lingviștilor răspund negativ: nu, nu există o astfel de limbă. Americanii (cetățenii Statelor Unite) vorbesc limba engleză, însă cu unele particularități, de unde și numele de „engleză americană” sau de „variantă americană a limbii engleze”. Practic, un englez și un american se înțeleg fără nici un fel de dificultăți de limbă, atîta doar că în S.U.A. se spune despre un englez că vorbește „cu accent englezesc”, iar în Anglia despre o persoană venită de peste ocean — că vorbește „cu accent american”. Dar cu toate că particularitățile de care aminteam nu sînt, după cele mai răspîndite opinii, suficiente pentru a se putea vorbi de o limbă diferită, oamenii de știință le-au luat totuși în considerare, alcătuiind chiar dicționare bilingve americano-engleze. Însă un dicționar explicativ, un dicționar-tezaur al englezei americane nu fusese publicat pînă în zilele noastre. Și iată că, de curînd, în Statele Unite a apărut primul volum al unei astfel de lucrări, cuprînzînd literele A, B și C.

Ideea alcătuirii dicționarului datează încă din secolul al XIX-lea, dar specialiștii au început să se ocupe de realizarea lucrării în 1965, la Universitatea din Wisconsin. Autorii dicționarului — cercetători și redactori — au colindat întreaga țară, au fost în mii de localități — în orașe mari și mici, în sate, au răscolit cele mai îndepărtate colțuri ale Statelor Unite, înregistrînd dialectisme,

variante lexicale, idiotisme. Valorificînd materialul astfel adunat, noul dicționar va deveni cea mai mare „colecție de americanisme”, de cuvinte care au apărut sub influența diferiților factori politici, sociali și culturali în cele mai diverse medii și zone geografice. Dicționarul cuprinde hărți pe care sînt marcate cu puncte acele regiuni în care este caracteristică utilizarea unor unități lexicale sau a altora. „Lucrarea noastră lexicografică va fi o operă a generis — afirmă redactorul ei șef, Frederic Cassidy. Limba este cel mai de seamă mijloc de comunicare între oameni, și de aceea este deosebit de important să i se păstreze originalitatea și coloritul. Sperăm să terminăm lucrarea pînă la sfîrșitul anilor '80. Vor fi 4 volume de dicționar propriu-zis: A-C, D-I, J-R și S-Z, plus un volum în care vom include bibliografia și aparatul critic”.

Cu rare excepții, americanii, indiferent din ce stat ar proveni, se înțeleg bine unii pe alții. În S.U.A. nu există un dialect central, să zicem new-yorkez, cum există în Italia așa-numita „italiană romană”, adică italiana vorbită la Roma. Dar, după cum arată reprezentanții Societății Americane de Studiere a Dialectelor, engleza americană este deosebit de autonomă și de bogată, cu construcții și cu expresii idiomatice proprii.

Prin proporțiile și prin importanța ei, noua realizare a lingviștilor americani poate fi comparată cu Marele dicționar de la Oxford, care cuprinde cuvinte a căror utilizare este atestată încă din secolul al VII-lea: ea înseamnă o cercetare istorică și geografică unică și va constitui un aport de mare preț la tezaurul limbii engleze.

ION D. GOIA ■

Steaua București, între primele 4 echipe de

VICTORIE LA HELSINKI

Superiori la toate capitolele, lucizi și ambițioși, fotbalistii noștri au învins în deplasare pe Kuusysi Lahti cu 1-0. Autorul golului: Pițurcă

Autorii din teren ai victoriei: Duckadam — Iovan, Bumbescu, Belodedici, Bărbulescu — Balint, Majeau (Balan), Stoica, Băloni, Lăcătuș, Pițurcă (Radu II)

De la trimisul nostru

Misiune indeplinită

În sfârșit, a ieșit soarele și pe ulița fotbalului nostru! Evenimentul era „prevestit” aici, cel puțin pentru acest meci de la Helsinki, de o primăvară atmosferică veritabilă, de un teren și o vreme care au permis echipei noastre campioane să etaleze un fotbal de clasă. Pe de altă parte, locul grațioșilor sterile din meciul tur a fost luat acum în evoluția de ansamblu a Stelei de un fotbal aplicat la condițiile tranșante ale unui meci de calificare. Asta a făcut ca prima parte a meciului să stea sub

semnul unei temeri reciproce a ambelor echipe de a nu primi gol, un prim gol care ar fi contat enorm în strategia desfășurării ulterioare a întâlnirii. Trep-tat, Steaua și-a impus propriul joc, dovedind că merita calificarea în primul rînd prin mentalitatea de învingător pe care fiecare jucător și echipa în ansamblu au reușit s-o contureze tot mai pregnant, pe măsura trecerii timpului.

Este inutil, stimați cititori, să insistăm în acest succint comentariu de la fața locului asupra detaliilor acestui joc extrem de tensionat în care vioara întâi a fost echipa noastră campioană, întrucît transmisia radiotelevizată a fost cu prisosință edificatoare asupra forței ofensive, asupra ocaziilor (mai clare și mai mari decît la București) avute de jucătorii noștri, asupra superiorității de ansamblu a Stelei. Ceea ce putem însă aprecia „la cald” este tocmai această consecvență a antrenorilor Jenei și Iordănescu în a-i determina pe jucători să-și impună propriul lor joc, astfel în-

cit nu adversarul să conducă ostilitățile din teren ci, dimpotrivă, să fie obligat să se subordoneze tactic cadentei impuse de echipa noastră. Din acest punct de vedere, se cuvine subliniat gestul antrenorilor de a-l introduce în teren pe Balan (min. 57), jucător rapid, inteligent și care „vede” foarte bine terenul. Prin această schimbare, jocul Stelei a devenit mai exploziv în atac, Lăcătuș a putut avea un „servant” pe măsură, iar fazele din treimea adversă au căpătat mai multă limpezime. În plus, Balint s-a văzut suplinit mai mult în faza defensivă, putîndu-se implica mai des și mai eficace în atac, așa cum s-a întimplat și la faza golului.

Dar dincolo de orice considerație asupra tacticii, important rămîne în acest moment triumful echipei noastre campioane pe terenul și în fața unei adversare ce nu cunoscuse înfrîngerea în actuala ediție a C.E.E. Meritele Stelei nu sînt deloc atenuate de faptul că victoria sa era de domeniul evidentei, inclusiv în anturajul adversarilor

noștri din această seară, unde se recunoștea cu onestitate imensa șansă avută de Kuusysi Lahti în partida de la București, ca și valoarea deosebită a echipei noastre campioane. Un interlocutor avizat, Marti Kuusela, antrenorul echipei naționale a Finlandei care, în aceste zile, a fost prezent la fiecare antrenament al Stelei pregătindu-se pentru... comentarea meciului pe canalul 2 al televiziunii, aprecia realist și cu simțul proporției, tocmai aceste evidențe ale întîlnirilor dintre cele două echipe. Jucătorii finlandezi au mers pînă la capăt în tentativa lor de a deveni revelația Europei fotbalistice, dar a trebuit să se recunoască învinși de o echipă care, ce să-i faci, pe ansamblu a fost mai bună. Am îndrăzni să spunem că ar fi fost păcăt pentru însuși spiritul de competiție ca nu Steaua ci adversara ei să se califice, desi în fotbal totul este posibil! De fapt, întreaga atmosferă din jurul acestui meci era pregătită pentru o astfel de lovitură de teatru, numărul record de spectatori — peste 32 000,

cifră fără precedent la vreun meci de fotbal în Finlanda — vorbind de la sine despre starea de frenezie în care era așteptată victoria echipei finlandeze, ca și despre breșa neașteptată făcută cu acest prilej de jocul de fotbal în pasiunile, tradiționale aici, pentru schi și atletism.

Așadar, a doua expediție nordică a Stelei (după cea de la Vejle) în actuala ediție a C.C.E. s-a încheiat cu succes, dar, după cum se recunoștea imediat după meci în rîndul grupării noastre sportive, veritabila competiție abia acum începe. Din cite am putut afla aici, pentru semifinale s-au calificat două echipe tot din nord — Anderlecht și Göteborg — așa că, statistic, sînt mari șanse ca echipa noastră să revină pe aceste meleaguri, care se pare că-i sînt prielnice. Jucătorii noștri ar prefera-o pe cea nordică, vechea noastră cunosțință, Göteborg; nu de altceva, spun ei, decît pentru a-și putea rezerva călătoria în sud cu prilejul finalei care, după cum se

„Kasparov trebuie să-mi mulțumească!”

— Deși ne cunoaștem de mulți ani, domnule Florenco Campomanes, este prima oară cînd vă provoc la o discuție pe indelete. Știu că nu întodeauna acceptați bucuroși interviurile. În ce rapoarturi sinteți cu presa mondială de specialitate? Deciziile luate în C.M. au fost îndelung comentate și ecoul intervenției președintelui FIDE a făcut înconjurul planetei: și aprecieri, dar și multe critici...

— E adevărat. Am avut parte și de cuvinte de laudă și de opinii nefavorabile. Subiectivismul unor cronici apusene m-a întristat. Uneori lipsa de informații exacte a denaturat miezul problemelor. Mereu se comentează deciziile FIDE ca fiind hotărîrile mele personale de președinte, și se uită că ele aparțin în egală măsură și Adu-

nării generale reunite la Congresul FIDE. Indiferent nu voi fi niciodată în fața criticilor dar, atîta timp cit tot ceea ce fac e ca să slujesc interesele șahului fără a uita însă că „Gens una sumus” sînt convins că nu voi fi abătut din drum de opiniile altora.

— Cum au fost apreciate eforturile dumneavoastră de înnoire a regulamentelor de joc, de organizare și de desfășurare a meciurilor și turneele, concretizate prin reducerea ciclului CM de la 3 la 2 ani și introducerea noului ritm de joc cu două controale ale timpului?

— Ideea acestor schimbări este aceea de a da șahului tempoul epocii noastre. Jucătorii au niște firi curioase. Atîta timp cit ciclul CM era la 3 ani, se plîngeau că este prea lung, acum din contră, că e prea scurt! De fapt, greu nu este pentru campionul lumii, cum se spune, ci pentru cel ce trece prin turneele zonale, interzonale, ale candidaților și devine șalanger. El este cel suprasolicitat și nu mai are timp de activitate competițională în afara CM. Dar acesta este doar unul singur! Toți ceilalți jucători invocă tot felul de motive. Explicația nemulțumirii lor este alta și anume că, din cauza CM, jucătorii pierd o parte din turnee și ei ar vrea să le joace pe toate! Încă nu s-a încheiat nici un ciclu de 2 ani. Dacă vor apărea probleme serioase, eu voi fi primul care voi lupta pentru modificarea duratei. Aglomerarea de acum din CM este cauzată de vechiul ciclu la 3 ani, iar „vina” este a jucătorilor, a ex-

celentei lor tehnici, a perfecțiunii în joc atînsă de Karpov și Kasparov.

— Noua delimitare a timpului de gîndire în partida de șah reprezintă doar o formă experimentală sau, în ciuda faptului că a stîrnit comentarii justificative privind scăderea calității jocului, este definitivă și după Olimpiada din Dubai?

— Am avut un an experimental 1984-85. Rapoartele asupra turneelelor cu timp de gîndire modificat au fost favorabile, așa că hotărîrea adoptată este și pentru Olimpiada și pentru toate competițiile FIDE. Este o măsură care duce la economii, la reducerea problemelor organizatorice, la scăderea numărului de întreruperi și la dinamizarea jocului prin faptul că partidele au o finalitate imediată crescută. Să ne aducem aminte ca și în anul 1883, cînd s-a introdus pentru prima oară ceasul de control în turneul de la Londra, s-a pus tot astfel problema scăderii calității jocului, dar adaptarea și-a spus apoi cuvîntul.

— Care sînt rațiunile datorită cărora dreptul la meciul pentru titlu, meciul-revanșă și calea desemnării șalangerului la titlul mondial diferă în competiția masculină de cea feminină?

— Am studiat atent calea rezolvării acestui diferend. Dorința mea este să nu existe nici o deosebire, dar problemele organizatorice ridicate de ciclul anterior al CM și chiar de ultimele „zonale” și „interzonale” ne-au obligat la aceste modificări. Nu este vorba de descri-

minare. Intîmpinăm mari probleme organizatorice pentru concursurile feminine. Poate că situația ar fi alta dacă șahul feminin ar înregistra un salt valoric brusc, aidoma situației din tenis, balanța nu ar mai atîrna în favoarea bărbaților. În România există o situație fericită pentru că se acordă în egală măsură condiții practicei șahului și pentru bărbați și pentru femei și rezultatele se văd.

— Ce ne puteți spune despre meciul-revanșă? Cum apreciați declarațiile campionului mondial Garri Kasparov?

— S-a spus de nenumărate ori că datorită inițiativei mele s-a ajuns la meciul-revanșă ca la un element nou pentru Karpov, ceea ce nu este adevărat. Dacă priviți în documentele F.I.D.E., propunerea a existat și în 1978, 1981 și 1984, revanșa a fost tot timpul un drept al campionului, dar Karpov nu l-a revendicat pînă acum intrucît nu a mai fost învins! În cadrul lucrărilor Congresului F.I.D.E. de la Graz, din 1985, s-a confirmat acest lucru. Kasparov? Este un jucător care face adesea declarații expansive. Cu timpul, cînd va selecta mai atent informațiile și se va maturiza, atitudinea sa se va schimba. Kasparov este opusul lui Karpov care are mai mult calm, este mai calculat și, poate, mai informat. Karpov este un jucător corect și activ, care timp de zece ani a fost campionul lumii. Poate că era necesară o schimbare. Lumea se obișnuise prea mult ca Anatoli Karpov să nu piardă. Kasparov trebuie să-mi

mulțumească mie pentru că azi este campionul lumii, deoarece atunci cînd Karpov a declarat și cerut să se reia meciul, eu nu am cedat, nu m-am lăsat influențat și cel de-al doilea meci a avut loc și Kasparov l-a câștigat.

— De ce se joacă la Londra și la Leningrad?

— Jucătorii au hotărît așa. Mă surprinde și pe mine opțiunea lui Kasparov pentru Leningrad. Mereu a spus că nu vrea să joace la Moscova, unde e terenul lui Karpov, dar mă miră și mai mult că a ales Leningradul, care e „fara de baștină” a lui Karpov.

— Cum apreciați vizita în România?

— După treizeci de ani de contact cu jucătorii români, am vizitat pentru prima oară România. Am fost plăcut surprins de căldura și ospitalitatea cu care am fost întîmpinat. Am apreciat în mod deosebit entuziasmul organizatoric al unor pasionați ai șahului ca dr. Ilie Cristescu la Băile Herculane și prof. dr. doc. Pius Brinzeu la Timișoara. Am asistat la deschiderea Campionatului european de junioare, am stat de vorbă cu ziaristi, jucători și organizatori și am înțeles adevărata motivație a performanțelor sportivilor României pentru ale căror succese internaționale vă felicităm. Discuțiile oficiale avute au fost fructuoase și au dus la deschiderea a noi căi de colaborare între F.I.D.E. și F.R.S. Voi reveni întotdeauna cu plăcere în România.

— Vă mulțumesc.

MARGARETA MUREȘAN ■

fotbal ale Europei. Și lupta continuă!

Cind adresăm Stelei felicitările pe care le merită, se cuvine să ne gândim (nu în ultimul rând!) și la antrenorii Emerich Jenei și Anghel Iordănescu!

FELICITĂRI COLEGIALE de la Craiova și Dinamo

Intrind în semifinalele C.C.E., performanță de răsunet în fotbalul continental, Steaua a rămas să poarte mai departe, sperăm că și mai sus!, șlafeta Universității Craiova și a lui Dinamo București, primele noastre echipe care au izbutit, în ediții precedente, să pătrundă (în Cupa U.E.F.A. și, respectiv, Cupa campionilor) până în aceeași fază a competițiilor europene. În această idee, a continuării și dezvoltării tradiției, la câteva minute după superba victorie a Stelei la Helsinki, am luat legătura (telefonice) cu Silviu Lung, portarul Universității Craiova, și cu Mircea Lucescu, antrenorul echipei Dinamo, rugându-i să ne împărtășească primele impresii. Le dăm cuvântul.

Silviu Lung :

„Ca și cind s-ar fi calificat Universitatea!”

— Silviu Lung, ai urmărit meciul cu Kuusysi?

— Auzi întrebare, firește că l-am urmărit! Acum, cind mi-au mai trecut emoțiile, căci am avut destule, mă bucur ca și cind s-ar fi calificat Craiova!

— Chiar așa?!

— Niciodată nu mi-a plăcut să par altul decît sînt, deci nici acum! Chiar dacă, pe plan intern, între Steaua și Universitatea există o rivalitate, și nu de ieri, de azi, în asemenea momente, cind Steaua a rămas să poarte mai departe prestigiul fotbalului nostru, nu mă pot declara decît suportor al ei! De aceea și zic: bravo, Steaua!

— Cum ți s-a părut jocul Stelei?

— Matur. Stelștii nu s-au repezit spre poarta lui Korhonen, acest portar bun, dar și atît de norocos!, ci și-au păstrat calmul și, fiind superiori, au cistigat partida. Normal ar fi fost, după cite ocazii au ratat, să cistige mai clar, dar a ajuns, nu-i așa, și 1-0! Cred că ei au pregătît minutios meciul. M-au impresionat în mod deosebit puterea lor de muncă și ambiția.

— Ducadam?

— A apărut impecabil, îl felicit! Dar și fundașii, în frunte cu Belodedici, l-au ferit de întimplări mai puțin dorite! Cred că, pe viitor, voi avea de furcă cu el pentru națională, din posibilul nostru duel avînd de profitat numai echipa și, firește, fotbalul românesc.

— Mulțumesc și noapte bună!

— Vă asigur că, în urma acestei calificări, noaptea mea va fi cu adevărat bună!

Mircea Lucescu :

„Steaua a jucat exact ce trebuia”

— Ce părere ai, Mircea Lucescu?

— A fost un meci de mare tensiune, pe care Steaua l-a cistigat pe merit. Ea a jucat exact ce trebuia, din toate punctele de vedere. Cu luciditate, cu dăruire, cu ardoare. Poate că alții s-au așteptat la un spectacol mai atrăgător, dar eu nu. Într-o asemenea fază a Cupei Campionilor, se urmărește mai puțin spectacolul și mai mult rezultatul.

— Ce crezi că a atîrnat în balanța victoriei?

— Pregătirea și experiența campionilor noștri, evident superioare. Pe ansamblul celor două manșe, izbînda Stelei ar fi trebuit să fie mult mai limpede, pe care un 3 sau chiar 4 la 0 ar fi reflectat-o mai fidel. Dar asta e fotbalul și e bine cind totul se termină cu bine!

— Pe care dintre jucători i-ai remarcat?

— Pe Belodedici, pe Lăcătuș, pe Bumbescu și, în mod special, pe Stoica și Balint care, chiar dacă au fost mai puțin văzuți, au făcut o extraordinară risipă de energie.

— Ce șanse consideri că are Steaua în continuare?

— După această izbîndă, care e firește a Stelei, dar și a întregului fotbal românesc, în creștere valorică, zic eu, campioanei noastre i se deschide o perspectivă frumoasă. Va fi mai greu, de acord, dar finala, ca prim obiectiv, mi se pare posibilă. Cu condiția ca Steaua, o formație de valoare, omogenă, redutabilă, să continue fără complexe. O felicit pentru bucuria pe care ne-a produs-o și-i urez succes în continuare!

OVIDIU IOANIȚOIA

Următorul hop

se poate numi:

Anderlecht,
Göteborg sau
Barcelona

Una din cele 3 echipe de mai sus va fi adversara Stelei în semifinalele C.C.E., programate a se desfășura în 2 și 16 aprilie. Pînă vom afla rezultatul tragerii la sorți (ce se va efectua chiar azi), să notăm că Anderlecht Bruxelles a eliminat pe Bayern München (2-0 în retur, după 1-2). I.F.K. Göteborg pe Aberdeen (grație golurilor din deplasare: 2-2 și, miercuri, 0-0), iar C.F. Barcelona pe defînătoarea trofeului, Juventus Torino (1-0, respectiv 1-1).

Adversari redutabili, de mare calibru, în compania cărora, pregătindu-se și mobilizindu-se exemplar, Steaua își poate continua seria succeselor.

La peluză

Jocurile

Iată, americanii au pierdut supremația în tenis. La volei, foștii outsiders își dispută astăzi înțietatea. Brazilienii se întorc din Europa cu un transatlantic de goluri încasate. Mari puteri ale handbalului, România și Uniunea Sovietică s-au întîlnit ca să împartă între ele locurile 9 și 10. În sport, nimic nu e consfințit o dată pentru totdeauna. Urmează rugby-ul, se pregătește baschetul.

Zic: De ce nu și Oțelea? Trebuie regrupate toate forțele risipite. Important e nu să facem ceva, important e să facem totul. Hm, mi se răspunde. Știm noi. Ni i-am pune pe toți în cap.

Omul cu care stau de vorbă, pe care-l cunosc și-l prețuiesc de vreo 20 de ani, știe ce zice. Știe tot. Știe cel puțin la fel de mult ca oricare dintre omologii lui din oricare altă țară. E sincer ca tăigul unui bisturiu și tot la fel de incisiv.

Și confort și performanță, spun, și pace și revoluție! e revoluție în jocurile cu mingea, și capra și varza, e greu. Da, zice el, se măsoară fibra musculară, se tratează diferențial forțierea celulelor de efort specific, se face știință!... Și tu, întreb. Eu, zice, am făcut propuneri, aștept.

În troleibuz, în drum spre meci, un alt prieten. Unde ești acum antrenor, întreb. Nu mai sînt antrenor, zice, sînt în comisia de propagandă. Propaganda propagandei, spun. Cea mai bună propagandă e chiar sportul. Da, zice, cea mai bună propagandă e chiar sportul. Și? zic. Organizare, zice. Curaj organizatoric. Sfîrșimarea închisurii în gîndire... Și tu, întreb. Eu, zice, dacă voi fi antrenor, voi spune. Spune de Oțelea, îl îndem. Nu-i altul mai bun. Și încă mulți alții... Știu eu, zice. Dacă nimeni nu zice nimic, e ceva. Nu-i nimic spun, e profesor. Zice: Chiar așa?

Da cum? întreb. Oamenii onești și cuminți și harnici de care îmi vorbești, înțeleg că nu au decît un cursur? Da, răspunde șeful de compartiment. Nu-i doare. Ce nu-i doare? zic. Nimic, răspunde el. Nu-i doare nimic. Muncesc, se zbat, alergă, dar nu-i doare. Pierd un talent de excepție, treaba merge și fără talentul respectiv. Nici el n-a fost un talent de excepție și trăiește! Oricum, treaba să meargă!... Și pe cine doare? — întreb. O! — zice.

Ne întorcem la copii, rid. Nu ride, se supără el. Pe ei îi doare. Dacă e să ne întorcem undeva, să ne întorcem privirea către profesori.

NICOLAE CRISTACHE

știe, se va juca la Sevilla! Acest optimism nu este intrutotul de conjunctură din moment ce există această benefică luciditate a jucătorilor noștri prin care ei recunosc că veritabil test al valorii echipei lor abia acum urmează să fie trecut.

Reconfirmînd ce spuneam la sfîrșitul meciului tur cu finlandezii, să sperăm că va fi, în continuare ora Stelei — și ca să se întimplă așa ar trebui acceptat faptul că neîmplinirile din cele două manșe cu echipa finlandeză nu pot fi puse doar pe seama „sicanelor” făcute de o echipă mică, dar extrem de ambițioasă și care a avut drept motivație (dacă nu singulară, cel puțin principală) tocmai această puternică dorință de a încerca socoteliile unei echipe mai bune. Acele trei reprize albe se vor încheia, desigur, cu o noaptea finlandeză pentru Pîturcă et Co., (vom ateriza acasă în jurul orei 4 dimineața), dar ele nu pot fi neglijate în economia unei pregătiri pentru această gală fotbalistică de tinută care este, oricind și pentru oricine, o semifinală a Cupei Campionilor Europeni!

Pentru că vom mai avea prilejul să discutăm despre asta, ne mulțumim deocamdată să facem ceea ce trebuie acum să facem — și anume să adresăm și în scris ceea ce abia am terminat să fac „pe viu”: calde felicitări tuturor celor care au făcut ca Steaua să fie astăzi purtătoare speranțelor noastre în consolidarea prestigiului dobîndit de fotbalul românesc, prin contribuția nu prea îndepărtată a Universității Craiova și a lui Dinamo București. În cinci ani am reușit să fim de trei ori prezenți în semifinalele cupelor europene, dar Steaua are datoria să încerce să „clarifice” aceste ierarhii ad-hoc prin calificarea

ei, care ar fi unicat, în finală, în marea finală! Îi urăm încă de pe acum mult succes!

OCTAVIAN ȘTIREANU

EMERICH JENEI: Încercînd să fiu echilibrat și realist, pot să spun că această echipă Kuusysi Lahti, deși a eliminat două echipe de marcă, nu mi-a pus problema că ar putea elimina echipa Steaua. Ascensiunea lor face parte din progresul general înregistrat de fotbalul finlandez în ultimii ani, dar această ascensiune nu ne-a speriat, în primul rînd pentru că știam care este valoarea echipei noastre. Chiar și după acel 0-0 obținut de ei la București, încrederea mea în calificare a fost totală, iar maniera în care am obținut-o a dovedit o dată în plus că merită să fim în elita fotbalului european. De aceea, m-aș bucura dacă de la primul joc al nostru ar veni chiar și cei care s-au îndoit de calificarea noastră: Steaua merită această generozitate!

ANGHEL IORDĂNESCU: Miza și-a pus amprenta pe joc, bănuiesc că spectacolul n-a fost cel așteptat. Primordială a fost obținerea calificării. Purtăm recunoștință tuturor celor care au intrat în teren pentru dăruire și puterea lor de luptă. Odată cu această victorie, responsabilitatea care o avem cu toții se dublează. Acum începe greul, fiind cert că vom întîlni o echipă de valoare europeană. Este imperios necesar să studiem acest viitor adversar cît mai amănunțit posibil, pentru că în această fază a competiției nimic nu poate fi considerat neimportant pentru pregătire. Și mai sper ca șansa finlandezilor din aceste întîlniri să se întoarcă acum de partea noastră... (Vom reveni în numărul viitor)

o calitate deloc de neglijat și anume aceea de a cădea întotdeauna în picioare, precum pisica. Cu alte cuvinte, de-alde Pisică se fereau să calce în străchini, cum e zicătoarea. Știau să ocolească cu diplomație situațiile neplăcute, nu se raliu cu birfitorii, nici nu dădeau ocazii să fie ținta acestora, nu se luau la stădă pentru fleacuri și nici chiar pentru lucruri serioase, preferînd să treacă peste ele cu o glumă plasată la timpul oportun. Știau să aibă relații bune

de zîmburu!” „Ai dreptate, șefu! Am văzut-o cum urca panta abruptă, cum iese din noroaiele pînă la osie, dar să treacă peste șina de cale ferată, peste traverse, peste piatra spartă asta nu, n-am pomenit și, să vă spun drept, nici nu mi-a dat prin cap că ar putea să fie pusă la o asemenea caznă. Și pentru ca să fiu mai sigur, uite, eu cobor din cabină. N-am poftă să mor, așa, din prostie. Dacă doriți, încercați dv. Vorba aia, îl aveți chiar în primire, cu acte,

discuta!” Ajutorul privește sceptic la gigantul care se apropie de terasamentul căii ferate. Mașina trece cu ușurință prin șanțul destul de adînc care desparte șoseaua de calea ferată, se catără la fel de sprinter pe taluzul platformei drumului de fier. Pare un tanc căruia nimic nu-i poate sta în cale. Contactul cu piatra al roților înalte ca un stat de om face un zgomot asurzitor. Șoferul accelerează și izbuteste să treacă peste prima șină. Se pare că totul merge perfect. Roțile din față escaladează și a doua linie.

Mai rămîn cele din spate, pe care se văd ciorchini de noroi. Pilotul accelerează în continuare. Pasta de noroi depusă pe șine, care face de neobservat luciul liniei lustruite de trenurile care trec prin zona respectivă, unul după altul, reprezintă „buturuga mică care răstoarnă carul mare”. Roțile se invirt pe loc, nereușind să propulzeze basculanta. Șoferul dă mașina înapoi și apoi brusc accelerează cu putere. Nu, nu-i chip să treacă peste obstacolul minor, dar numai în aparență. Se aude un suier, apoi încă unul, după care locomotiva electrică emite un semnal sonor lung, lung, parcă în disperare.

Pisică își dă seama că totul e pierdut. Deschide portiera cabinei cu un gest grăbit și sare cu citeva clipe înainte ca mașina lovită teribil să fie transformată într-un morman imens de fiare torsionate. Între timp, pe șosea, două macarale uriașe, aduse de la santierul din apropiere, au reușit să repună în poziție normală convoiul agabaritic.

VICTOR BEDA

Cronica șoselei Avatarurile gigantului

cu oricine și mai ales evitau pe cît posibil să-și facă dușmani. Spuneau ei: „avem și așa destul, ce ne trebuie alții în plus?”, deși cine nu are deloc dușmani poate să se considere un om pierdut, însemnînd că nimeni nu-l mai bagă în seamă.

Să revenim însă la oile noastre, adică la cea de-a treia soluție: „Nimic mai simplu, nu se poate pe drum, să mergem pe lingă el” îi zice Pisică ajutorului său. „Păi pe unde, șefu, că în stînga îi prăpastie și în dreapta e linie ferată?” „Mă, Ghiță, n-ai glagorie deloc! Tu nu vezi ce forță are basculanta asta: cît mii de tauri și încă furioși. Nu degeaba îi fixată pe capotă o emblema în formă

de zîmburu!” „Ai dreptate, șefu! Am văzut-o cum urca panta abruptă, cum iese din noroaiele pînă la osie, dar să treacă peste șina de cale ferată, peste traverse, peste piatra spartă asta nu, n-am pomenit și, să vă spun drept, nici nu mi-a dat prin cap că ar putea să fie pusă la o asemenea caznă. Și pentru ca să fiu mai sigur, uite, eu cobor din cabină. N-am poftă să mor, așa, din prostie. Dacă doriți, încercați dv. Vorba aia, îl aveți chiar în primire, cu acte,

Ca să fim sinceri, credeam că (afit de așteptatul) echinocliul de primăvară începe odată cu prima secundă din 21 martie. Astronomul Magda Stavinschi ne-a explicat însă că acest eveniment astronomic — debutul oficial al primăverii — are loc anul acesta la ora 0,2 minute și 42 de secunde (echinocliul variază puțin de la un an la altul datorită duratei convenționale a anului de 365 sau 366 de zile, valori care aproximează durata reală a anului astronomic care este de 365 de zile, 5 ore, 48 de minute și 46 de secunde, timp în care Pământul face un tur complet în jurul Soarelui). Deci, odată cu echinocliul în emisfera boreală începe primăvara astronomică, în timp ce în emisfera australă a început toamna. Magda Stavinschi ne-a amintit în continuare că, dacă axul de rotație al Pământului ar fi perpendicular pe orbita sa, ca la gigantica planetă Jupiter, ziua pământeană ar fi întotdeauna egală cu noaptea; linia de frontieră dintre lumină și întineric trecând totdeauna prin cei doi poli. Am avea, dacă se poate spune așa, o primăvară permanentă. Este tocmai ce visau să realizeze artiștii lui Jules Verne (în cartea „De la Pământ

la Lună”) care se străduiau să îndrepte axa Pământului. Dar axa de rotație a globului terestru este înclinată față de orbita sa cu un unghi de 66° și 33', ceea ce face ca emisferele planetei noastre să fie expuse, când una, când cealaltă, mai mult razelor Soarelui. Iar la 21 martie acea linie care separă lumina de întineric trece exact prin cei doi

La 21 martie, ora 0,2 minute și 42 de secunde a început echinocliul de primăvară !

poli, deci pe tot globul ziua este egală cu noaptea, de unde și numele de echinocliu. La Polul Nord lungă noapte polară ia sfârșit, lăsând loc unei zile care va dura șase luni. La celălalt pol începe noaptea. La Ecuator, cum se știe, ziua este egală cu noaptea pe tot parcursul anului. Ziua echinocliului mai are o particularitate legată de răsăritul și apusul Soarelui. Doar la echinocliu Soarele răsare la toa-

te latitudinile geografice, oriunde ne-am afla pe glob, exact în punctul cardinal Est și apune la Vest, jumătate din traiectoria sa diurnă fiind deasupra orizontului și jumătate dedesubt.

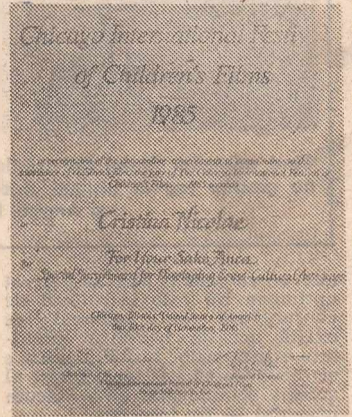
Cei mai puțin avizați în astronomie mai putea crede — datorită încălzirii vremii primăvara — că Pământul în mișcarea sa pe o orbită eliptică s-ar apropia acum de Soare, urmând să treacă mai tirziu prin periheliu (punctul cel mai apropiat de Soare de pe orbita unei planete), ceea ce este cu totul fals. Dimpotrivă, Pământul a trecut prin periheliu la 2 ianuarie. Acum el se îndepărtează de Soare pentru ca la 5 iulie să ajungă la afeliu (punctul cel mai depărtat de Soare de pe orbita unei planete). Un paradox, nu? Atunci la 5 iulie, Pământul va fi mai departe de Soare decât în ianuarie cu vreo 5 milioane de kilometri !

Un ultim amănunt. Tot pentru că orbita terestră este o elipsă, durata anotimpurilor este diferită. După 89 de zile de iarnă, urmează 92,8 zile de primăvară, 93,6 de vară, 89,8 de toamnă. Să ne bucurăm, deci, de minunata primăvară până la 21 iunie, când începe de fapt cel mai lung anotimp al anului, vara.

Un film românesc pentru copii laureat la Chicago (și nu numai)

„Când făceam la Buftea mixajul filmului, operația se știe, foarte delicată, care îți cere multă atenție — povesteste regizoarea Cristiana Nicolae — în sala unde lucram au pătruns câteva persoane. Mă cam enervasem. Mă deranjau. Pe ecran se derula ultimul act, când usa s-a deschis din nou și a intrat cineva. În ultimele secvențe, într-un singur plan apare Alexandra Duca. Din spate am auzit deodată: „Who is this girl?” (Cine este această fată?). Abia atunci am realizat că ultimul care mă deranjase era un celebru regizor american, Alan Pacula (câștigător al unui Oscar) care se afla într-o vizită la Buftea. La sfârșit, Alan Pacula și-a exprimat dorința să vadă întreg filmul de la capăt și, după vizionare, m-a întrebat unde o găsisem pe fetiță și cum lucrasem cu ea. I-am spus că am ales-o pe Alexandra Duca (ea avea 12 ani în momentul turnării filmului) din 3000 de copii care s-au prezentat la probe după anunțul publicat în ziar. De lucrat, n-a fost ușor. De fiecare dată, înainte de a începe filmarea, îi povesteam ceva, cu totul altceva decât se întâmpla în film, pentru a-i crea starea cerută de scena ce urma să fie trasă. Inventam continuu povești, dar cred că tocmai de aceea filmul nu minte, emoția eroinei mele fiind sinceră, autentică, străină de orice fals care se simte și la marii actori și cu atât mai mult la copii”. Urmarea acestor eforturi? O suită de distincții obținute de filmul „De dragul tău Anca”, de care regizoarea sa, Cristiana Nicolae (scenariul Nicolae Cristache) poate fi, pe bună dreptate, mândră. În 1984, această peliculă a primit premiul Consiliului Național al Pionierilor, după care la Festivalul național al filmelor pentru copii de la Piatra Neamț (septembrie 1984) un juriu al pionierilor i-a acordat premiul „Cel mai bun film de lung me-

traj”, iar juriul oficial i-a acordat două premii: premiul de regie și premiul de interpretare pentru Alexandra Duca. Trimis la două festivaluri internaționale, filmul a cucerit, la ambele, lauri. La festivalul „Giffoni” de la Salerno (Italia), deși participa în afara concursului, a fost distins cu premiul „Stella d'Oro”, instituit special de juriu pentru „De dragul tău Anca”, ne precizează Cristiana Nicolae. Apoi, la Festivalul internațional al filmului pentru copii de la Chicago, desfășurat la finele anului trecut, palmaresul acestei pelicle românești s-a îmbogățit cu două noi re-

cunoașteri de prestigiu: premiul special al juriului și premiul de interpretare pentru Alexandra Duca. Evenimentul, dublat și de sosirea, cu puțin timp în urmă a diplomelor ne-a prilejuit discuția cu regizoarea laureată. Am întrebat-o ce va prezenta nou pe ecran. Ne-a răspuns: „Al patrulea gard de lângă debarcader”, film a cărui premieră va avea loc în aprilie, scenariul fiind semnat, ca și la „De dragul tău Anca”, de Nicolae Cristache.

Fotoliul de senior

În viața unei culturi — vii, cum este a noastră — se întimplă din când în când șansa unei generații compacte de talente. În teatrul românesc, vîrsta de aur s-a numit, la un moment dat, Grigore Vasiliu-Birlic, Marcel Anghelescu, Ion Finteșteanu, Forj Esterle etc.

Li se adaugă acum, în filele istoriei teatrului românesc, Alexandru Giugaru.

Odată cu el teatrul românesc a dobîndit o tradiție cu adevărat inemeitabilă. Dacă tot ce înseamnă reușită în domeniul concepției regizorale se raportează, vrînd-nevrînd, fie și ca replică, la eialonul numit Sică Alexandrescu, nu credem să greșim spunînd că, în domeniul interpretării comice, și mai ales în acela al partiturilor caragialiene, orice nouă versiune conține într-un fel sau altul modelul instituit de Al. Giugaru. A fost și Trahanache, a fost și Pampon, a fost și Jupin Dumitrache, a dat viață apoi atîtor alte personaje din schișele maestrului comediei, îmbrăcînd pentru totdeauna în ochii publicului toga de preț a personajului caragialian.

Cu joviata sa bonomie ursuză, în care începea adesea atît de subtil un fel cu totul aparte de sîretenie, în nuanțele ironiei inteligente, implicite — Al. Giugaru a intruchipat pe scenă și pe ecran cam tot ce-ar putea compune o galerie de roluri dorite într-o fericită carieră de actor. A jucat în Moliere, în Goldoni, în Shakespeare (Falstaff, firește), în Delavrancea și Gogol, fiind de fiecare dată el însuși și totuși altul, unind toate personajele interpretate într-o unică familie al cărei cap înțelept și înțeleghător a fost.

A cunoscut bucuria temerară a începuturilor artei cinematografice la noi, încununînd-o cu reușite inegalabile. Și dacă aici numele său a figurat pe generic alături de marii regizori, pe afișele spectacolelor de teatru a însoțit nume ilustre, într-o competiție în care n-a pierdut niciodată. Lucia Sturza-Bulandra și Constantin Tănase sînt cele două repere ale începuturilor carierei lui Al. Giugaru, pentru ca mai apoi, pe scena Naționalului Bucurestean să fie partenerul și maestrul tuturor marilor nume de aici.

„Aveți putîntică răbdare !” E una din replicile pe care nimeni nu le va mai rosti fără sentimentul că își însușește, în mod abuziv, o fărîmă din ființa maestrului. La 89 de ani, Al. Giugaru își ocuoa încă — nu-i facem conoșși — fotoliul de senior al comediei românești. Acum, fotoliul e gol.

TANIA RADU

Produse noi

Amindouă exemplele sînt de la Iași :

— La întreprinderea de mîrîrit, panificație și paste făinoase a fost asimilat și introdus în fabricație un nou sortiment de biscuiți de tip aperitiv, în trei variante : „Unirea”, „Cazino” și „Bucur”.

— La întreprinderea „Tehnoton” s-a trecut la fabricația de serie a interfonului de birou, instalație profesională complexă, prevăzută cu 20 de posturi secundare de emisie-recepție ; noul interfon, de gabarit mic și cu consumuri energetice reduse dispune de linii în lungime de pînă la 10 kilometri, pe care se pot efectua convorbiri în cele mai bune condiții datorită sensibilității aparatului și a puterii mari de ieșire a sunetului ; sistemul de emisie-recepție se efectuează electronic, eliminîndu-se astfel comutatorul mecanic.

O intimplare curioasă (la prima vedere)

Am citit, nu de puține ori, despre prietenia insolită a unor

fi dăduse multe dovezi de credință, l-a muscat de mină. A mai întins o dată mina, dar a fost nevoit, din pricina miriuitului deloc prietenos al Moldei, să renunțe și să aștepte un moment de neatenție al cătelusei pentru a lua puilul, dîndu-l unei cloști care l-a primit în primele zile cu oarecare răceală. Și abia atunci s-a lămurit cum ajunsese puilul în cușca Moldei. Această, fiind bolnavă, dormise în altă parte, vreo săptămînă, timp în care o găină mai curajoasă intrase în cușcă și ouase. Apoi cătelușa revenise în cușcă, bolînd acolo pînă ce s-a făcut sănătoasă. Avînd și temperatura corpului mai ridicată, a clocit oul. Și astfel s-a produs „minunea”. După ce i-a fost luat puilul, Moldova l-a căutat o jumătate de zi înainte de a uita de el.

Patru vulpi

Luna trecută, curțile gospodărilor din satul Mihălceni, județul Vrancea, erau aproape noapte de noapte „vizitate” de vulpi. Sătenii au încercat zadarnic să pună mina pe ele, cu-

in județul Constanța, punerea la lucru a razelor soarelui a depășit deja faza de experiment. Peste 1700 de apartamente din Mangalia beneficiară, citeva luni bune din an, de apă caldă prin captarea energiei solare, alte 988 urmînd să fie racordate anul viitor aceluiași sistem. Hotelurile „Alfa”, „Beta” și „Gama” din Saturn dispun de o

deplinesc, deopotrivă, rolul de acoperis al parcaurilor auto. Energia solară e folosită și la Jupiter, la Mamaia, la pavilioanele băilor reci de la Techirghiol, la taberele de copii de la Eforie Nord și la 10 hoteluri din stațiunea Neptun. Toate aceste instalații aduc, la un loc, o economie de două mii tone de combustibil.

De ce ?

Nu știm dacă și în alte părți e la fel, dar aflăm că la Ploiești biletele de autotaxare (cumpărate, eventual, tot în autogară!) sînt considerate valabile, numai dacă le folosești la urcarea într-una din stațiile de pe traseu. Dacă vrei să iei autobuzul chiar din autogară, buclucasele bilete își pierd brusc valabilitatea. Nu-ți rămîne altceva de făcut decît să o apuci pe jos pînă la prima stație, unde biletele redevin, în mod miraculos, valabile. Ciudată optică ! Noi nu-i pătrundem misterul.

Ultima oră.

animale care în mod obisnuit nu se prea agreează (ciinele cu pisica, lupul cu căprioara etc.). Cazul pe care-l istoriseste însă prof. Georgică Manole din Hănești într-un recent număr al ziarului „Clopotul” este pe cit de bizar, pe atît de original. Într-o zi, nu demult, Sandu Crețu din satul Sarata-Basarab, comuna Hănești, județul Botosani, trebăluind prin curte a observat că Moldova, cătelușa sa, a „făcut” un pui de, găină. Puilul se afla în cușcă, aproape de intrare, ud, ca abia ieșit din ou. Moldova îl lingea, dovedînd o veritabilă grijă maternă. Gospodarul s-a apropiat și a întins mina, încercînd să prîndă puilul, dar cătelușa, care pînă atunci

metrele scăpînd tefer de fiecare dată. Doar nu degeaba le-a lăudat istețimea La Fontaine în fabulele sale. Asta pînă într-o noapte, cînd a stat la pîndă și vinătorul Dumitru Iorgu. În bătaia puștii el a reușit să prîndă patru vulpi. Vinătorul s-a ales cu patru frumoase blăni, iar găinile cu linistea.

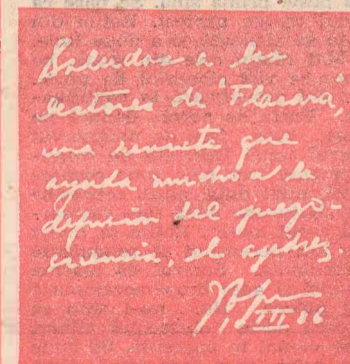
Din nou despre folosirea energiei solare

Dintr-un articol sugestiv intitulat „Argumente pentru folosirea energiei solare”, publicat în „Dobrogea Nouă”, aflăm că,

Interviul în pagina 2

După mondialele de handbal, așteptam la Zürich avionul de București, cînd am descoperit în aeroport o figură cunoscută din fotografii : Florența Campomanes. Intrucît avionul (de la Londra) întirzia, l-am descușă în fel și chip, mai bine de o oră, pe președintele F.I.D.E., care mi-a incredințat și textul alăturat. La sfîrșit, l-am întrebat, într-o doară, unde merge. Auzînd că la București, m-am desumflat, dănuînd că în țară colega Margareta Mureșan nu va scîpa prilejul unei convorbiri. Sportiv, am cedat „fără joc”, recunoscuîndu-mă învins de marea maestră : omul potrivit la interviul potrivit. Pe verso !

OVIDIU IOANIȚOIA

„Salutări celor ce citesc „Flacăra”, o revistă care ajută mult la răspîndirea jocului științific, a șahului”

La Operă

● Basul Nicolae Urdăreanu este interpretul rîlului Olandezul din drama wagneriană Olandezul zburător, pe afișul Operei Române, vineri, 21 martie (ora 18). Din distribuție mai notăm pe Mariana Stoica, Adina Iurașcu, Ludovic Spiess, Pompei Hărășteanu, Nicolae Bratu. Dirijează Cornel Trăilescu.

● Lucia Tibuleac va debuta în rolul titular din Tosca de simbătă, 22 martie (ora 18). Sub bagheta dirijorului Constantin Petrovici, Constantin Ene îl va interpreta pe Mario Cavaradossi, iar Nicolae Urziceanu — pe Scarpia.

● Matineul pentru copii de duminică, 23 martie (ora 11) : Spîrgătorul de nuc. În Masa mică debutează talentata Simona Somăcescu, elevă încă la Liceul de artă „George Enescu”. În rolurile principale mai figurează Maria Cumbari, Gabriel Opincaru și Florin Brîndușă. Dirijează Lucian Anca.

● Duminică seara (ora 18) — Bărbierul din Sevilla de Gioacchino Rossini. Tinărul tenor Ștefăniță Lascu va interpreta rolul contelui Almaviva, Mariana Mirea — Rosina, Lucian Marințescu — Figaro, Alexandru Moisuc — Don Bartolo. Dirijor Constantin Petrovici.

● Un nou debut : mezzosoprana Ruxandra Vlad în Amneris din Aida de marti, 25 martie, ora 17. În rolul titular este distribuită Lucia Tibuleac, în Rameses — Constantin Ene, în Ramfis — Pompei Hărășteanu, în Amonasro — Nicolae Urdăreanu. La pupitru Constantin Petrovici.

● Miercuri, 26 martie (ora 18), baletul Giselle de Adolphe Adam, cu Cristina Teodorescu și Ștefan Bănică protagoniști, mai reunește în distribuție pe : Mihai Spiridonescu, Doina Acsinte, Paraschiv Pieleanu, Lucia Ciubotaru, Madeleine Vasilescu, Florin Mateescu, Rose Marie Both, Viorel Berinde, Daniela Constantinou, Roxana Cursaru. Conducerea muzicală Carol Litvin.

● Sanda Sandru este Cio Cio San în Madame Butterfly de joi, 27 martie (ora 18). În aceeași distribuție figurează și Ludovic Soies (Pinkerton), Adina Iurașcu (Suzuki), Lucia Becar (Kaethe), Nicolae Constantinescu (Sharpless), Nicolae Andreescu (Goro), Teodor Cîrdeș (Comisarul imperial), Corneliu Făcășanu (Yamadori) și Alexandru Moisuc (Bonzo). Dirijor Constantin Petrovici.

Pagina realizată de ALEXANDRU ȘERBAN

Flacăra, Redacția : București, Piața Științei 1, căsuța poștală 3 312, cod 71.341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Științei”. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA” — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10876, prsrfr

București, Calea Grîvitei nr. 64-66.